

Obrana

december 2008

Modré z neba

„Manžel je vojak, je to jeho práca – a navyše, každá koruna je dobrá. Preto som nebola proti, keď mi povedal, že má šancu vycestovať na svoju druhú misiu. Ale že ja poletím aj s deťkami za ním, to by sa mi ani vo sne neprísnilo...“ hovorí nám 31. októbra na palube leteckého špeciálu vypraveného pre ministerstvo obrany Jana Čorbová, manželka slobodníka Mareka Čorbu, ktorý po skúsenostiach z Iraku vycestoval na Cyprus. Lenže – pani Čorbová si návštevu manžela predsa len vysnívala. „Keď manžel vycestoval, dvojročná Ninka dostala epileptické záchvaty. Aj šesťročnému Jakubkovi bolo veľmi ťažko vysvetľovať, prečo tatino opäť nie je s nami. O to viac, že môj muž je skutočne skvelý manžel a vynikajúci otec, ktorý žije okrem práce len pre rodinu,“ hrdlo spomenie pani Janka. Sama o sebe hovorí, že nie je slabá žena, ale keď prišli nečakané problémy, hraničilo to s jej silami. Navyše – v Michalovciach bola na deti sama. „S manželom sme sa napokon dohodli, že napriek chorobe v rodine nebude žiadať o prerušenie misie. Že to zvládnem. Aby som si dodala trošku optimizmu, napísala som do televízie Markíza. Že či by nám v rámci programu Modré z neba predsa len neumožnili stretnúť sa skôr, ako sa vráti. Aj vďaka ústretovosti ministerstva obrany sa to podarilo. Všetkým úprimne a zo srdca ďakujem...“, dodáva pani Čorbová a v očiach sa jej lesknú slzy včerajších starostí a dnešného očakávania.

To, čo bolo ďalej, ste možno videli v Televízii Markíza prvú decembrovú stredu. Áno, to nečakané stretnutie manželov Čorbovcov bolo o šťastí, o rodinnej láske, aj o hrdosti na svoju prácu, o úsmevoch, o oddanosti, o dôvere a o nádeji z ďalšieho stretnutia – už doma, pri rodinnom stole. Pracovná cesta ministra obrany Jaroslava Bašku na Cyprus mala 31. októbra a 1. novembra aj takýto príjemný tón. No a všetci diváci, ktorí sa na príbeh manželov Čorbovcov v TV Markíza pozerali, si uvedomili asďa viac ako inokedy, čo všetko prináša služba vojenských profesionálov a s čím sa musia vyrovnávať aj ich rodiny.

Text a foto **Pavol VITKO**

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVI, č. 12/2008
Redakčná uzávierka 2. decembra
Do výroby zadané 8. decembra

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lydia ŠEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.most.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane slobodník Marek Čorba
z misie UNFICYP so svojimi deťmi
foto **Pavol VITKO**
Nevyžiadajte obrázový materiál
a rukopisy nevraciate.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Výzva pre policajtov

str. 5 - 7

Minister v Afganistane

str. 8 - 10

Vianočné posolstvá

str. 12 - 13

Vojenská rodina

str. 14 - 15

Editoriál

Milí čitatelia, zmeny, ktorými žije ministerstvo obrany, neobišli ani redakciu OBRANA. Od začiatku februára sa rozlúčime s nadporučikom Vladislavom Vavrincom. S kolegom, ktorý pred štyrmi rokmi prišiel do redakcie ako elév a ktorý sa za ten čas vypracoval na plnohodnotného redaktora. V rámci nášho vydavateľského oddelenia sa od konca decembra rozlúčime aj s Ladislavom Sokolom, našim posledným profesionálnym knižným redaktorom. Ich dve miesta boli zrušené. Týmto im aj vo Vašom mene ďakujem za ich prácu. Končí aj samostatné vydavateľské oddelenie.

OBRANA však nekončí. Náš stihlejší šesťčlenný redakčný kolektív bude včlenený do tlačového oddelenia komunikačného odboru. Iste, príprava časopisu bude náročnejšia. O to viac, že budúci rok sa budeme podieľať aj na príprave stretnutia ministrov obrany členských krajín NATO, ktoré sa uskutočnia v októbri v Bratislave. Podieľať sa budeme aj na oslavách nášho 5. výročia vstupu do NATO a 50. výročia vzniku Aliancie. Vydáme ako obvyčajne ďalšie čísla po anglicky písaného polročníka Slovak Armed Forces. Atď.

Rozpisovať sa na tomto mieste o našich ďalších úlohách by bolo nadbytočné. Nepochybujem, aj Vy ich máte iste viac ako dost. Chcem len povedať, že budeme robiť všetko pre to, aby sme úroveň nášho a Vášho časopisu udržali. Tak, aby napriek náročnejším podmienkam ostal medzi najlepšími periodikami, ktoré v Európe vydávajú všetky ministerstvá obrany. K tomu však, milí čitatelia, potrebujeme aj Vašu spoluprácu. Vaše články a fotografie, ako aj Vaše postrehy a Vaše námety. Tešili sme sa z nich doteraz a verím, že sa z nich budeme tešiť aj v budúcom období. Všetkým doterajším dopisovateľom a spolupracovníkom redakcie úprimne ďakujeme. Osobitne rád spomeniem grafikov a tlačiarov z 5. kartoreprodukčnej základne v Nemšovej či distribútorov z podacích staníc. Za dopisovateľov, s ktorých spolupracou sa koncom roka rozlúčime, menovite ďakujeme Miroslavovi Baričovi a Jánovi Dolinayovi. Prvý pre Vás posledné dva roky pripravoval dvojstranu o vojenskej technike. Druhého poznáte už azda šesť rokov ako autora rubriky o historických zbraniach. Skvelá práca, páni.

Súčasná ani historická vojenská technika však v OBRANE nekončí. Aktuálnu techniku rozširujeme na štyri a pol strany. Pripravovať ju bude Roman Kment. Možno si ho ešte pamätáte ako šéfredaktora niekdajšieho mesačníka ARMÁDA, ktorý bol venovaný vojenskej technike a ktorý vydávalo naše ministerstvo obrany. O historických zbraniach budú zase písať naši kolegovia z Vojenského historického múzea v Piešťanoch, ktorí v OBRANE postupne predstavia svoje najzaujímavejšie exponáty.

Milí čitatelia, šťastné a veselé Vianoce + zdravý, šťastný a úspešný nový rok.

Minister obrany Jaroslav Baška:

Afganistan ako výzva

• Pán minister, ako sa podarilo zvládnuť najväčšie výzvy tohto roka?

V tomto roku sa nám podarilo zavŕšiť transformáciu vojenského vysokého školstva. Od 1. septembra máme už iba jednu vojenskú vysokú školu - Akadémiu ozbrojených síl gen. Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Bol to viacročný proces, od ktorého si sľubujeme šetrenie finančných prostriedkov, ako aj väčšiu efektivitu v oblasti vzdelávania kadetov a ďalšieho kariérneho rastu dôstojníkov. Postupne sa nám darí pokračovať v modernizácii ozbrojených síl. Ako príklad môžeme uviesť nasledujúce oblasti - úspešné ukončenie modernizácie raketometu RM 70/85 MODULAR, špeciálnu ženíjnu techniku pre budované Centrum výnimočnosti (CoE) v oblasti EOD a materiál pre výcvik pyrotechnikov. V súčasnosti prebiehajú vojenské skúšky na modernizovaných Mig 29, ktoré by mali skončiť začiatkom budúceho roka. Uvediem aj kontajnerový viacúčelový systém logistickej podpory, dodávky obrnených vozidiel TATRAPAN a dodávky prístrojov nočného videnia pre vojakov. Sme veľmi radi, že sa nám podarilo rozhodujúcim spôsobom dokončiť výstroj jednotlivca. Mali by dostať aj kompletne nový nosný modulárny systém s digitálnou potlačou, ktorý zavŕši celkovú modernizáciu výstroja jednotlivca. Veľkú pozornosť venujeme prípravnej fáze nových akvizíčných projektov. Dôležité je obstaráť nové obrnené vozidlo namiesto zastaranej projekcie Aligator alebo obmena zastaranej malých terénnych automobilov (MTA). V oblasti MTA využijeme aj obstarávanie vojenských vozidiel tejto kategórie bez balistickej ochrany prostredníctvom Agentúry NATO pre údržbu a zásobovanie (NAMSA).

K dôležitým výzvam priamo spojených s modernizáciou výzbroje a techniky patrí aj postupná implementácia procesov a činností v oblasti manažmentu životného cyklu systémov a problematika hodnotenia nákladov na celý životný cyklus. V týchto oblastiach, ako aj v oblasti implementácie výzbrojno-technických štandardov NATO priamo spojených so zabezpečením potrebnej úrovne interoperability, došlo ku kvalitativnému posunu. Za pozitívum považujem aj pokrok, ktorý nastal v oblasti obranného výskumu a technológií.

Aplikácia poznatkov v tejto oblasti a transfer informácií z Organizácie NATO pre výskum a technológie (RTO) a Európskej obrannej agentúry (EDA) sú mimoriadne dôležité v kontexte celkového zdokonalenia obranných spôsobilostí a ich výskumnej a vývojovej podpory. Musím však povedať, že nie som spokojný so stavom leteckej techniky, ktorú ozbrojené sily používajú. Z krajiny V4 sme jedinou krajinou, ktorá počas 15 ročnej samostatnej existencie nekúpila ani jeden kus novej leteckej techniky. K veľmi dôležitým oblastiam patrí aj realizácia ofsetových operácií v súlade so schválenými zásadami vlády SR, kde boli prijaté potrebné interné normatívne akty v rámci MO SR zabezpečujúce koordináciu procesov a činností v tejto oblasti, ktorá bude mať ekonomický prínos pre Slovenskú republiku a pre slovenský obranný priemysel aj z hľadiska získania know-how a sofistikovaných technológií.

• Ministerstvo obrany aj generálny štáb budú na základe tohtoročných rozhodnutí pracovať od budúceho roka s nižšími počtami. Neohrozi to ich funkčnosť?

Zefektívňovanie štruktúr ministerstva obrany a ozbrojených síl je proces, ktorý si vyžaduje veľmi veľa úsilia a kon-

centrácie, aby armáda aj ministerské štruktúry zostali funkčné. Na civilnej časti ministerstva sa znížia počty o takmer 25 %. Zníženie počtov sa dotkne v priebehu budúceho roka aj ozbrojených síl, najmä veličiach a riadiacich štruktúrach, ktorých vysoký počet kritizuje aj Aliancia. Všetky tieto zmeny sa však nedotknú obranyschopnosti našej krajiny, ani plnenia našich medzinárodných záväzkov.

Tento rok sme začali aj zefektívňovanie v rámci rekreačnej a zdravotnej starostlivosti, ktorá bola svojou veľkosťou adekvátna, keď malo Slovensko trojnásobne väčšie ozbrojené sily, no nie teraz, pri súčasných počtoch. Koláč peňazí je len jeden, a ten bude rozdelený pre nacoaj potrebné a žiadané zariadenia. V zefektívňovaní chceme podobne pokračovať aj naďalej v oblasti vojenských výskumných ústavov a vojenských podnikov.

• Aké úlohy nás čakajú v rámci účasti Slovenska v operáciách medzinárodného krízového manažmentu?

Prijali sme zámer sústrediť postupne naše sily na účasť v troch operáciách - ISAF v Afganistane pod vedením NATO, UNFICYP na Cypre pod zástavou OSN a ostaneme v jednej misii na Balkáne. V súlade s týmto zámerom sme v júni po desiatich rokoch ukončili našu účasť v mierovej misii UNDOF na Golanských výšinách v Sýrii. V súčasnosti pôsobíme v štyroch operáciách - v Afganistane, na Cypre, v Kosove a v Bosne a Hercegovine. V priebehu roka 2009 sa počtom vojakov našou najväčšou a zároveň najnebezpečnejšou operáciou stane misia ISAF v Afganistane. Koncom tohto roka ich bude do 180. Uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky č. 901 z 19. júna 2008 nám umožňuje vyslať do Afganistanu 246 vojakov. Tento počet sa naplní v priebehu budúceho roka. Tým plníme záväzky, ku ktorým sa Slovenská republika prihlásila a ktoré jej vyplývajú z členstva v rôznych medzinárodných organizáciách, ako OSN, NATO alebo EÚ.

• Aké sú ďalšie výzvy budúceho roka?

Je to pokračovanie modernizačných projektov, účasť v operáciách medzinárodného krízového manažmentu a dokončenie zefektívňovania práce celého rezortu obrany. Naše ozbrojené sily chceme mať modernejšie, bojaskopnejšie a rýchlo nasaditeľné. Všetko ostatné sa tomu musí podriaďovať. V medzinárodno-politickej oblasti bude pre nás veľkou úlohou dôstojná organizácia neformálneho stretnutia ministrov obrany členských štátov Aliancie, ktoré sa v Bratislave uskutoční v októbri budúceho roka. Podujatie takéhoto rozsahu sa na Slovensku ešte neuskutočnilo, a preto bude pre nás dôležité nielen z hľadiska reprezentácie rezortu obrany ale aj z hľadiska reprezentácie celej krajiny.

Text a foto Pavol VITKO

Najťažšia misia vojenských policajtov

Slovenských vojenských policajtov čaká už v najbližšom období veľká výzva. Od decembra budú pôsobiť vo svojej doteraz najdôležitejšej, ale načo zbytočne zakrývať, aj v najnebezpečnejšej zahraničnej misii. Na základe rozhodnutia parlamentu z 19. júna tohto roku, ktorý schválil vyslanie strážnej jednotky do vojenskej operácie ISAF v Afganistane, budú chrániť leteckú základňu v Kandaháre.

Podľa riaditeľa Odboru policajných výkonov trenčianskeho riaditeľstva vojenskej polície podplukovníka Mariána Zlatovského pôjde o zlomovú misiu. „Je dobré, že v uplynulom období príslušníci vojenskej polície získali ako prvá kompaktná policajná jednotka určité skúsenosti z pôsobenia v operácii ALTHEA na území Bosny a Hercegoviny. Dovtedy v mnohých ďalších misiách pracovali v rámci našich kontingentov. V Afganistane ich čakajú veľmi tvrdé podmienky. Preto keď sme sa dozvedeli, že na leteckej základni Kandahár vystriedajú kanadskú strážnu jednotku, sústredili sme všetko úsilie na ich čo najlepšiu prípravu. Vojenská polícia má vo svojej štruktúre tri skupiny na riešenie krízových situácií. Rozhodli sme sa, že jadro jednotky bude tvoriť skupina topoľčianskeho útvaru vojenskej polície. Na požadovaný počet sme ju doplnili aj o príslušníkov ďalších útvarov vojenskej polície. Snažili sme sa vybrať tých najlepších. Rovnako ich zabezpečiť po-

trebným materiálom, výstrojom a výzbrojou, aby mohli plnohodnotne splniť všetky úlohy, ktoré ich v Afganistane čakajú. Nebolo to jednoduché,“ zdôrazňuje podplukovník Zlatovský.

AJ VYNOVENÝ SAMOPAL

Policajti budú pracovať a žiť v extrémnych klimatických podmienkach a preto musia mať na ne prispôbený aj výstroj. Vedúci oddelenia logistiky riaditeľstva vojenskej polície major Anton Čintalan s uspokojením v hlase konštatuje, že sa im napokon podarilo zabezpečiť strážnej jednotke tri obloženia poľného odevu, termobielizeň, päť párov obuvi, rukavice, okuliare na ochranu zraku v prašnom prostredí a pred ostrým slnkom. Veľkú pozornosť venovali aj potrebnej výzbroji.

„Jej základ tvorí osvedčený samopal vzor 58. Je to síce staršia zbraň, ale po náležitých úpravách bude aj v náročných klimatických podmienkach dobre plniť svoju úlohu. Samopal má kompenzátor zdvihu, čo pri streľbe malými dávkami zabezpečuje jeho väčšiu presnosť. Na zbrani sú nové taktické popruhy, ktoré pomôžu skrátiť reakčný čas vojaka pri použití zbrane a táto sa aj pohodlnejšie nosí. Taktické rukoväte zasa zlepšujú pri zaľahnutí lepšiu manipuláciu so zbraňou, väčšiu stabilitu pri streľbe. Optika na denné použitie má tzv. kolimátor s IP potom. K dispozícii sú laserové značkovače i taktické baterky, ktoré osvetľujú priestor, do ktorého vojak strieľa. K dispozícii sú prístroje

nočného videnia SIMRAD. Úpravy sme urobili aj na guľometoch. Špecifické podmienky, v ktorých budú naši policajti plniť úlohy na základni v Kandaháre, si vyžiadali aj zabezpečenie odstrelovacích pušiek Falcon kalibru 12,7 milimetra. Vozidlá pre našich príslušníkov podľa dohody zabezpečí kanadská strana. Pôjde najmä o vozidlá HMMWV. Som rád, že naši policajti budú mať k dispozícii ako vôbec prvá kompaktná jednotka v misiách aj nosný modulárny systém, ktorý sa v súčasnosti zavádza v našich ozbrojených silách,“ hovorí major Čintalan.

REKOGNOSKÁCIA OTVORILA OČI

Konkrétnu predstavu o tom, čo čaká vojenských policajtov v Kandaháre, priniesla až júnová rekognoskácia. Zúčastnil sa na nej aj veliteľ Centra výcviku a kybnológie vojenskej polície vo Vlkanovej podplukovník Jozef Gandžala. Okrem iného sa ukázalo, že pôvodne zamýšľaný počet príslušníkov jednotky by bol na splnenie úloh, ktoré ju očakávajú, nedostatočný. Bolo potrebné naplniť stanovený mandát. Ale nielen to.

„Celý výcvik sme prispôbili zisteným skutočnostiam. Také nasadenie, aké ich tam čaká v priebehu jedného dňa, ešte naši vojaci vonku dlhodobo nezažili. Nechcem zachádzať do podrobností, ale vyše 60 percent z nich bude nasadených v dennej dvanásthodinovej službe a ďalší budú v nočnej službe. Bude to poriadny nápor nielen na fyzickú pripravenosť vojakov,

ale aj na ich psychiku. Zároveň je to aj veľká výzva pre veliteľov i všetkých príslušníkov, aby v týchto neľahkých podmienkach splnili stanovené úlohy," konštatuje podplukovník Gandžala.

Slovenski vojenští policajti budú pôsobiť na niekoľkých pracoviskách. Na jednom budú kontrolovať osoby prichádzajúce na základňu. Nepôjde o malé počty. Vede denne prichádza pracovať (buď trvalo, alebo len na základe konkrétnych kontraktov vyše tisíc osôb). Každého treba skontrolovať, aby sa náhodou medzi nich neprimiešal potenciálny terorista, ktorý by mohol ohroziť základňu. Ďalšou úlohou je skontrolovať množstvo najmä nákladných motorových vozidiel, ktoré zásobujú vojakov na letisku. Teda previesť vodičov, kabíny i celé vozidlá, ktoré musia prejsť cez skener. Našich vojakov budú pri tejto činnosti, ktorá prebieha mimo základne, zabezpečovať okrem iného aj ich bulharski kolegovia s obmeným transportérom...

„Všetkým spomínaným poznatkom sme prispôbili v maximálnej možnej miere aj záverečnú prípravu policajtov a ich odbornú-taktické cvičenie v priestoroch nášho zariadenia vo Vlkanovej. Vybudovali sme zjednodušenú kópiu prostredia, ktoré ich čaká v Kandaháre. V priebehu cvičenia sme preverovali ich pripravenosť na rôzne druhy asymetrického ohrozenia cez deň aj v noci. Aby boli schopní pružne reagovať a riešiť situácie, ktoré môžu nastať v priestore ich zodpovednosti pri kontrole osôb či techniky. Preto sme simulovali aj pokus o preniknutie osôb s falšovanými vstupnými dokumentmi, či preniknutie vozidla, ktoré sa na diaľku preukázalo falšovanými dokladmi. Potom, keď malo prejsť na ďalšie pracovisko na prehliadku, namiesto toho, aby zastavilo, sa snažilo veľkou rýchlosťou preraziť zábrany. Reakcia vojakov bola správna. Spustili na vozidlo palbu, keď zastalo, nepribližovali sa k nemu (mohla by v ňom byť nastrožená výbušnina) a celý priestor kryli. Ľudia zhromaždení v tom istom čase na vstupnej kontrole na pokyn našich vojakov zaľahli, aby nedošlo pri prípadnom výbuchu k ich zraneniu," komentuje podplukovník Gandžala jednu z epizód cvičenia. Reálnu situáciu v Kandaháre pomáhali na každom pracovisku vytvoriť aj fotografie konkrétnych postov pri vchode na leteckú základňu v Kandaháre.

ZLÁKALA ICH ZAUJÍMAVÁ PRÁCA

Rotmajster Marek Adamček je z útvaru vojenskej polície v Banskej Bystrici. Čaká ho prvá zahraničná misia. Do radov vojenskej polície prišiel zo štátnej. „Prilákali ma zaujímavejšia práca, lepší kariérny rast, sociálne podmienky a v neposlednom rade aj možnosť zahraničných misií. Zatiaľ svoje rozhodnutie neľutujem. Aj napriek tomu, že v Afganistane to nebude jednoduché," pripomína. Jeho kolega rotmajster Stanislav Slávik z topolčianskeho útvaru pracuje ako vojenský policajt tretí rok. Po skončení vojenskej strednej školy pôsobil ako inštruktor v martinskej

výcvikovej škole i vo Vojenskom výcvikovom priestore Turecký vrch. Má aj zahraničné skúsenosti. Rok bol v Eritrei ako starší pyrotechnik – veliteľ odminovacieho tanku. „Pred odchodom do Afganistanu sme sa poriadne precvičili v ovládaní všetkých strelných zbraní, ktoré so sebou berieme, aby nás nič neprekvapilo,“ hovorí rotmajster Slávik. Rotný Ľubomír Turčan taktiež z topoľčianskeho útvaru poznamenáva, že najdôležitejšie bude nič nezanedbať. „Snažili sme sa maximálne vzájomne zohrať. Lebo to, že sa budeme môcť vďaka spolupráci na kolegov, bude základný predpoklad našej úspešnej činnosti a návratu domov k našim blízkym.“ Rotmajster Jozef Suchovský z bratislavského útvaru vojenskej polície pôsobil po skončení vojenskej strednej školy v Nitre vo vojnovom priestore pri prapore, potom v čestnej stráži prezidenta republiky. „Práca vo vojenskej polícii ma priťahovala väčšou dynamikou, variabilitou. Je zaujímavejšia. Aj táto moja prvá zahraničná misia, a hneď v Afganistane, je pre mňa novou výzvou,“ hovorí rotmajster Suchovský.

SLOVENSKÁ ZODPOVEDNOSŤ ZA ZÁKLADŇU

Zástupcom veliteľa jednotky je poručík Ľubo Hubač, ktorý inak pôsobí ako organický náčelník skupiny na riešenie krízových situácií topoľčianskeho útvaru vojenskej polície. Čiže základ jednotky pre Afganistan tvoria predovšetkým jeho podriadení. Spoločne s podplukovníkom Gandžalom bol v júni na rekognoskácii situácie v Kandaháre.

„Jednotku sme postupne doplňali z ostatných útvarov. Celú situáciu pri príprave komplikovala reorganizácia. Časť ľudí dokonca po návrate z misie v Afganistane nebude mať miesto v radoch vojenskej polície... Aj napriek tomu sme sa snažili všetkých čo najlepšie pripraviť. Priamo na mieste som sa oboznámil s operačnou úlohou strážnej jednotky. Kanadania nám na naše prekvapenie oznámili, že oni strážne jednotky striedajú vždy po mesiaci, lebo je to veľmi veľká fyzická, no najmä psychická záťaž. V ďalšom období plnia iné úlohy, napríklad sprevádzajú kolóny. Aj táto na prvý pohľad nebezpečnejšia činnosť je podľa nich menej únavná, ako neustály stres a napätie pri strážení. Boli veľmi zaskočení, keď sme im povedali, že my tam budeme bez striedania celého pol roka. V tomto smere budeme podľa nich prvokami. Na každého budú vychádzať tri služby na jeden voľný deň. A to len v prípade, že nikto nebude chorý. V opačnom prípade to bude ešte horší pomer služieb a voľna. Bude to asi najťažšia z úloh, ktoré doposiaľ naši vojaci v zahraničí plnili. Veď budeme strážiť najväčšiu koalíčnú základňu v Afganistane. Denne prehliadnu množstvo osôb a techniky. No najmä budú mať obrovskú zodpovednosť. Nielen za seba a svojich kolegov z jednotky. Veď každé potenciálne zlyhanie slovenského vojaka na vstupe na základňu môže ohroziť množstvo vojakov iných národností, ktorí tam pôsobia,“ zdôrazňuje rodák z Piešťan poručík Hubač, ktorý externe vyštudoval akadémiu polkajného zboru.

Cennými radami v procese prípravy jednotky pomohol aj nadrotmajster Ján Vozár z Centra výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vlkanovej. Uplynulé tri roky pracoval spoločne s brigádnym generálom Pavlom Mackom na veliteľstve NATO v Heidelbergu. Pol roka z toho priamo na veliteľstve ISAF v Kábule.

ZÁVER PRÍPRAVY V NEMECKU

Veliteľom jednotky je nadporučík Marek Hušek z topoľčianskeho útvaru vojenskej polície. Rodák z Malaciek má za sebou skúsenosť z misie UNFICYP na Cypre. Pomohla mu najmä po jazykovej stránke. Práve na jazykovú prípravu okrem dokonalého zvládnutia zbraní a činnosti na jednotlivých pracoviskách kladli najväčší dôraz. „Myslím, že napriek niektorým problémom sa nám podarilo vybrať a pripraviť dobre zladený kolektív. Choďte čo najlepšie reprezentovať nielen naše ozbrojené sily, ale aj celé Slovensko,“ konštatuje veliteľ jednotky.

Na závere odborného-taktického cvičenia, ktoré bolo zároveň aj národnou certifikáciou jednotky, bol prítomný aj náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, ktorý vyjadril spokojnosť s pripravenosťou vojenských polkajtov. Poslednou previerkou pred ich odchodom do Afganistanu bolo cvičenie v Spoločnom mnohonárodnom centre pripravenosti v nemeckom Grafenwohre.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Za vojakmi v Afganistane

Minister obrany Jaroslav Baška navštívil 24. novembra Afganistan. Sprevádzal ho náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, štátny tajomník ministerstva financií František Palko a poslanci Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre obranu a bezpečnosť vedení jeho predsedom Rudolfom Pučíkom.

Po príchode na základňu v Kandaháre minister obrany rokovával s veliteľom regionálneho veliteľstva Juh holandským generálmajorom Martom de Kruifom, stretol sa s veliteľom kandahárskej leteckej základne britským Air Commodorom Andy Freyerom, veliteľom holandského kontingentu Air Commodorom Geertom Bergsmom a s ďalšími dôstojníkmi, ktorí spolupracujú so slovenským kontingentom v misii ISAF v podriadenosti veliteľstva Juh.

Následne odletel na základňu Tarin Kowt, kde ho veliteľ sil provincie Urusgan holandský plukovník Kees Matthijsen obznámil s činnosťou základne, v rámci ktorej pôsobí aj slovenská strážna čata. V Tarin Kowte, metropole provincie Urusgan, sa stretol aj

s guvernérom provincie pánom Hamdamom. Spoločne navštívili nedávno vybudovanú nemocnicu, ktorú postavili z medzinárodných zdrojov v rámci pomoci miestnym obyvateľom.

PRIATELIA Z HOLANDSKA

„Ak malo v Afganistane za vlády Talibanu dostupnosť k lekárskej starostlivosti 10% Afgancov, teraz ich je až 80%“, spomenieme si v relatívne slušne vybavenej nemocnici na slová holandského tlačového dôstojníka veliteľstva Juh podplukovníka Paula Kolkena. Podplukovník tiež porovnal, že ak sa v období Talibanu učilo v základných školách približne 900-tisíc chlapcov, dnes je to 6,5 milióna detí. Skvelé je, že z tohto počtu je 40% dievčat, ktoré predtým nemali vedieť, čo je to škola. Tak či tak, gramotnosť v Afganistane podľa

najnovšieho vydania časopisu Newsweek dosahuje nateraz len 28%.

„Naším cieľom je vybudovať afganskú armádu a policajné sily, eliminovať militantov, a hlavne pomáhať rastu hospodárstva a zlepšeni sociálnej situácie pomocou projektov, ktoré budú slúžiť domácim obyvateľom,“ zdôraznil Kollen, hovoriac o provinčných rekonštrukčných tímoch a civilno-vojenskej spolupráci. Rozpráva o školách a nemocniciach, o vodných kanáloch a priehradách. Ekonomika Afganistanu je však na začiatku. Aj keď HDP sa oproti roku 2003 zdvojnásobil a vlaňajší medziročný rast bol 13%, stále vyše 85% obyvateľov žije z malých poľnohospodárskych farem, z ktorých veľká časť nepresahuje ani pol hektára. Najvýnosnejší je nadjale, samozrejme, mak. Ópium z Afganistanu pokrýva 93% svetového trhu, hoci tohtoročná obilná plocha je menšia. Istým riešením by mohlo byť napríklad pestovanie šafranu, ktorý sa už vyváža aj do zahraničia. A tiež, samozrejme, vzdelávanie obyvateľov.

„V rámci veliteľstva Juh pôsobí 22-tisíc vojakov z 18 armád. Šťmáť-tisíc vojakov je dislokovaných priamo

Slovensko malo v misii ISAF k 24. novembru 2008 spolu 121 vojakov. V Kandaháre pôsobí 53-členná multifunkčná ženijná rota, siedmi vojaci tvoria národný podporný prvok a štyria dôstojníci pracujú na veliteľstve ISAF. V Tarin Kowte je 45-denná strážna rota. Vojenský zdravotnícky tím, ktorý je súčasťou českej poľnej nemocnice v Kábuľe, má osem lekárov a zdravotníkov. Štyria vojaci sú súčasťou provinčných rekonštrukčných tímov.

na základni v Kandaháre," vyratúva pplk. Köllén. Jeho kolega, tlačový dôstojník na základni Tarin Kowt holandský major Jan Venekamp, dopĺňa, že na tejto základni pôsobia približne dve tisíce vojakov. Holanďania, Austráľania, Slováci, Francízi, Američania, Singapurčania. „Nie sme okupačná armáda! Asistujeme domácej vláde pri budovaní jej vojska a polície, snažíme sa podieľať na udržiavaní pokoja, podporujeme legálne civilné autority a usilujeme sa pomáhať civilným obyvateľom," opakovanne zdôrazňuje dôstojník. Hovorí, že provincia Urusgan má približne tri milióny obyvateľov, pričom 80% z nich býva v priestore zodpovednosti základne Tarin Kowt. „Afganistan patrí k najchudobnejším krajinám sveta a Urusgan k jeho najchudobnejším provinciám. Priemerný vek tu nepresahuje 43 rokov. Sme preto veľmi radi, že v rámci civilno-vojenskej spolupráce s nami spolupracujú približne dva tucty mimovládnych organizácií. Okrem budovania škôl a nemocníc vŕtajú studne, dodávajú elektrické generátory, otvárajú knižnice či učia ľudí základom niektorých remesiel a malého biznisu," rozpráva major. Neskôr nám ukáže stolársku dielňu, kde jeho kolegovia v krátkodobých kurzoch zaškoľujú mladých Afgancov v práci s drevom. Dokážu už dokonca vyrobiť školské lavice. Z každej jeho vety je zrejmé, že tu ide predovšetkým o získanie dôvery zo strany miestneho obyvateľstva. O prekonanie ich predsudkov a predtým vštepovaných negatívnych emócií. Nie je to však jednoduché – o tom vie aj major Venekamp a jeho 1 200 holandských spolubojovníkov (cca 6% žien), ktorí sa v Tarin Kowte stali hlavnými partnermi slovenských vojakov. Až 17 Holanďanov už totiž v misii ISAF padlo.

CLIVOTA, HRDOSŤ, PROFESIONALITA

„Hovoríte dobre po anglicky, pán major," povie po rokovaní minister obrany Jaroslav Baška veliteľovi slovenského kontingentu v misii ISAF majorovi Adriánovi Melegovi. „Vy tiež pán minister, som príjemne prekvapený," sebavedome mu odpovie major. Kráča vzpriamene, pohľad má priamy, vedomosti skvelé. Skrátka, veliteľ. Hej – od dávna bolo jedným z kritérií kladených na veliteľov, či sú ich vojaci spolu s nimi schopní kráčať do tých najhorúcejších miest. Či si udržia ich dôveru. Či dokážu zabezpečiť disciplínu. Naši takýchto ostrieľaných veliteľov majú. Veliteľ kontingentu major Adrián Melega má za sebou dve misie v Kosove a tri roky v centrále NATO. Veliteľ multifunkčnej ženijnej roty kapitán František Michalovič bol trinásť mesiacov v Eritrei a šesť mesiacov velil rote v Kábuľe. Skúsenosti z operácií medzinárodného krízového manažmentu má nemalo ďalších dôstojníkov, poddôstojníkov a vojakov. Prichádzajú však aj nováčikovia.

„Mal som iné profesionálne plány, s nasadením do misie ISAF som v tomto období nerátal, takže rozhodnutie o vyslaní do Afganistanu ma zaskočilo," prizná nadporučík Peter Truhan, zástupca veliteľa multifunkčnej ženijnej roty. Aj za ním, ako za všetkými jeho kamarátmi, je pritom nielen jeho práca, ale aj príbeh jeho rodiny: „Po mojom odchode sa náš malý syn s plačom pýtal mamičky, či sme sa pohnevali a či sa

vôbec k nim vrátim. No a ešte menšia dcérka sa so mnou dlho odmietať rozprávať cez telefón, pretože si myslela, že ma takto skôr dostane domov," neveselo spomenie nadporučík. Dodá však, že časom sa veci zmenili. Synček v škôlke rozprával o svojom otcovi ako o statočnom vojakovi a dcérka po vysvetlení aj zo strany starých rodičov predsa len napokon pristala aj na telefonické rozhovory. „Som vojak, rozkaz som prijal a splnil, hoci to nebolo najjednoduchšie. No rodina, tá znášala odlúčenie ešte ťažšie. Sme radi, že sa o nedlho stretne," povie akoby za všetkých svojich kamarátov por. Truhan.

Výše tridsať útokov na základňu Kandahár počas poslednej šesťmesačnej rotácie našich vojakov. Noci v kryte. Prach. Vysoké teploty. No predovšetkým statočná práca. Zrekonštruované letiskové plochy, 75-tisíc štvorcových metrov odminovaných ručne, 80-tisíc mechanicky, zničených výše pol stovky protipechotných min...

„Pôsobíte v náročných a často nebezpečných podmienkach. Všetci veliteľia, s ktorými som dnes rokovoval, sa vyjadrili o vašej činnosti s úctou a vysoko ocenili vašu prácu vo všetkých oblastiach, v ktorých pôsobíte. Ministerstvo obrany, ozbrojené sily, ako aj celý náš štát – všetci sme na vás hrdí," vyhlásil Jaroslav Baška na stretnutí s vojakmi najskôr v Tarin Kowte a následne po návrate aj v Kandaháre. Z dôrazní, že operácia ISAF sa pre Slovensko stáva v rámci našej účasti v operáciách medzinárodného krízového manažmentu najdôležitejšou a od budúcich mesiacov aj najpočetnejšou. Od začiatku decembra sme zvýšili našu účasť v Kandaháre o pol stovky vojenských policajtov, ktorí budú zodpovední za stráženie a preverovanie osôb na jednej zo vstupných brán. Rozšírený bude národný podporný prvok a posilnená jednotka v Tarin Kowte, vyššie výcvikový operačný tím a budúci rok ďalšie strážne jednotky.

Cellove sa oproti súčasným počtom slovenská misia v ISAF do konca budúceho roka približne zdvojnásobí.

ZDAŇOVANÉ PRÍSPEVKY A ÚSMEVY OD DETÍ

Samozrejme, na väčšom stretnutí na základni Kandahár minister so slovenskými vojakmi hovoril aj o lezeňoch v ich zabezpečení. Spomenula sa napríklad nie najideálnejšia obuv, drahé telefonovanie, slabé internetové spojenie, ako aj nepopulárne zdaňovanie zahraničného príspevku. Aj štátny tajomník ministerstva financií František Palko pred vojakmi prisľúbil, že nezabudne na takú naliehavú pripomienku k zdaňovaniu. Výstroj budú ozbrojené sily v budúcom roku modernizovať a zlepšiť by sa podľa ministrovho prisľubu malo aj spojenie.

A ešte niečo. Stovky detí z desiatok slovenských škôl poslali vojakom do misií prostredníctvom tlačového oddelenia komunikačného odboru svoje kresby. Sú krásne. S veršíkmi, s venovaniami, so slovami uznania. Naši prví mierotvorcovia, ktorí ich dostali, boli práve vojaci v ISAF. Keď minister obrany Jaroslav Baška odovzdával takýto prejav majorovi Adriánovi Melegovi, vyzval ho, aby priploženú detskú rečňovanku a vlničku prečítal. Možno neveríte, ale po pár riadkoch sa tomuto skúsenému veliteľovi roztriasol hlas...

Milé deti, vojaci ďakujú!

Text a foto Pavol VITKO

Predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Rudolf Pučík:

Spoločná reč

• Pán predseda, výbor má na činnosť ministerstva obrany značný vplyv. Ako hodnotíte úroveň spolupráce nášho ministerstva a vášho výboru?

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky plní svoje úlohy v právnom rámci stanovenom príslušnými zákonmi, vychádzajúc z Bezpečnostnej stratégie SR. Náš výbor má maximálnu snahu vytvárať pre rezort obrany čo najlepšie podmienky na splnenie jeho úloh, od podpory legislatívnych návrhov predkladaných rezortom, iniciovania vlastných poslaneckých návrhov zákonov, podpory návrhov na dostatočné finančné prostriedky potrebné na dosiahnutie stanovených cieľov ministerstva obrany v zabezpečení obrany štátu. Na jednej strane je vytváranie podmienok, na druhej vysoká úroveň kontroly naplňovania cieľov bezpečnostnej politiky, spôsobu nakladania s pridelenými finančnými prostriedkami. Doterajšia spoločná práca je veľmi efektívna, i keď v niekoľkých málo prípadoch výbor upozornil na pomalé odstraňovanie nedostatkov, ktoré sme zistili počas poslaneckých prieskumov v niektorých zariadeniach ministerstva obrany. To však nemá vplyv na veľmi dobrú spoluprácu a doteraz dosiahnuté výsledky.

• Ktoré kroky rezortu obrany vnímate v poslednom období najpozitívnejšie a kde vidíte rezervy?

Ministerstvo obrany sa muselo dlhodobo vyrovnávať s nedostatkom finančných prostriedkov, čo však neznamená, že rezort v minulosti nemohol dosiahnuť podstatne lepšie výsledky. Rovnako podmienky budú aj v najbližších rokoch, preto musím vydvihnúť úsilie rezortu šetriť či už formou znížovania počtov „civilných zamestnancov“, znížením počtov vojakov v misiách, ale aj oddialením nákupu dopravných lietadiel. Chápeme, že

ministerstvo nemôže dlhodobo zápasť s nedostatkom peňazí, preto sme vyšli s iniciatívou, ktorej výsledkom je novela zákona NR SR č. 172/2004 Z. z. o prevode vlastníctva nehnuteľného majetku. Novelizácia a jej aplikácia by pre rezort mala priniesť potrebné finančné prostriedky. Som spokojný, ako minister so svojimi spolupracovníkmi zvýšil starostlivosť o vojakov v misiách. Výbor bude podporovať každú aktivitu ministerstva obrany na zvýšenie odborných schopností vojenských profesionálov a ich vybavenia na vysokej technickej úrovni za podmienok naplňujúcich podmienky ekonomickej efektívnosti.

• Ministerstvo obrany predkladá na rokovanie NR SR novú verziu zákona NR SR č. 463/2003 Z. z. o vojnových veteránoch. Aký je váš pohľad na túto problematiku?

Myslím si, že rezort by mal podporovať aktivity profesionálnych združení všetkých vojakov profesionálov v zálohe – väčšina má veľmi dobrý vzťah k obrane, boli by schopní vytvárať podklady pre rozhodnutia a publikovať.

• Boli ste spolupredkladateľom návrhu novely zákona NR SR č. 172/2004 Z. z. o prevode nehnuteľného majetku vo vlastníctve Slovenskej republiky na obec alebo vyšší územný celok, ktorý tento rok Národná rada SR schválila. Ako ste spokojný so záverečným znením zákona?

Rezort obrany je finančne poddimenzovaný. Novelizácia zákona je jednou z ciest ako zlepšiť financovanie ozbrojených síl, aj keď je to len drobná náplast neurobujúca komplexné riešenie, ktorá neodstráni nedostatky nahromadené za niekoľko ostatných rokov. Veľa lukratívnych vojenských objektov bolo v minulosti prevedených na mestá a obce. Ministerstvo bude musieť

vykonať veľké úsilie pri predaji zvyškov, ktoré rezortu zostali, aby v roku 2009 splnilo predpokladané príjmy. Musím poďakovať svojim koalíčnym kolegom z výboru, ako aj všetkým koalíčnym poslancom, že našli pochopenie a podporili túto novelu.

• Následkom svetovej ekonomickej krízy je tlak aj na slovenský rozpočet a zdá sa, že azda s najväčšou mierou toto tlaku sa bude musieť vyrovnávať ministerstvo obrany. Ako vnímate túto skutočnosť z pozície predsedu Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť? Prípadne vaše odporúčania...

Nemôžeme podceňovať svetovú ekonomickú krízu. Vláda musí maximálne eliminovať jej dopady na občanov Slovenska vrátane jeho ochrany. Výbor preto bude zaujímať, ako minister a ministerstvo aktívne pristupuje k eliminácii možných dopadov na obranyschopnosť našej krajiny. V snahe predísť týmto problémom som akceleroval uvedenie novelizácie zákona č. 172. Náš výbor podporil návrh rozpočtu pre rezort na rok 2009 s cieľom postupne vyčleniť na obranu 2% HDP. Aby sme splnili záväzky, ktoré nám vyplývajú z členstva v NATO, ale aj zabezpečili vlastnú obranu, bezpečnosť. Nemôžeme však vylúčiť prípadnú prehĺbujúcu sa ekonomickú krízu, ktorá by nakoniec mala vplyv aj na expanziu ekonomiky Slovenska. V tom prípade bude nevyhnutné riešiť komplexne ekonomický vývoj v každej oblasti, a to aj v oblasti obrany a jej financovania.

• Streťavate sa s vojakmi, navštevujete ich aj v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Ako vnímate ich pripravenosť, profesionalitu a výsledky?

Áno, stretávam sa na svojich cestách s mnohými veliteľmi aj vojakmi pôsobiacimi v operáciách. Je dobré počúvať, ako kvalitne plnia svoje úlohy, čo potvrdzujú aj slová zahraničných predstaviteľov misii o vysokej profesionalite našich vojakov, o zodpovednom prístupe pri plnení zadávaných úloh. Druhou stranou mince sú však priestupky, v niektorých prípadoch nezodpovedné konanie vedúce až k úmrtiam. Rezort má v oblasti výchovy a výcviku pred sebou ešte veľa úloh a budeme tejto oblasti ako výbor venovať pozornosť. Napriek tomu je však obdivuhodné, že dokážu v náročných podmienkach a nie vždy s dokonalým technickým vybavením dôsledne, dlhodobo a kvalitne plniť určité úlohy ďaleko od svojich blízkych. Zaslúžia si môj obdiv a poďakovanie.

• Pán predseda, keďže náš rozhovor vyjde vo vianočnom čísle, spomeňte si na vašu vojenčinu, prípadne vaše vojenské Vianoce.

Základnú vojenskú službu som absolvoval v rokoch 1975-77 v Námestí nad Oslavou na letisku. Vianočné sviatky počas vojenskej služby som trávil v útave, nemal som to šťastie, aby som bol doma. Dnes na to spomínam s úsmevom.

Keďže je čas Vianoc, chcem na záver zablahoželať všetkým vojakom príjemné prežitie vianočných sviatkov, veľa zdravia a šťastia v novom roku. A vojakom, ktorí strávia vianočné sviatky mimo domoviny, želám, aby si na nich spomenuli ich blízki a takto im pripomenuli sviatky mienu a pokoja.

Text a foto Pavol VITKO

Anjeli pokoja

Ordinár Ozbroyených síl a Ozbroyených zbrojov SR Mons. František Rábek priznáva, že hádam ako každému z nás, aj jemu utkveli hlboko v pamäti Vianoce detstva v rodnom Močenuku. Zároveň po menovaní za ordinára nadobudli pre neho Vianoce i adventné obdobie nový, dovtedy nepoznaný rozmer. Veď pribudla duchovná starostlivosť o vojakov, policajtov, príslušníkov väzenskej a justičnej stráže, colníkov, hasičov, záchranárov.

„Poznal som, že mnohí z nich nemôžu byť cez Vianoce doma, pri svojej rodine, pretože plnia služobné povinnosti. V prípade našich vojakov v zahraničných misiách dokonca ďaleko od svojej vlasti. Ich návštevy najmä v adventnom období sú pre mňa vždy veľmi vzácne a inšpirujúce. Vojaci ma žiadajú o svätú spoveď, spoločne slávime bohoslužby, ale najmä sa rozprávame. O každodenných starostiach, rodine, blízkych.“

Snažím sa ich povzbudiť, aby napriek odlúčeniu nezabúdali na nezastupiteľnú úlohu rodiny,“ vyznáva sa biskup František Rábek.

RODINA JE ZÁKLADOM

Pripomína, že to, čo robí Vianoce krásnymi, je aj zážitok z rodinnej pohody, pokoja a lásky. „Urobme všetko pre to, aby táto krásna skúsenosť netrvala len pár sviatočných dní. Snažme sa rozvíjať tieto hodnoty v našich rodinách počas všetkých dní nastávajúceho roka,“ zdôrazňuje. Aj preto, že mnohé vojenské rodiny dlhodobšie odlúčené (či už z dôvodu účasti na zahraničnej misii, ale aj dochádzania do miesta výkonu služby v rámci Slovenska) nevydržia a rozpadajú sa. Vojenská kňazi, ktorí pôsobia v misiách (v súčasnosti na Cypre, v Afganistane a v Kosove, predtým aj v Iraku či Entrei), najlepšie vedia, aké dôležité je práve pevné rodinné zázemie pre ich každodennú prácu. „Rodina je základom ľudskej spoločnosti, je miestom, kde sa pre-

žíva láska a šťastie, je kolískou života nových generácií a školou ľudskosti i viery. Akou dôležitou je rodina, to vyjadril aj sám Boží Syn, keď sa stal človekom v ľudskej rodine Márie a Jozefa,“ píše František Rábek vo svojom pastierskom liste k tohtoročným Vianociam. Nie je žiadnym tajomstvom, že vojaci v zahraničných misiách (najmä v tých nebezpečnejších) oveľa častejšie nachádzajú cestu ku kňazovi. Aj tí vložnejší v otázkach viery, či dokonca bez vyznania. Nie sú zriedkavosťou prípady, keď práve v priebehu svojej zahraničnej misie sú pokrstení či birmovaní. Sám biskup Rábek pri svojej nedávnej návšteve našich vojakov v misii UNFICYP na Cypre birmoval troch vojakov, ďalší prejavili o túto sviatosť záujem. Je rád, že vojaci vyjadrujú v rozhovoroch dôležitosť prítomnosti vojenského kňaza v zahraničnej misii. Na druhej strane priznáva, že aj samotných kňazov svojím spôsobom zahraničná misia mení.

MISIA MENÍ AJ KŇAZOV

„V misii sú spoločne s vojakmi celého pol roka. Prežívajú s nimi lepšie i horšie chvíle. Vojaci im zverujú svoje problémy, ktoré by im možno doma nezverili. Aj preto, že práve v zahraničí, ďaleko od domova a blízkych má človek čas trochu sa zastaviť v tom každodennom kolobehu povinností, poohliadnuť sa za seba, zhodnotiť svoj život. Práve kňaz tam predstavuje pre neho také puto s domovom. Je to pre našich vojenských kaplánov výzva. Nedávno mi jeden z nich po návrate z misie povedal, že pre neho to bolo veľmi inšpirujúce obdobie, keď sa cítil naozaj ako duchovný pastier. Videl, že jeho práca mala pre vojakov význam. Ďalší nedávno pôsobil v Iraku, dnes je v Afganistane. Aj preto, že vojaci, ktorí s ním boli na predchádzajúcej misii a teraz odchádzali do Afganistanu, ho o to požiadali. Som rád, že medzi nimi vzniklo takéto duchovné puto. Pôsobenie v zahraničných misiách je pre nás súčasťou našej služby. Máme predsa povinnosť byť tam, kde sú naši vojaci. Keď sa narodil Kristus, Betlehemom sa ozvalo Pokoj ľuďom dobrej vôle. Slovenskí vojaci, ktorí budú plniť svoje úlohy v zahraničí počas Vianoc, sú práve takými anjelmi, strážcami pokoja. Som rád, že aj ďaleko od domova pomáhajú prispievať k nastoleniu podmienok mierového života,“ pripomína Mons. František Rábek.

MEZINÁRODNÁ DUCHOVNÁ SPOLUPRÁCA

Slovenskí vojenská kapláni sa v zahraničných misiách nestarajú len o našich vojakov. Výborná spolupráca je s českou stranou v Kosove na základni v Šajkovci, kde sa striedajú českí a slovenskí kňazi. Na Cypre v kostole kempu Štefánik vo Famaguste možno okrem našich vojakov stretnúť na bohoslužbách aj chorvátskych či maďarských vojakov či študentov z Ázie a Afriky z miestnej Medzinárodnej stredomorskej univerzity. Výborná spolupráca bola aj s poľskou stranou pri zabezpečovaní duchovných potrieb našich vojakov v Iraku či v Afganistane pred príchodom našich vojenských kňazov.

Do vianočného obdobia spadá aj Nový rok. Zvykne ho začínať s rozličnými dobrými predsavzatiami a plánmi. Nachádzajúci rok 2009 budú pracovníci Ordinariátu venovať rodine. Tohtoročné Vianoce bude biskup Rábek sláviť slávnostnou liturgiou v hlavnom chráme Ordinariátu v bratislavskom kostole Najsvätejšej trojice. No zájde aj medzi väzňov a pracovníkov jedného z ústavov pre výkon väzby.

Všetkým Vám želim radostné, vierou, láskou a pokojom naplnené Vianoce a požehnaný nový rok!

Váš biskup – ordinár OS a OZ SR

+ František Rábek

[VIANOČNÉ POSOLSTVÁ]

Pokoj ľuďom dobrej vôle

Rodák z Chminianskych Jakubovian v okrese Prešov, dnešný generálny duchovný Ústredia ekumenickej a pastoračnej služby v Ozbrojených silách a Ozbrojených zboroch SR plukovník Ing. Mgr. Jaroslav Balocký počas štúdia na evanjelickej bohosloveckej fakulte v Bratislave vôbec netušil, že k pastoračii sa dostane až po rokoch a ešte vďaka ozbrojeným silám.

Počas štúdia sa zoznámil so svojou manželkou, ktorá v Bratislave chodila na ekonómiu. Svokrovcom dvakrát nevoňalo, aby ich dcéra žila s kňazom. Boli roky tvrdej normalizácie. Čerstvý kňaz si najskôr musel odkrútiť dva roky základnej vojenskej služby.

TANKOVÝ MECHANIK

Jaroslav ich prežil v martinskom prápore opráv techniky ako tankový mechanik. Napriek množstvu roboty na tie dva roky spomína dodnes celkom rád. V útvere sa mu podarilo založiť aj hudobnú skupinu. Pri práci sa mu hodili vedomosti, ktoré získal na strojníckej priemyslovke. Z vojenskej odchádzal ako čatár.

Musel sa obracať, aby si našiel prácu a uživil rodinu. V tomto období zažil mnohé sklamanie. Neraz ho už takmer prijali do zamestnania. Potom sa pozreli do papierov a keď zistili, že vyštudoval bohosloveckú fakultu, svoje rozhodnutie zmenili. Začínal ako montér v elektromontážnych závodoch, neskôr v podniku oceľových konštrukcií. Pracovne pochodil celé severné Slovensko. Popri práci a dvoch malých deťoch diaľkovo vyštudoval v Žiline Vysokú školu dopravy a spojov. Vypracoval sa na asistenta podnikového riaditeľa. Potom prišiel november 1989 a všetko sa zmenilo. „Vianoce toho roku mi navždy zostanú v pamäti. Ľudia

boli k sebe milší, otvorenejší. Nebolo potrebné skrývať sa so svojím náboženským presvedčením,“ spomína Jaroslav na jednu zo svojich najkrajších Vianoc. Zamestnal sa v banke a zároveň začal v Žiline pôsobiť ako kaplán bez nároku na finančné ohodnotenie. Osud však napokon chcel, aby sa pastoračii venoval na plný úväzok.

VÝZVA Z OZBROJENÝCH SÍL

V roku 1997 prišla ponuka vstupu do ozbrojených síl na pozíciu vojenského duchovného. Pracoval v Trenčíne. Najskôr na generálnom štábe, potom na veliteľstve pozemných síl. Býval často medzi vojakmi v útvaroch, ale aj medzi deťmi v detských biblických táboroch, ktoré organizovali pre deti vojenských profesionálov a zamestnancov rezortu. V júni tohto roka bol menovaný do súčasnej pozície v Bratislave. Počas pôsobenia v Trenčíne najmä v predvianočnom období často chodil dnešný plukovník Balocký medzi vojakov.

„Kým ešte boli vojaci základnej služby, stretával som sa s nimi i civilnými zamestnancami zabezpečovacieho útvaru, ale aj v iných zariadeniach, ktoré nemali svojho kňaza. Rozprávali sme sa o zmysle adventu a Vianoc. Neskôr pribudli stretnutia s profesionálnymi vojakmi a ich rodinami. Všetky ma vnútorne obohatili a som rád, že som ich zažil. Aj preto, lebo my ľudia sme práve v tomto období akýsi otvorenejší, prístupnejší viac premýšľať o sebe, našom živote,“ priznáva plukovník Balocký.

Podľa neho sú udalosti, ktoré sa do dejín zapísali zlatými písmenami. Ľudstvo ani po rokoch na ne nezbúda a vždy sa k nim nanovo vracia. A predsa je jedna udalosť, ktorá prevyšuje všetky ostatné. Je ňou Kristovo narodenie v Betleheme. O nej je málo povedať, že sa

len zapísala zlatými písmenami do kníh. Na vianočnú udalosť nemožno zabudnúť, lebo žije v ľuďoch.

CHCEME POKOJNÝ A ŠTASTNÝ ŽIVOT?

„Aj dnešné Vianoce nám chcú znova pripomenúť, že vidieť narodeného Krista v betlehenských jaslách, znamená všimnúť si práve tých najmenších. Nielen vekom a vzrastom, ale aj v ich núdzi a potrebách. Často sú to práve ľudia, ktorí stoja vedľa nás v našom spoločenstve, na pracovisku, či našej podriadenosti. To, ako sa k nim správame, je obrazom nášho správania k Ježišovi, vizitkou nášho kresťanstva. Chceli by sme žiť pokojný a šťastný život? Potom nesmieme zabúdať, že základom pokojného spolunažívania nie je právo silnejšieho a hodnotne či funkčne vyššie postaveného, ale vianočná láska, ktorú betlehenské Dieťa rozsievalo medzi ľuďmi v nádeji, že sa ona ujme v nás a prinesie svoju hojnosť a požehnanú úrodu. Pri tejto príležitosti chcem zdôrazniť, že sme právom hrdí na našich vojakov, ktorí pôsobia v zahraničných misiách v rôznych kútoch sveta aj v tomto sviatočnom čase. Oni skutkom naplňujú posolstvo Vianoc, ktoré zvestoval anjel: Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle (L 2, 14). Vďaka nim zavládne vianočná radosť a pokoj aj v mnohých nepokojom zmietaných oblastiach. Z úprimného srdca želim všetkým príslušníkom našich ozbrojených síl, vojakom, zamestnancom a ich rodinám požehnané a veselé vianočné sviatky,“ zdôrazňuje plukovník Jaroslav Balocký, ktorý počas štúdia na bohosloveckej fakulte ani len netušil, že k pastoračii sa napokon dostane práve vďaka vojakom.

Dvojstranu pripravil Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

Peter Borský s manželkou nad vzácnymi dokumentmi, dokladujúcimi službu ich predkov v armáde.

Štyri generácie v armáde

Oheň bloke v kachliach, malý chlapec sedí s rozziarenými očami na zemi pri nohách deda, ktorý zamotaný do deky, v ušiaku s vážnou tvárou rozpráva. Opisuje, čo zažil vo vojnách, v lesoch, prestrelkách. Chlapec vší na každom jeho slove. Dedo a vnuk. Rovnaká krv, rovnaká vášeň. Armáda, zbrane a silné pásové mašiny.

„Mal som 10 – 12 rokov, ešte dnes si pamätám dedovo rozprávanie o prvej aj druhej svetovej vojne, o partizánskych zážitkoch. Vždy mi rozprával, ako po potlačení Slovenského národného povstania prechádzal aj s otcom lesmi do Barskej Bystrice, ale potýčka stretnutia s Nemcami zažili,“ vracia sa v spomienkach do rokov 1944 a 45 desiatnik Petr Borský. Hovorí o svojom dedovi, generálovi Milanovi Františkovi Borskovi (viac o ňom v Obrane 8/2008). „O podrobnostiach o svojom dedovi som sa dozvedel z Obrany, vlastne 50 rokov sa o ňom nesmele písať.“

Milan František Borský sa narodil roku 1899 v židovskej rodine. Milan F. Borský začínal ako vojak na frontoch prvej svetovej vojny. Stal sa špecialistom na prepravu materiálu, konkrétne po železnici a preukázal veľmi dobré organizačné schopnosti. Postupoval po vojenskom kariérnom rebríčku a dosiahol hodnosť brigádneho generála. Jeho rodina žila typickým vojenským životom – jeho manželka Hermína sa deťom a neveste často sťahovala, že sa sťahovali 17-krát medzi Prahou a Bratislavou. „V reži-
re, ktorý vládol v 50., 60. a 70. tých rokoch, sa dedo snažil nešľodiť vlastnej rodine. Radšej zostával v ústraní. Keď mal dobrú náladu, rozhovoril sa. Svetové vojny spomínal len kuso, nechcel o nich hovoriť, zato rád rozoberal svoje zážitky z SNP,“ pripomína manželka Petra Borského Mária.

V 50. tých rokoch, keď bolo mnoho dôstojníkov, ktorí boli činní v SNP, perzekuovaných a aj popravených, mu od 1. 8. 1950 na úľavu celej jeho rodiny umožnili odísť do výsluhy zo zdravotných dôvodov.

BOJOVNÍCI ZA SLOBODU

V rodine brig. gen. Borského sa narodili dvaja synovia. Jeden z nich, František, ktorého osudy sú tiež podstatné pre tento príbeh, sa narodil 20. 5. 1929 v Josefove pri Prahe.

V roku 1944 druhá svetová vojna už celkom zmenila mapu Európy. Na Slovensku sa schyľovalo k Povstaniu. V tom čase ešte len podplukovník M. F. Borský pochopil, že je nevyhnutné postaviť sa Nemcom na odpor a pripojiť sa k Spojencom, ktorí postupne získavali prevahu. Spolu s ďalšími vlastencami založili partizánsky oddiel Považský

prápor slobody, ktorý operoval na území pri Piešťanoch a sídlil v obci Banka blízko mesta. Rplk. Borský sa 22. decembra stal veliteľom tohto oddielu. „Jeho syn František, môj otec, nastúpil do práporu ako spojka deň pred Vianocami 1944. Mal v tom čase 15 rokov,“ spomína desiatnik Borský. Spomienky jeho otca prinášajú zaujímavé podrobnosti o dianí na povstaleckom fronte. V opite bojo-

vej činnosti sa doslova píše: „Stretli sme sa asi s 30 členým partizánskym oddielom, ktorému velil ruský dôstojník. Bola v ňom aj žena, údajne zástupyňa, a bola to Slovenka.“ Na inom mieste priamo hovorí o svojom pôsobení: „Ako spojka som prechádzal medzi partizánskymi táborami v Považskom Inovci, Bankou, Piešťanmi, Lehotou, keď bolo treba donútiť správu, priniesť materiál (niekoľkokrát som niesol muníciu a trhaviny).“ Chlapca viac raz zastavili Nemci, ale iba sa ho opýtali na pár vecí a nechali ho ísť.

Desiatnikovi Borskému otec spolu s dedom často rozprával o desivom stretnutí s Nemcami. „Sedeli sme počas Povstania v 1944 v reštaurácii v Banke, keď dovnutra s hromotom vpochodovali dvaja vojaci wehrmachtu s ukoisteným kalašnikovom. Posadili sa, objednali a potom sa

venovali už len samopalu – chceli ho rozobrať, ale nevedeli nájsť západku schovanú v pažbe. Otca vždy zaujímala technika a ako partizánskej spojke mu bol kalašnikov dôverne známy. Keď sa otec prihovril Nemcom a tú západku im ukázal, vojaci ho zobrali so sebou do Piešťan na gestapo, že tam vyšetrí, odkiaľ chlapča také veci vie. Našťastie sa im vykrútil – že on je technický typ, že ho to zaujíma. Vtedy ho zachránila len vynachádzavosť a znalosť nemčiny. Ak by zistili, že robí spojku medzi partizánmi, nebol by sa z toho tak ľahko vykrútil a kľovie, ako by skončil.“

Po skončení Povstania dedo dostal čestné občianstvo dediny Banka.

DRUHÁ GENERÁCIA JE VERNÁ

„Môj otec František sa vyučil v škodových závodoch v Plzni ako „rotorár“, pokračuje v opisovaní osudov svojich predkov desiatnik. „V 50. tých rokoch robili nábor do armády. Šiel na nábor a zostal v armáde celý život. Jeho rozhodnutie ovplyvnil aj zážitok zo SNP. Druhá vec bola, že mal problém dostať sa na vysokú civilnú školu, lebo ani jeden z rodičov nebol v strane.“ Skončil vysokú vojenskú školu vo Vyškove. Jeho prvá funkcia bola v Hodonine, kde býval aj s rodinou šesť rokov a potom sa presťahovali do Kroměříža. Vždy bol vo funkciách, v ktorých mal blízko k svojej láske – technike. Mal pred sebou slubnú kariéru. Jeho brat však v ro-

ku 1968 emigroval do Švajčiarska. „Ešte z roku 1970 sa pamätám ako u nás, keď sme sa medzichasom presťahovali do Topoľian, boli kontrári a presviedčali otca, ktoré ho mali povýšiť a mal ísť robiť do Prahy na ministerstvo národnej obrany, aby prehovoril brata, aby sa vrátil domov.“ Hoci bol vzorový vojak, ale nebol v strane a brata mal v zahraničí, na ministerstvo mohol zabudnúť. Brat Františka Borského sa do komunistického Československa

odmietol vrátiť. Rodinu Borských teda namiesto sťahovania do Prahy čakala Nitra. „Otko preložili v roku 1972 na Strednú vojenskú technickú školu v Nitre, kde vyučoval a bol náčelníkom učebnej skupiny. Svoju vojenskú kariéru skončil na tejto škole v roku 1987.“

TRETIA GENERÁCIA

Dnes desiatnik Petr Borský sa narodil 27. 9. 1960 v Ostrave. „Veľmi sa nepamätám na detstvo s otcom, lebo či bol na Lešti alebo inde, stále bol preč. Raz ma zobral na dva týždne na Lešť, kde mal brody tankov na vododrone, býval som v štabáku. Povoził ma v tanku, ale iba na suchu, do vody ma nebral – ale aj bez toho bola pre mňa ako 12-ročné ho chlapca jazda v tanku veľmi silný zážitok.“

Petra Borského nebralipo absolvovaní strednej školy na vysokú školu v Nitre. Znova zlý kadrový profil, deda bol perzekvovaný, nikto z rodiny nebol v strane, blízky príbuzný v zahraničí – na okresnej vojenskej správe (OVS-ka) mu neodporučili ani štúdium na Vysokej leteckej škole v Košiciach, ani techniku vo Vyškove. Odporučili mu Vysokú vojenskú technickú školu Jána Švermu v Žiline. Prvé dva roky štúdia bola vlastne základná vojenská služba. Vtedy ma aj lákali, aby som šiel do armády, ale ja som vedel, aký je otec, že musí mať aj doma všetko po vojensky. Keď sa človek dva-tri dni neholil, už bol z toho problém. Večera bola o siedmej a vtedy sme museli byť pri stole, nie ako dnes, že syn iba zavolá, kedy príde. Vyžadoval od nás režim a poriadok. Hoci ma robota bavila,

zo školy som nakoniec odišiel, lebo od nás chceli, aby sme podpísali kontrakt ešte počas štúdia. Nechcel som zostať iba rotným, ak by som náhodou školu neukončil. V roku 1981 som odišiel do zálohy a našiel som si prácu v civile.“ Manželka pracovala v Pozemných stavbách Nitra od roku 1986 a ja som tam nastúpil v roku 1987.

Podnik sa v roku 1993 reštrukturalizoval, dostal výpoveď a manželka krátko pred materskou takisto. „V tom čase robili na OVS-ke nábor do misie. Vybrali ma, prešiel som zdravotnou prehliadkou, ktorú sme si museli platiť vo vojenskej nemocnici sami. 4. októbra 1994 ma zobrali do výcviku. Druhá rotácia, 220 ľudí, nás šlo do misie do bývalej Juhoslávie, do Sarajeva. Tam som robil veliteľa ženijného-komunikačného družstva a vodiča. Odletali sme 1. decembra 1994. Doma som pred Vianocami nechal ženu, najmenší syn mal rok. Otec bol v tom čase v dôchodku a robil technika civilnej ochrany na družstve.“

PROFESIONÁLNY POKLES HODNOSTÍ

Po misii ponúkli Petrovi Borskému robotu pri vývojkovej základni mierových síl OSN v Nitre, potom však náhle zrušili jeho miesto. Ponúkali mu občianskeho zamestnanca, ale odmietol pre veľmi nízky plat. V roku 1995 sa zakladal reorganizovaný prápor v Nitre. „Kamaráti mi hlásili: Peter nič sa neboj, zakladá sa tu nový prápor,“ spomína Petr Borský. „Spravili zo mňa výkonného práporčíka, robil som „výložníka“ a tá robota ma naozaj bavila. Bol som nadrotmejster až do roku 2003, keď došli zasa nové tabuľky a tam, že výložníci sú rotní. Nedalo sa vtedy degradovať na rotného, takže prvá voľná hodnosť, ktorá bola, bol desiatnik. Pokles z nadrotmejstra na desiatnika je značný, nielen čo sa týka princípov vojenskej hierarchie, ale aj po

Povážský prápor slobody – túto pečiatku vyrobil František Borský, spojka, ako 16-ročný z dubového dreva.

finančnej stránke. Veľa ľudí by to asi odradilo, lebo šiel z poddůstojníka na mužstvo a na výplatu som stratil 10-tisíc v hrubom. Ale už vtedy som povedal chlapcom v útvere: Armáda nie je len o peniažoch. To musíte cítiť, to sa nedá len všetko za peniaze.“

Medzitým sa aj syn Petra Borského, Peter mladší, rozhodol spojiť svoj profesionálny život s ozbrojenými silami. Lenže on odradila mal veľmi blízky vzťah najmä k dedovi a aj to ho určite ovplyvnilo. Dedo ho brával na vojenské rekreácie, na ryby, mali spolu o čom hovoriť. Desiatnik Borský sa ocitol vo zvláštnej situácii, ktorú však vynešil so šarmom je mu vlastným. „Syn podpísal vojnu a bol čatár. Podľa nových tabuliek v rokoch 2005 mi ponúkli hodnosť slobodníka. Povedal som veliteľovi: Veliteľ, hádam nechcete, aby som sa doma zaradzoval ako slobodník k synovi čatárovi. Tú hodnosť som neprijal, ale našiel som si novú robotu v útvere na Zobore VÚ 4405 – Protiletadlová raketová brigáda Vzdušných síl OS SR, kde slúžim doteraz.“

Brigádny generál Milan František Borský zomrel v roku 1986. Jeho syn plk. František Borský zomrel v Nitre v januári 2008. Jeho vnuk desiatnik Petr Borský slúži momentálne vo VÚ 4405 Zobor ako vodič „vyprostovacej“ Tetry 815 AV-15. Jeho pravnuke Peter vstúpil do armády roku 2004, v súčasnosti vykonáva funkciu vodiča v hodnosti rotný. Veríme, že vojenská tradícia v rodine Borských žije i o niekoľko rokov storočnicu a bude pokračovať ďalej.

Mikhaela FARKAŠOVÁ
Foto Vladislav VAVRINEC,
archív rodiny Petra BORSKÉHO

Milan František Borský a syn (desiatnikov otec a deda).

V januári 1995 som prišiel z misie na prvú dovolenku. Bolo to obdobie, keď otcovi prestávalo slúžiť zdravie, začal maršovať. Utekali sme za ním do nemocnice, tak ako som bol, v uniforme s modrým baretom CSN, na pľúcke oddelenie. To ste mali vidieť otcovu radosť a hrdosť na syna. Mama mi povedala, že otec sa počas týždňa vzbudil a nálada aj stav sa mu zlepšili o 100 percent. S hrdou vztýčenou hlavou hovoril lekárom aj pacientom, že má syna vojaka na misii v Juhoslávii. A potom po celý čas čo žil, sme spolu rozoberali techniku, nové pomery v armáde, napredovanie – stále sa živo zaujímal o to, čo je nové, čo sa deje a stále sa ho to dotýkalo – bola to jeho armáda.

Ak poznáte zaujímavý príbeh, spájajúci sa s uniformou, alebo vaša rodina prežila v spojitosti s armádou niečo netradičné, zaujímavé, pohnuté, ťažké alebo zábavné osud, dajte nám vedieť do redakcie Obrany na mikhaela.farkasova@mod.gov.sk, 0960 312 806. Aj vy môžete ovplyvniť stránky vášho vojenského časopisu.

Červené maky

Pri pamätníku slovenským účastníkom západného odboja v Bratislave na Šafárikovom námestí sa v nedeľu 9. novembra uskutočnila spomienková slávnosť pri príležitosti Dňa veteránov vojen, ktorý je na Západe známy aj ako Deň červených makov.

Vence a kytice k pamätníku položili podpredseda vlády Dušan Čaplovič, štátny tajomník ministerstva obrany Daniel Duchoň, náčelník Štábu personálneho manažmentu GŠ OS SR generálmajor Peter Vojtek, riaditeľ Vojenského historického ústavu v Bratislave podplukovník Miloslav Čaplovič, zástupca veľvyslanca Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Michael Upton, predstaviteľ vojenského diplomatického zboru, akreditovaného v Slovenskej republike, zástupcovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, vojnoví veteráni a vdovy po veteránoch. Po slávnostných prihovoroch vytvorili účastníci pred pamätníkom symbolický cintorín drevených krčôv s červenými makmi.

Deň veteránov, na západe známy aj ako Deň Červených makov, sa uctieva každú druhú novembrovú nedeľu presne o 11. hodine v mnohých krajinách sveta ako spomienka na ľudí, ktorí padli na bojiskách svetových vojen v boji za slobodu a mier vo svete. Červené maky kvitli v blízkosti upraveného železničného vagóna v Compiègnenskom lesku vo Francúzsku, kde 11. 11. 1918 o 11. hodine predstavitelia víťazných štátov, združených v zoskupení nazvanom Dohoda a porazeného Trojspolku podpísaním prímeria skončili prvú svetovú vojnu.

Text a foto Michaela FARKAŠOVÁ

11. november – míľnik svetovej histórie

Deväťdesiate výročie skončenia prvej svetovej vojny a Deň veteránov si 11. novembra 2008, pripomenul štátny tajomník ministerstva obrany SR Daniel Duchoň spolu s veľvyslancom USA v SR Vincentom Obsitnikom. Stretli sa na slávnostnom akte kladení vencov k pamätníku desiatnika amerického letectva Rolanda W. Morina v Kamennej doline pri Trenčianskych Tepliciach. Na dôstojnom ceremoniáli sa zúčastnili ďalší predstavitelia Ozbrojených síl SR, primátor Trenčianskych Teplic, predstavitelia vojenského diplomatického zboru akreditovaného v Slovenskej republike, vojnoví veteráni a pamätníci zostrelenia amerického bombardéra.

„Stretli sme sa tu dnes pri pamätníku, ktorý je venovaný pamiatke Rolanda W. Morina. Ten ako jediný z posádky amerického bombardéra B-24 Liberator nereckú palbu neprežil. Tento statočný americký vojak – letec, ktorý v Arrenike na Rhode Islande zanechal ženu a malého syna s nádejou, že sa po vojne opäť stretnú, prispel svojim smutným, no zároveň hrdinským príbehom do kaleidoskopu oslobodzovania Československa spod fašistickej okupácie,“ zdôraznil štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň. „Dnes, pri príležitosti 90. výročia ukončenia prvej svetovej vojny a Dňa veteránov, vedávam hold a úctu nielen R. W. Morinovi, ale všetkým tým, ktorí položili svoj život vo svetových vojnách a medzinárodných konfliktoch v mene pravdy a spravodlivosti. Rád by som pripomenul všetky civilné obeť vojnových konfliktov vrátane tých, ktorých krajina či domov sa aj v týchto dňoch ocitli v ťažkých kritických chvíľach. Verím a dúfam, že aj títo ľudia sa budú môcť čo najskôr zobudiť do tichého rána, rána istoty, pokoja a mieru,“ dodal Daniel Duchoň.

„Okrem desiatnika Rolanda W. Morina bojovalo na Slovensku mnoho ďalších odvážnych pilotov a iných Američanov,“ pripomenul vo svojom prihovore veľvyslanec USA v SR Vincent Obsitnik. „Stáli po boku Slovákov v Slovenskom národnom povstaní, aby zbavili svet nacistickej agresie. V mene amerického ľudu chcem vysloviť vďaku a uznanie slovenským, americkým a spojeneckým veteránom, ktorí sa pred 64 rokmi obetovali, aby svetu priniesli slobodu.“

Desiatnik Roland W. Morin bol jedným z 9-člennej posádky bombardéra B-24J, ktorý spolu s ďalšími lietadlami 764. letky 461. bombardovacej skupiny Vzdušných síl Spojených štátov amerických vzlietol 17. decembra 1944 z letiska v Taliansku. Ich cieľom bol nálet na rafinérie v nemeckom Odertali. Nedávke obce Orněnie ho však zostrelilo nemecké bojové lietadlo. Po skončení druhej svetovej vojny, v júni 1945, boli pozostatky desiatnika Rolanda W. Morina prevezené na americký cintorín La Fontain vo Francúzsku, kde skončila púť odhodlaného mladého amerického vojaka – hrdinu.

Text a foto Vladislav VAVRINEC

Sloboda prišla zo Skalice

Pred 90 rokmi zneli Skalickou národné piesne a vďaka 5 000 ľuďom. Na mestskom úrade zasadala prvá Dočasná vláda Slovenska na čele s Vavrom Šrobárom. Mestom zneli národné piesne a domy boli vyzdobené trikolórmi. V Skalici sa v daždi lupeňov kvetov rodilo sa mostatné Československo.

6. novembra sa tu uskutočnili oslavy 90. výročia založenia československých legií, 90. výročia založenia Československa a 90. výročia vzniku Dočasnej vlády. Na pietnej spomienke sa zúčastnili štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň, náčelník GŠ OS SR generál Ľubomír Bulík, podpredseda Národnej rady SR Milan Hríb, podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Dušan Čaplovík, námestník českej ministerky obrany František Padělek, generalita OS SR a členovia vojenského diplomatického zboru.

Hostia položili vence k Pamätníku padlých v prvej svetovej vojne a k pamätnej tabuli na historickej budove Mestského úradu na Námestí slobody v Skalici. „Dnes si s hrdosťou pripomíname vznik Československej republiky a tých, ktorí sa o jej vznik vrchovitou mierou zaslúžili – československé legie,“ povedal štátny tajomník Daniel Duchoň. Vydvihol legionárov ako vzor statočnosti, odv-

hy, hrdinstva, ale najmä vlastenectva a lásky k domovine. V príhovore pripomenul aj zásluhy generála Milana Rastislava Štefánika pri konštituovaní Československa v roku 1918.

V rámci kultúrneho programu pokrstil D. Duchoň knihu Ľubka Čambala *Moje druhá svetová vojna*.

V SKALICI SA PÍSALI DEJINY

Uhorská ríša sa v roku 1918 nezadržiateľne rozpadala a podrobené národy čoraz odvažnejšie žiadali slobodu a ustanovenie svojich samostatných štátov. Záseh pražského Národného výboru vyvolal správy o chaosu na slovenskom území. Z frontu prichádzali vojaci, odyknutí od normálneho života dlhým pobytom na fronte. Preto výbor povolal štyroch mužov, aby pacifikovali a upokojili pomery predbežne aspoň na západe Slovenska. Boli to Pavel Blaho, Ivan Dérier a Anton Štefánek, záhorští rodáci a Vavro Šrobár z Liptova, známy svojím vystúpením na verejnej schôdzi v Liptovskom Mikuláši 1. mája 1918, na ktorej verejne vyslovil požiadavku prijatia zásady sebaurčenia národov aj pre Slovákov.

Voľba Skalice ako sídla prvej slovenskej vlády nebola náhodná. Jej veľkou výhodou bola strategická poloha na hraniciach s Českom a jazyková jednotnosť pohraničného

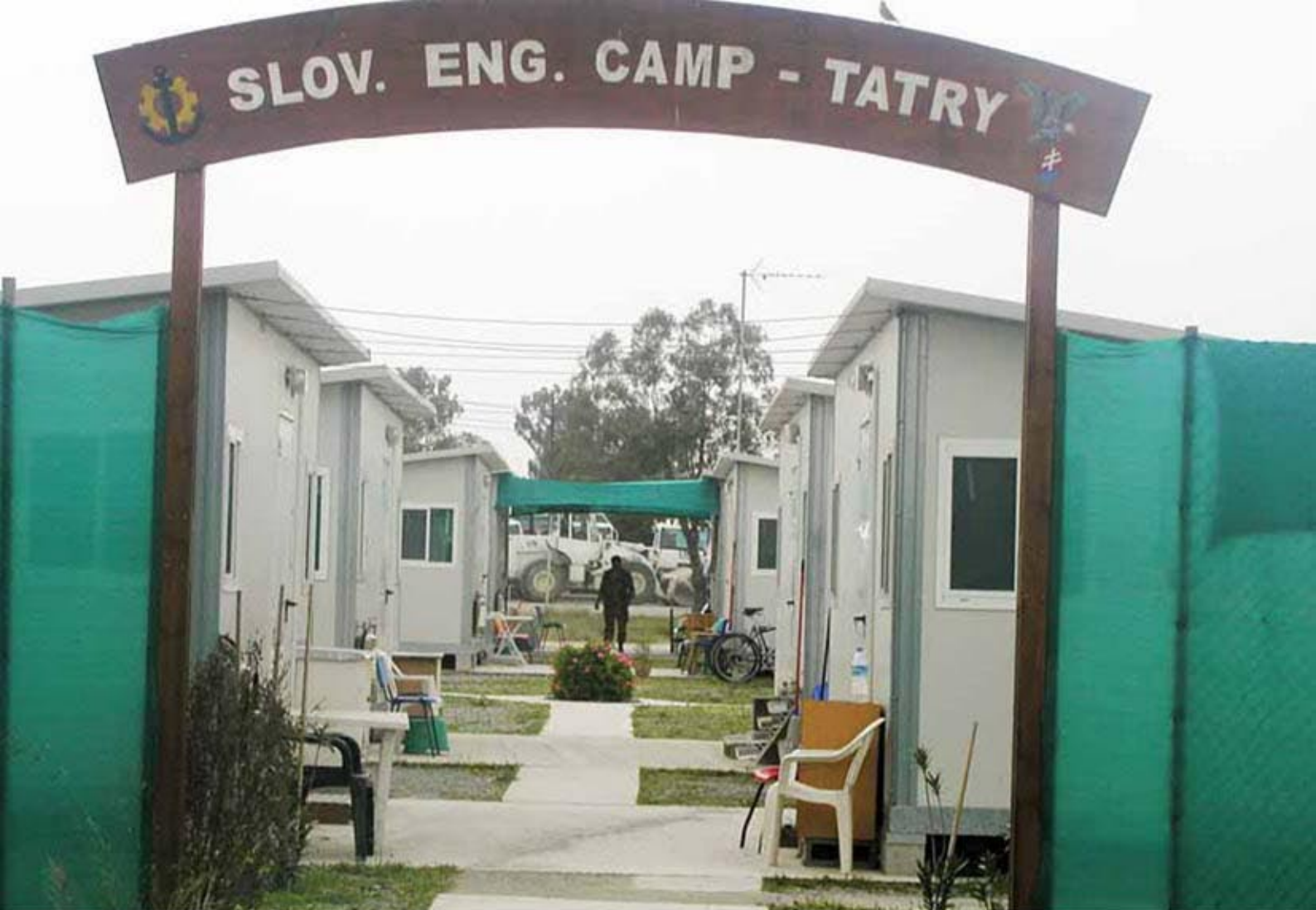
obyvateľstva. Dočasná vláda počas svojho pôsobenia na Záhorí zavítala aj do Malaciek, Holíč, Senky a ďalších miest, kde ju nadšene vítali davy ľudí.

Členovia dočasnej vlády slávnostne privítali v Skalici aj prvé slovenské vojsko, ktoré prisahalo vernosť československej vláde. Po niekoľkých dňoch sa dočasná vláda presunula do Žiliny, kde sa 1. decembra 1918 ujala moci.

Text a foto Michaela FARKAŠOVÁ

Skalica sa zapísala do národných dejín začiatkom 20. storočia, keď sa stala intelektuálnym centrom národno-oslobodzovacieho boja proti maďarizácii, ktoré v pamätnom roku 1918 vyvrcholilo vznikom Česko-Slovenskej republiky a v tomto roku tu mala na krátky čas i sídlo dočasná vláda pre Slovensko. Tisíce obyvateľov i občanov širokého okolia verili, že táto udalosť zmení ich životy k lepšiemu, oslobodí ich od útlaku, ktorý doteraz prežívali a začne sa im lepšie dýchať v novom spoločenskom zriadení Česko-Slovenskej republiky.

Vstup predstaviteľov československej vlády, hoci len dočasnej, na pôdu Slovenska je dôležitým článkom v reťazi oslobodzovacích akcií. Voľba Skalice za sídlo vlády, nebola vecou náhody. V Skalici i na celom západo-slovensku stál ľud s vojím vzdelaním, jazykom i svojou mentalitou bližšie k ideálom československej štátnej jednoty. V tejto obbe zmien, Skalica povýšila svoje postavenie, a významne sa zapísala do dejín Slovenska.

Najstarší vojenský podnik na Slovensku

Pred deväťdesiatimi rokmi, presnejšie 26. decembra 1918 sa na Slovensku začala písať história vojenského opravárstva. V spomínanej deň vznikli v jednom z dnešných objektov ministerstva obrany v Bratislave Hlavné autodielyne pre západné Slovensko. Už o pár mesiacov neskôr boli premiestnené do Trenčína, kde sa v priebehu rokov postupne transformovali do dnešnej akciovej spoločnosti Vojenský opravársky podnik Trenčín so stopercentnou účasťou štátu (predstavovanou rezortom obrany).

V Trenčíne najskôr začínali s opravami vojenskej techniky bývalej rakúsko-uhorskej armády. Neskôr výrobkov fiem Škoda, Tatra či Praga, ktoré boli najvýznamnejšími dodávateľmi pre prvorepublikovú československú armádu.

OPRAVA TECHNIKY Z CELÉHO SVETA

V priebehu druhej svetovej vojny v roku 1943 sa podnik presťahoval do novovybudovaných priestorov na okraji Trenčína. Pracovníci opravovali techniku Slovenskej armády. Po oslobodení v roku 1945 (táto časť mesta bola

oslobodená 30. apríla) v podniku úspešne zvládli opravy vozidiel až od 30 výrobcov z Nemecka, USA, Veľkej Británie, Sovietskeho zväzu a Československa, ktoré boli v tom čase vo výzbroji československej armády (Opel, KDF, Mercedes, Mann, Maibach, Ford, Chevrolet, Bedford, GMC, Studebaker, GAZ...). V nasledujúcich rokoch opravovali predovšetkým nákladné vozidlá Tatra-128, Tatra-805 a vozidlá sovietskej produkcie (ZIL, GAZ, MAZ) zavedené vo vtedajšej armáde. Pracovníci opravovali a modernizovali aj pojazdové automobilové dielne pre potreby armády.

V sedemdesiatych rokoch sa v podniku začali opravovať aj obmené kolesové transportéry OT-64, OT-65, BTR-60 i BRDM 2. Táto činnosť priniesla nové príležitosti a skúsenosti i postupnú obmenu strojného zariadenia.

NOVÉ VÝZVY

Po rozdelení bývalej federálnej armády ČSFR zostala značná časť opravárskych kapacít v Českej republike. Preto bolo potrebné po vzniku Slovenskej republiky zabezpečiť ich opravy na území Slovenska pre potreby

vtedajšej Armády Slovenskej republiky. V Trenčíne bol takto sortiment opravovanej techniky rozšírený aj o vojenskú pásovú techniku. Najmä tanky T-55 a T-72 a bojové vozidlá pechoty BVP-1 a 2. Pracovníci podniku robili nálezové, revízne, stredné i generálne opravy uvedenej techniky. Opravovali aj terénne vozidlá UAZ.

Nová etapa obmeny sortimentu opráv, ale aj výroby trenčianskeho podniku je úzko spätá s účasťou slovenských ozbrojených síl v medzinárodných misiách. Pracovníci podniku upravovali techniku už pre príslušníkov misie UNPROFOR, neskôr UNTAES na území bývalej Juhoslávie. Podnikovní špecialisti priamo na mieste zabezpečovali servis pre našich vojakov a dodávali im potrebné náhradné diely. Veľmi dobré meno si Trenčania urobili aj zabezpečením prevádzky pontónového

mosta cez rieku Neretva na tzv. ceste života z metropoly Bosny a Hercegoviny Sarajeva do jadranských prístavov, odkiaľ prichádzala pomoc pre vojnu zničenú krajinu. Podnik uspel aj vo výbere rovnakého výrobu oceľových strážnych veží pre potreby misie UNPROFOR. Desiatky z nich pomohli pri svojej činnosti nielen slovenským vojakom, ale z mnohých krajín sveta, ktorí pomáhali obnovovať mierové podmienky na Balkáne.

KONTAJNERY NA TROCH KONTINENTOCH

Osobitnou kapitolou rozvoja spoločnosti je kontajnerový program. Trenčania vyrábajú a dodávajú kontajnery radu ISO 1C, kontajnerové skrine a skriňové nadstavby. Vo svojom sortimente majú už viac ako 47 rôznych modifikácií kontajnerov. Od ubytovacích, kancelárskych, chladiarenských, skladových, kuchynských, sanitárnych, nádrží na pitnú a odpadovú vodu, úprave pitnej vody až po pastoračné, či sociálno-psychologické.

Doposiaľ vyrobili v Trenčíne vyše 350 kusov kontajnerov podľa požiadaviek ozbrojených síl. Veľkú obľubu si rôzne typy kontajnerov získali medzi slovenskými vojakmi v zahraničných misiách. Či je to už v misii KFOR v Kosove, IFOR v Afganistane, UNFICYP na Cypre či v uplynulom období aj v Iraku, Eritreii a na Východnom Timore. V posledne menovanej oblasti sa osvedčila aj poľná mobilná mnohoprofilová nemocnica na báze kontajnerov ISO 1C. Okrem rôznych druhov ambulancií disponovala aj lekárnou a výdajňou liekov, RTG pracoviskom, klinickým laboratóriom či jednotkou intenzívnej starostlivosti. Pracovníci podniku v uvedených misiách na troch kontinentoch zabezpečovali servis kontajnerov i ďalšej techniky.

Spoločnosť je aj autorizovaným dilerom firmy Tatra v oblasti predaja vozidiel, záručného i pozáručného servisu. Na základe dohody zabezpečuje servis uvedenej techniky pre potreby slovenských ozbrojených síl. Spoločnosť uskutočňuje okrem iného aj servis mobilných spojovacích prostriedkov i mobilných zdravotníckych zariadení na podvozku vozidla Aktis. Práve v tomto období sú vyrobené prototypy prvých 4 kontajnerov mobilných dielenských prostriedkov (KTN DP). V priebehu roka 2009 sa budú na nich vykonávať vojenské skúšky a potom sa rozhodne v akých modifikáciách sa budú vyrábať.

Milníkom v starostlivosti o koľosovú techniku sa stalo v roku 2004 otvorené diagnostické centrum. Tým boli vytvorené optimálne podmienky pre komplexnú diagnostiku všetkých typov koľosovej techniky, ktoré sú vo výzbroji našich ozbrojených síl.

PLUSY I MÍNUSY VÝROBY ALIGATORA

Osobitnou kapitolou vo vývoji spoločnosti bolo prevzatie výroby koľosových obmených vozidiel Aligator. Aj napriek tomu, že z rôznych objektívnych i subjektívnych príčin sa napokon nepodarilo vyrobiť pôvodne proklamovaný počet týchto vozidiel pre potreby ozbrojených síl (aj s pôvodnou výrobou v Martine sa toto číslo zastavilo na počte 43 vyrobených kusov). Boli vyrobené vozidlá vo

verziách pre vojenskú políciu, ženíjné jednotky, veľtiské vozidlo, naposledy pre jednotky RCHBO. Aligatory pôsobia aj v zahraničných misiách. V úvahách s nimi mali jeho užívatelia rôzne skúsenosti (mnohé negatívne mali čiastočne svoj pôvod aj v určitom podcenení prípravy vodiča a celkovej starostlivosti o vozidlo). Podľa vedenia spoločnosti samostatnou kapitolou je kvalita dodávaných prevodoviek, ich záručný a pozáručný servis, ako aj riešenie problémov so strany dodávateľa prevodoviek.

Generálny riaditeľ spoločnosti Ing. Milan Mutala vie, že sa musia prispôbiť súčasným potrebám i možnostiam ozbrojených síl. Nemôžu stavať len na opravárenskej činnosti. „Napriek mnohým sprievodným problémom bola výroba Aligatora pre nás predsa len krokom vpred. Lebo výrobná činnosť je pri všetkej úcte k opravárenskej (nechcem znižovať jej význam) po technologickej stránke o stupeň vyššie. Odkúšali sme si, že dokážeme nielen opravovať, ale aj vyrábať. Získané skúsenosti v súčasnosti zúčtuje na výrobu určitých komponentov pre poľského odberateľa, ktorý licenčne vyrába pre potreby poľskej armády obmené koľosové vozidlo 8x8 Rosomak (pôvodne fínska Patria). Práve na výstave IDEB 2008 v máji tohto roka bola podpísaná s poľskou stranou zmluva, za účasti ministra obrany SR Jaroslava Bašku. To už boli prvé prototypy jednotlivých komponentov na svete. Zástupcovia z Fínska i Poľska boli nedávno u nás a po úspešnom audite našej spoločnosti bude časť výroby pancierovaných súčastí presunutá z Poľska do Trenčína. Zavážili najmä naše veľmi dobre vybavené pracoviská, kde sa predtým vyrábali Aligatory a vysoká odbornosť našich ľudí,” zdôrazňuje riaditeľ spoločnosti.

V tomto roku v Trenčíne ukončili prestavbu vozidla HYBRID (OT 90), ktoré bolo vystavené aj na výstave IDEB 2008. Ide vlastne o kombináciu pohonu elektromotorom

a moderným vznietovým motorom. Okrem toho dokončujú mobilné laboratórium (MOBLAB) na kontajnery ISO 1C, ktoré svojou technickou úrovňou a výbavou posúva OS SR na podstatne vyššiu úroveň.

PLÁNY DO BUDÚCNOSTI

Podľa Ing. Mutalu v nadchádzajúcom období chcú ďalej pokračovať v kontajnerovom programe. Pírať by chceli najmä s poľnou nemocnicou. Takéto zariadenia v súčasnosti naliehavo potrebujú mnohé africké a arabské krajiny. Nie vo vojenskej, ale v civilnej verzii na okrajoch aglomerácií na zachytávanie prívalu prisťahovalcov do týchto miest, ale aj v prípade rôznych humanitárnych katastrof a živelných pohrôm. „Sme schopní podľa konkrétnych požiadaviek odberateľa vytvoriť potrebnú konfiguráciu zdravotníckeho zariadenia,” hovorí Ing. Milan Mutala a pripomína, že akciová spoločnosť má eminentný záujem presadiť sa aj v prípade ošetrovateľských programov, pri nákupoch zahraničnej techniky pre naše ozbrojené sily. Buď kooperačnou výrobou častí, alebo aj celého výrobku. Tak isto sa chcú zúčastniť v krajinách NATO v tendrach zameraných na kontajnerový program. Svoju šancu vidia aj v opravách pre zahraničných odberateľov. Jedným z krokov, ktoré by tento cieľ pomohli zrealizovať, je aj nedávna certifikácia trenčianskej spoločnosti priamo na českom ministerstve obrany. V rôznom štádiu rozpracovania sú aj niektoré ďalšie aktivity, ktoré by mohli v prípade úspešného zaviesenia v podstatnej miere ovplyvniť opravárenskú i výrobnú činnosť Vojenského opravárenského podniku Trenčín. Takáto je teda súčasnosť a blízka budúcnosť najstaršieho vojenského opravárenského subjektu na Slovensku.

Text a foto Jozef ŽIAK

Vojenský opravárenský podnik Trenčín, a.s.

ARMoured MODULAR VEHICLE 8x8 „ROSOMAK“

The areas the armoured carrier is assigned for:

1. Armoured fighting vehicle
2. Mobile command post
3. Reconnaissance vehicle
4. Weapon systems carrier (mount)
5. Logistics and health-care support vehicle

Technical specifications:

Dimensions:

- length 7.7 m
- height over hull 2.3 m
- width 2.8 m

Weight: 14 000 - 28 000 kg

Performance:

- max. speed 120 km/h
- operating radius 300 km
- power output max 390 kW

Ballistic protection:

up to 30 mm APFSD (according to customer requirements)

Armament (readiness):

without limit of turret with 7.62 - 125 mm weapon system or 2 x T24 mortar (MAGS)

Tel.: 00421 232 600 000

Vojenský opravárenský podnik Trenčín, a.s.

VOP Trenčín, a.s. is participant in the vehicle production process by produced and supplied given components while being used its 30 years experience in the field of development, production and repairs of military tracked and wheeled vehicles.

Spomienka na obeť totality

Prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič, podpredseda Vlády SR Dušan Čaplovič, poslanci NR SR, členovia diplomatického zboru, politickí väzni a desiatky hostí si 17. novembra pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu pripomenuli na bratislavskom Ružinovskom cintoríne pri Pamätníku obeť komunistického režimu pamiatku tých, ktorí boli počas totality perzekrovaní, väznení a popravení. Rezort obrany na spomienkovej slávnosti reprezentoval štátny tajomník Daniel Duchoň a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík. Dostoyný rámec dotvárala vojenská hudba a Čestná stráž OS SR. „Sme tu, aby sme si uctili všetky obeť útlaku, prenasledovania a nenávisti. Aby sme si uctili posolstvo ľudského utrpenia,“ zdôraznil prezident republiky a vyzdvihol odkaz 17. novembra 1989, ktorý znamenal pre našu krajinu príchod slobody a demokracie. Arpád Tarnóczy, predseda Zväzu protikomunistického odboja uviedol, že z vyše 71-tisíc bývalých slovenských politických väzňov žijú už len tri tisíce. Medzi väznenými boli aj stovky vojakov, pričom mená vojakov na Pamätníku obeť komunistického režimu sú vytesané aj medzi popravenými.

Text a foto **Pavol VITKO**

Vojenský výbor NATO

V dňoch 19. - 20. novembra 2008 sa uskutočnilo zasadnutie Vojenského výboru NATO. Na programe rokovania boli strategické otázky prebiehajúcich operácií pod velením NATO (ISAF, KFOR), ako aj aktuálne otázky vojenských implikácií boja proti námornému pirátstvu.

Širší regionálny rozmer bezpečnosti v Afganistane bol predmetom rokovania náčelníkov generálnych štábov s generálom Ashfaqom Parvezom KAYANIM, náčelníkom štábu armády Pakistanu. Vojenský výbor NATO sa zaoberal aktuálnymi otázkami vzťahu NATO a Ruska v novom strategickom prostredí, ako aj špecifickými vojenskými otázkami týkajúcimi sa prípravy summitu NATO 2009. Súčasťou dvojdného stretnutia Vojenského výboru NATO boli aj rokovania s partnerskými krajinami Stredomorského dialógu a Ukrajinou. Na zasadnutí vystúpil náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík.

Jaroslav BALÁŽ, Brusel

Foto web NATO

Výmena skúseností

Na návšteve Slovenskej republiky bol v dňoch 19. - 21. novembra veliteľ Pozemných síl Poľskej republiky generálporučík Waldemar Skrzypczak. Návšteva sa uskutočnila na pozvanie veliteľa Pozemných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky generálmajora Milana Maxima.

Návšteva generálporučíka Skrzypczaka bola zameraná na oboznámenie sa so slovenskými delostreleckými systémami, výzbrojou a technikou v uvedenej oblasti, ktoré sú vo výzbroji Pozemných síl OS SR. Poľskú delegáciu privítal generálmajor Maxim vo veliteľstve mechanizovanej brigády Prešov. Druhý deň návštevy sa delegácia presunula do Rožňavy, kde sa uskutočnila prehliadka práporu radiačnej chemickej a biologickej ochrany a raketometného oddielu. Na záver návštevy poľská delegácia v sprievode generálmajora Maxima navštívila primátora Michaloviec a následne sa zúčastnila na prehliadke zmiešaného samohybného delostreleckého oddielu a 22. mechanizovaného práporu.

mjr. Vladimír VOŠTIAR
Foto **rtm. Robert HLOŽKA**

Slávnostný nástup jednotky ISAF

28. novembra sa na slávnostnom nástupe v Seredi v objekte ženijného práporu pozemných sílúčili príslušníci Ozbrojených síl SR - multifunkčnej ženijnej jednotky, Strážnej jednotky, Národného podporného prvk (NSE) a Výcvikového a operačného tímu (OMLT), ktorí odišli do Afganistanu. S profesionálnymi vojakmi v Seredi sa rozlúčil zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Gajdoš, náčelník Štábu riadenia operácií a výcviku GŠ OS SR generálmajor Jaroslav Vývlek, riaditeľ Vojenskej polície plukovník Milan Mezovský, predstavitelia miestnej samosprávy a ďalší predstavitelia Ozbrojených síl SR.

„Verím, že budete nasledovať vojakov ozbrojených síl, ktorí vzorne reprezentovali Slovenskú republiku a jej ozbrojené sily na poli odbornom, osobnom i spoločenskom,“ povedal generálporučík P. Gajdoš. „Vaše poslanie bude náročné aj tým, že budete musieť plniť svoje služobné povinnosti počas nadchádzajúcich najkrajších sviatkov roka ďaleko od svojich domovov a rodín. Preto vám všetkým chcem zaželať, aby ste sviatky strávili v pokoji, v kruhu svojich kolegov v príjemnej vianočnej a novoročnej atmosfére,“ dodal.

Od začiatku decembra zvýšime našu účasť v Kandaháre o pol stovky vojenských policajtov, ktorí budú zodpovední za stráženie a preverovanie osôb na jednej zo vstupných brán v KAF Kandaháre. Súčasťou vyslania príslušníkov jednotky ISAF bude aj 10. rotácia multifunkčnej ženijnej rotty, ktorá bude vykonávať odmiňovacie práce v priestore nasadenia, elimináciu nevybuchnutej munície, rekonštrukciu vzletových a pristávacích dráh, budovanie leteckých plôch a úpravu terénu v priestore základne Kandahár. V súčasnosti pôsobí v operácii ISAF 121 príslušníkov OS SR (z toho štyri ženy plnia úlohy v rámci zdravotníckeho tímu v priestore letiska KAIA v Kábule).

por. Markéta GRÁCOVÁ
Foto: npor. Mário PAŽICKÝ

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík sa v pondelok 10. novembra stretol druhýkrát v roku 2008 s predstaviteľmi občianskych združení a mimovládnych organizácií, spolupracujúcimi s ozbrojenými silami. Stretnutie sa konalo vo Vojenskom a technickom skúšobnom ústave Záhorie. Zefektívňovanie práce, preverenie skutočnej potreby každého vojaka a potreba stabilného a pevného rozpočtu, to boli horúce témy, ktoré naplnili úvodnú prezentáciu generála Bulíka o súčasnej transformácii OS SR. Prítomným predstavil hlavné priority ozbrojených síl, dotkol sa našich medzinárodných záväzkov a pôsobenia profesionálnych vojakov v misiách a s nimi súvisiacich cieľov síl.

„Musíme zefektívňovať všetky procesy a šetriť finančné prostriedky. Usilujeme sa aj v sťažených podmienkach ďalej modernizovať OS SR a pokračujeme v štandardnom výcviku,“ povedal gen. Bulík. Medzi témy v diskusii patrili aj rozpočet rezortu obrany a reštrukturalizácia ozbrojených síl.

V závere pracovného stretnutia riaditeľ VTSÚ Záhorie František Petráš predstavil zástupcom mimovládnych organizácií prácu ústavu a sprevádzal ich aj pri ukážkach techniky a jeho pracovísk.

Text a foto: Michaela FARKAŠOVÁ

Stretnutie s mimovládkami

Trhanie munície

V priestoroch Leteckej strelnice Kuchyňa 25. novembra likvidovali nevybuchnutú muníciu MK-82. Bilo o 225-kilogramovú leteckú bombu, ktorá zostala zarytá v „pieskoch Záhoria“ od tohtoročného deploymentu francúzskych vzdušných síl na Slovensku. Na likvidáciu pozvali aj starostov z okolitých obcí, aby sa na vlastné oči presvedčili o bezpečnostných pravidlách pri takýchto akciách. Hlavný pyrotechnik odpalu rotmajster Ján Jaráb im vysvetlil, ako odpal bude prebiehať. Oboznámil ich s bezpečnostnými opatreniami, so systémom dohľadávania nevybuchnutej munície, s postupom odkrývania a obloženia munície až po zneškodnenie. Po názornej ukážke sa predstavitelia obcí v sprievode veliteľa dopravného leteckého krídla Kuchyňa a súčasne veliteľa celého výcvikového priestoru Kuchyňa podplukovník Ing. Igora Brandabura presunuli na vežu, odkiaľ sledovali zneškodnenie munície. „Táto názorná ukážka pre starostov obcí poukázala na zmyslupnosť bezpečnostných opatrení pre obyvateľov okolitých obcí. V priestoroch výcvikového priestoru je ešte množstvo nevybuchnutej munície, a tak sme radi, že sme sa o rešpekt pred týmito priestorom mohli podeliť aj s predstaviteľmi obcí a sprostredkované cez nich aj so sarrótnymi občanmi“, zhodnotil akciu podplukovník Brandabura.

Text a foto: por. Martin URBAN

Výzvy v oblasti kodifikácie

V Piešťanoch sa v dňoch 4. až 6. novembra 2008 uskutočnilo jesenné zasadanie riaditeľov kodifikačných úradov členských štátov NATO pod záštitou Agentúry NATO pre údržbu a zásobovanie (NAMSA). V päťdesiatročnej histórii agentúry je to prvé zasadanie, ktoré sa uskutočnilo na Slovensku.

V Piešťanoch sa zišli zástupcovia členských krajín NATO (okrem Turecka a Islandu), ako aj zástupcovia Fínska, Rakúska, Austrálie, Nového Zélandu a Brazílie, teda krajín, ktoré v tejto oblasti spolupracujú s NATO. Na zasadnutí boli prítomní aj predstavitelia Chorvátska, ktoré dostalo pozvánku do Aliancie.

SLOVENSKÝ POKROK

Zasadanie viedol predseda skupiny riaditeľov národných kodifikačných úradov členských krajín NATO AC/135 George Bond z Veľkej Británie. Skupina je podriadená výboru národných riaditeľov pre vyzbrojovanie (CNAD) a je zodpovedná za rozvoj, realizáciu a údržbu kodifikačného systému NATO pri technickom a logistickom zabezpečovaní spojeneckých ozbrojených síl. Predchádzajúce zasadnutie bolo v Bruseli. Podľa riaditeľa Odboru kodifikácie Úradu pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality v Trenčíne Ing. Romana Bohuša zasadanie v Piešťanoch bolo príležitosťou zviditeľniť v tejto oblasti nielen naše ozbrojené sily, ale celé Slovensko.

„Prezentujeme svoj pokrok v oblasti kodifikácie. Dosiahli sme úplnú kompatibilitu s požiadavkami NATO pre kodifikáciu materiálu a podľa konštatovania orgánov Aliancie dodávame po Českej republike z nových

členských krajín NATO najkvalitnejšie kodifikačné údaje o výrobkoch pre agentúru NAMSA. V poslednom období to boli napríklad údaje o odminovacom zariadení Božena-5 a mobilnom laboratóriu MOBLAB. Zo zasadania vyplýva pre všetky krajiny Aliancie požiadavka ďalej skvalitňovať kodifikačné údaje a venovať pozornosť novým trendom v kodifikácii. Ide najmä o to, aby výrobca – dodávateľ mohol vkladať údaje zo svojej firemnej databázy priamo do systému NATO. V tomto smere sú najďalej v USA, ale tento proces čaká aj našich slovenských výrobcov – dodávateľov pre ozbrojené sily,“ zdôrazňuje Ing. Roman Bohuš.

Ako však na zasadnutí zaznelo, predpokladom pre takéto priame prepojenie a vstup do databázy NATO je, aby každý výrobca mal spracované podklady o svojich produktoch v elektronickej podobe. Z nášho národného hľadiska je potrebné v najbližšom období kodifikovať skladové zásoby v rezorte. Nebude to však jednoduché. Veď ide o státisíce položiek a treba stanoviť, ktoré z nich sú prioritné aj z hľadiska zabezpečenia našich zahraničných misií po materiálnej stránke. Na konci tohto reťazca národný kodifikačný úrad skodifikuje databázu, ktorá sa prostredníctvom neho stane súčasťou databázy NATO.

JEDNOTNÝ JAZYK PRE ZÁSObY

Kodifikácia v rámci Aliancie znamená celý súbor služieb na zabezpečenie identifikácie, klasifikácie a pridelenia skladového čísla jednotlivým položkám zásob štátov NATO s cieľom zaviesť jednotný jazyk pre zásoby. Ten spočíva v zásade: jedna položka – jedno číslo. Kodifikácia Aliancie obsahuje údržbu súčasných registrov

so záznamami a vytváranie digitalizovaných informácií všetkými štátmi, ktoré sú registrované ako užívatelia príslušných položiek. Kodifikácia sa riadi svojím systémom. Predstavuje ho jednotný jazyk pre zásoby na identifikáciu, klasifikáciu, číslovanie, zaznamenávanie výrobcov, dodávateľov a na údržbu databáz so záznamami jednotlivých položiek zásob s cieľom zaistiť efektívny nástroj na riadenie logistiky.

V súvislosti so zvyšovaním úlohy spoločných medzinárodných operácií členských krajín NATO v poslednom období (nedávno SFOR a KFOR na Balkáne, v súčasnosti najmä ISAF v Afganistane) vzrastá aj význam ich efektívneho logistického zabezpečenia. Bez neho by sa nedalo hovoriť o interoperabilite a kompatibilite jednotlivých národných kontingentov krajín Aliancie v každej zo spomínaných operácií. To by sa v konečnom dôsledku mohlo prejavíť aj v nižšej efektívnosti samotnej operácie.

Text a foto Jozef ŽIAK

NAMSO/NAMSA

V roku 1958 vznikla rozhodnutím Severoatlantickej rady logistická organizácia NATO na údržbu a zásobovanie NAMSO (NATO Maintenance and Supply Organization). Jej hlavným výkonným orgánom, ktorého úlohou je podporovať členské krajiny Aliancie pri spoločnom obstarávaní a dodávkach náhradných dielov, pri údržbe a opravách potrebných pri udržiavaní zbraňových systémov, je agentúra NATO pre údržbu a zásobovanie NAMSA (NATO Maintenance and Supply Agency). Slovenská republika sa 1. októbra 2004 stala riadnym členom NAMSO/NAMSA.

NAMSA, ktorá má svoje sídlo v Luxemburgu, pomáha zlepšovať materiálnu pripravenosť, zvyšovať účinnosť logistických operácií a dosahovať úspory vďaka spoločnému zabezpečovaniu v oblasti zásobovania, obstarávania, údržby, kalibrácie, dopravy, technického zabezpečenia, inžinierskych služieb a likvidácie všetkých druhov munície.

Špičkové zariadenie rezortu

S rozvojom ľudskej civilizácie stúpala potreba zisťovať a vedieť písomne i graficky zaznamenávať a vyjadrovať všeobecno-geografické a topografické údaje o území. Vytvorenie profesionálnych armád a nutnosť získavať vierohodné zemepisné údaje a podklady, viedlo k vzniku odborných jednotiek.

Topografický ústav v Banskej Bystrici bol založený 1. októbra 1993. Toto špičkové zariadenie rezortu obrany zabezpečuje informácie o území na účely obrany a bezpečnosti štátu. Hlavnými úlohami ústavu je vyhľadávanie zdrojov o geografických informáciách, ich analýza, spracovanie a archivácia, ale aj ochrana získaných informácií o území. Vo fáze využitia je to potom vizualizácia a generovanie hotových výrobkov v požadovanej forme a s optimálnym obsahom.

Pod záštitou ministra obrany SR Jaroslava Bašku zorganizoval Topografický ústav Banská Bystrica pri príležitosti 15. výročia vzniku v dňoch 12.-14. novembra v Podbanskom konferenciu „15. rokov vojenskej geografie na Slovensku“. Hlavnou témou konferencie s medzinárodnou účasťou boli najnovšie trendy v oblasti geoinformatiky. Konferencii predchádzalo slávnostné zhromaždenie na akademickej pôde bansko-bystrickej Fakulty prírodných vied UMB Beliana 12. no-

vembra za účasti štátneho tajomníka MO SR Daniela Duchoňa, NGŠ OS SR generála Ľubomíra Bulíka, generality OS SR, predstaviteľov mesta na čele s primátorom Ivanom Saktorom, zástupcami akademickej obce a terajších i bývalých príslušníkov Topografického ústavu. Ústav ako špecializované odborné

zariadenie rezortu obrany zhromažďuje, spracováva a poskytuje informácie o území na potreby obrany a bezpečnosti Slovenskej republiky. Za dosahovanie výborných výsledkov pri plnení úloh a za úspešnú reprezentáciu v oblasti vojenskej geografie doma i v zahraničí im prezident SR zapožičal od 10. novembra 2008 čestný názov „Topografický ústav plukovníka Jána Lipského“.

rtn. Mgr. Zuzana MILDEOVÁ
Foto autorka, Mgr. Ondrej HAMLIK

2009

JANUÁR

- 1 *Nový rok,
Deň vzniku SR*
- 2 Alexandra, Karina
- 3 Daniela
- 4 Oľoslav
- 5 Andrea
- 6 *Zjavenie Pána,
Tria králi*
Antónia
- 7 Bohuslava
- 8 Severin
- 9 Alexej
- 10 Oľga
- 11 Malvína
- 12 Ernest
- 13 Rastislav
- 14 Radovan
- 15 Dobroslav
- 16 Kristína
- 17 Nataša
- 18 Boľdana
- 19 Mário, Orabomíra
- 20 Oľibor
- 21 Vincent
- 22 Zora
- 23 Miloš
- 24 *Timotej, Tímea*
- 25 Gejza
- 26 Tamara
- 27 Bobuš
- 28 Alfonz
- 29 Gašpar
- 30 Éna
- 31 Emil

FEBRUÁR

- 1 Tatiana
- 2 Erik, Erika
Hronnice
- 3 Blažej
- 4 Veronika
- 5 Agáta
- 6 Dorota
- 7 Vanda
- 8 Zója
- 9 Zdenko
- 10 Gabriela
- 11 Dezider
- 12 Perla
- 13 Arpád
- 14 Valentín
- 15 Pravoslav
- 16 Iľa, Liána
- 17 Miloslava
- 18 Jaromír
- 19 Vlasta
- 20 Lívia
- 21 Eleonóra
- 22 Etela
- 23 Roman, Romana
- 24 Matej
- 25 Frederik, Frederika
- 26 Viktor
- 27 Alexander
- 28 Zlatica

MAREC

- 1 Albín
- 2 Anežka
- 3 Bohomil, Bohomila
- 4 Kazimír
- 5 Fridrich
- 6 Radoslav, Radoslava
- 7 Tomáš
- 8 Alan, Alana
- 9 Františka
- 10 Branislav, Bruno
- 11 Angela, Angelika
- 12 Gregor
- 13 Vlastimil
- 14 Matilda
- 15 Svetlana
- 16 Boleslav
- 17 Ľubica
- 18 Edoard
- 19 Jozef
- 20 Vítazoslav, Klaudius
- 21 Blahoslav
- 22 Beňadík
- 23 Adrián
- 24 Gabriel
- 25 Marián
- 26 Emanuel
- 27 Alena
- 28 Soňa
- 29 Miroslav
- 30 Vierošlav, Vierošlava
- 31 Benjamín

APRÍL

- 1 Hugo
- 2 Žita
- 3 Richard
- 4 Ľudovik
- 5 Miroslava
- 6 Ivona
- 7 Zoltán
- 8 Albert
- 9 Milena
- 10 *Veľký piatok*
Igor
- 11 Július
- 12 *Veľkonočná nedeľa*
Eštera
- 13 *Veľkonočný pondelok*
Aleš
- 14 Justína
- 15 Fedor
- 16 Dana, Danica
- 17 Rudolf
- 18 Valér
- 19 Jela
- 20 Marcel
- 21 Ľuboš
- 22 Slavomír
- 23 Vojtech
- 24 Juraj
- 25 Marek
- 26 Jaroslava
- 27 Jaroslav
- 28 Jarmila
- 29 Lea
- 30 Anastázia

MÁJ

- 1 *Sviatok práce*
- 2 Žigmund
- 3 Galina
- 4 Florián
- 5 Lesana, Lesia
- 6 Hermína
- 7 Monika
- 8 *Deň víťazstva nad
fašizmom*
Igorína
- 9 Roland
- 10 Viktória
- 11 Blažena
- 12 Pankrác
- 13 Servác
- 14 Bonifác
- 15 Žofia
- 16 Svetozár
- 17 Gizela
- 18 Viola
- 19 Gertrúda
- 20 Bernard
- 21 Zina
- 22 Júlia, Jolána
- 23 Zelmíra
- 24 Ela
- 25 Urban
- 26 Dušan
- 27 Meta
- 28 Vilam
- 29 Vítka
- 30 Ferdinand
- 31 Petronela, Petrána

JÚN

- 1 Žaneta
- 2 Xénia, Oxana
- 3 Karolína
- 4 Lenka
- 5 Laura
- 6 Norbert
- 7 Róbert
- 8 Medard
- 9 Stanislava
- 10 Margaréta
- 11 Dobroslava
- 12 Zlato
- 13 Anton
- 14 Vasil
- 15 Vít
- 16 Blanka, Bianka
- 17 Adolf
- 18 Vratislav, Vratislava
- 19 Alfréd
- 20 Valéria
- 21 Alojz
- 22 Paulína
- 23 Sidónia
- 24 Ján
- 25 Tadeáš, Olívia
- 26 Adriána
- 27 Ladislav, Ladislava
- 28 Beáta
- 29 Peter a Pavol, Petrá
- 30 Melánia

JÚL

- 1 Diana
- 2 Berta
- 3 Miloslav
- 4 Prokop
- 5 **Sviatok sv. Cyrila a sv. Metoda**
Cyril a Metod
- 6 Patrik, Patrícia
- 7 Oliver
- 8 Ivan
- 9 Luža
- 10 Amália
- 11 Milota
- 12 Nina
- 13 Margita
- 14 Karol
- 15 Henrich
- 16 Orabomír
- 17 Boboslav
- 18 Kamila
- 19 Oľgana
- 20 Ilja, Eliáš
- 21 Daniel
- 22 Magdaléna
- 23 Olga
- 24 Vladimír
- 25 Jakub
- 26 Anna, Hana
- 27 Božena
- 28 Krštof
- 29 Marta
- 30 Ľubša
- 31 Igriac

AUGUST

- 1 Božidara
- 2 Gustáv
- 3 Jergoš
- 4 Dominik, Dominika
- 5 Hortenzia
- 6 Jozefína
- 7 Štefánia
- 8 Oskár
- 9 Ľubomíra
- 10 Vavrinec
- 11 Luža
- 12 Darina
- 13 Ľubomír
- 14 Mojmír
- 15 Marcela
- 16 Leonard
- 17 Milica
- 18 Elena, Helena
- 19 Lýdia
- 20 Anabela
- 21 Jana
- 22 Tichomír
- 23 Filip
- 24 Bartolomej
- 25 Ľudovít
- 26 Samuel
- 27 Silvia
- 28 Augustín
- 29 **Výročie SNP**
Nikola, Nikolaj
- 30 Ružena
- 31 Nora

SEPTEMBER

- 1 **Deň Ústavy SR**
Oraboslava
- 2 Linda
- 3 Belo
- 4 Rozália
- 5 Regína
- 6 Alica
- 7 Mariana
- 8 Miriama
- 9 Martina
- 10 Oleg
- 11 Jstrik
- 12 Mária
- 13 Ctibor
- 14 Ľudomil
- 15 **Sedembolestná**
Panna Mária
Jolana
- 16 Ľudmila
- 17 Olympia
- 18 Eugénia
- 19 Konštantín
- 20 Ľuboslav, Ľuboslava
- 21 Matúš
- 22 Mária
- 23 Zdenka
- 24 Ľuboš, Ľubor
- 25 Vladislav
- 26 Edita
- 27 Cyprián
- 28 Václav
- 29 Michal, Michaela
- 30 Jarolín

OKTÓBER

- 1 Arnold
- 2 Leoslav
- 3 Stela
- 4 František
- 5 Viera
- 6 Natália
- 7 Eliška
- 8 Brigita
- 9 Oľgýz
- 10 Slavomíra
- 11 Valentína
- 12 Maximilián
- 13 Koloman
- 14 Boris
- 15 Terézia
- 16 Vladimíra
- 17 Hedviga
- 18 Lukáš
- 19 Kristián
- 20 Vendelín
- 21 Ursula
- 22 Sergej
- 23 Alojzia
- 24 Kvetoslava
- 25 Aurel
- 26 Oemeter
- 27 Sabina
- 28 Dobromila
- 29 Klára
- 30 Šimona, Šimonca
- 31 Aurélia

NOVEMBER

- 1 **Sviatok všetkých svätých**
Denisa, Denis
- 2 **Pamiatka Zosnulých**
- 3 Hubert
- 4 Karol
- 5 Imrich
- 6 Renáta
- 7 René
- 8 Bobomír
- 9 Teodor
- 10 Tibor
- 11 Martin, Maroš
- 12 Svätopluk
- 13 Stanislav
- 14 Imma
- 15 Leopold
- 16 Agnesa
- 17 **Deň boja za slobodu a demokraciu**
Klaudia
- 18 Eugen
- 19 Alžbeta
- 20 Félix
- 21 Elvira
- 22 Cecília
- 23 Klement
- 24 Enília
- 25 Katarína
- 26 Kornel
- 27 Milan
- 28 Henrieta
- 29 Vratko
- 30 Ondrej, Andriej

DECEMBER

- 1 Edmund
- 2 Bibiána
- 3 Oldrich
- 4 Barbora, Barbara
- 5 Oto
- 6 Mikuláš
- 7 Ambróz
- 8 Marina
- 9 Izabela
- 10 Radúz
- 11 Hilda
- 12 Otília
- 13 Lucia
- 14 Benislava, Bronislava
- 15 Ivica
- 16 Alžbina
- 17 Kornélia
- 18 Sláva, Slávka
- 19 Jolita
- 20 Dagmara
- 21 Bobdán
- 22 Adela
- 23 Naďezda
- 24 **Štedrý deň**
Adam a Eva
- 25 **1. sviatok vianočný**
- 26 **2. sviatok vianočný**
Štefan
- 27 Filoména
- 28 Ivana, Ivona
- 29 Milada
- 30 Oľvíd
- 31 Silvester

Švédsko-nórsky Archer

Lahká samohybná húfnica Archer je pôvodne švédskym projektom, ktorý vyvíja firma BAE Systems Bofors. V roku 2007 však Švédsko uzavrelo prvú predbežnú dohodu s Nórskom a ches obe krajiny vyvíjajú Archera spoločne. V roku 2009 by mali nasledovať detailné dohody o výrobe, údržbe a technických detailoch programu.

Archer je kombináciou húfnice FH77 a šesťkolesového podvozku nákladného auta Volvo. Zbraň má kaliber 155 mm a dĺžku hlavne 52 ráží. Námer húfnice je 70 stupňov, stranový odmer je 75 stupňov dolava i doprava. Zásoba munície je 40 granátov, z toho 20 je v automatickom zásobníku. Dostrel je 40 km, so špeciálnymi navádzacími granátmi XM892 Excalibur stúpa dostrel až na 60 km.

Celá samohybná húfnica je dlhá 14 metrov a váži približne 30 ton. Vozidlo dosahuje na ceste maximálnu rýchlosť 70 km/h. Malo by sa zместiť na palubu vyvíjaného transportného lietadla Airbus A400M. Posádku tvorí vodič a traja operátori zbrane. V prípade núdze môže húfnicu ovládať iba jeden človek. Zbraň je automatická a posádka pri streľbe nemusí opúšťať pandorovanú kabínu. Po dohode s Nórskom dostane posádka na vlastnú ochranu diaľkovo ovládanú vežičku Kongsberg M151 Protector, ktorá môže niesť gulomet alebo 40 mm granátomet. Vďaka viacerým senzorom bude vežička slúžiť aj na sledovanie okolia.

Vývojová fáza by mala pokračovať do roku 2010 a v roku 2011 by mali vzniknúť prvé sériové kusy. Záujem o Archera prejavili viaceré ďalšie krajiny, napríklad Dánsko, Kanada, Austrália či Chónátsko.

Dvanásť fregát triedy Halifax predstavuje momentálne najsilnejšie loďe kanadského námorníctva. Na vodu ich však spúšťali na prelome 80. a 90. rokov a do služby prichádzali v rokoch 1992 až 1996. Aby držali krok s najnovšími plavidlami, treba ich modernizovať. Ako prvá príde v roku 2010 na rad fregata HMCS Halifax, do služby by sa mala vrátiť o rok a pol neskôr. Všetkých 12 lodí by malo prejsť úpravami do roku 2017. Celý program bude stáť vyše 3 miliardy kanadských dolárov. V novembri kanadská vláda pridela sériu kontraktov za 2 miliardy firme Lockheed Martin. Na modernizačnom programe s ňou budú spolupracovať aj firmy Saab, Elsis, IBM Canada či L-3 Electronic Systems.

Fregaty triedy Halifax sú dlhé 134 metrov a majú výtlak 4750 ton. Loďe dosahujú rýchlosť 30 uzlov (56 km/h) a majú dosah 4500 námorných míľ (8330 km) pri ekonomickej rýchlosti. Posádku tvorí 225 námorníkov. Hlavnou úlohou lodí bol boj proti ponorkám. Za týmto účelom nesú protiponorkový vrtulník CH-124 Sea King a torpéda Mk 46. Fregaty však mali byť schopné bojovať aj s hladinovými plavidlami vďaka 8 rakétam Harpoon. Proti vzdušným cieľom je určených 16 rakiet Sea Sparrow. Výzbroj dopĺňa kanón kalibru 57 mm vo veži na pravej a jeden systém Phalanx s rotačným kanónom kalibru 20 mm.

Pri modernizácii dostanú loďe nový vnútorný komunikačný systém – klasické vedenie nahradia optické káble. Zmeny sa dotknú aj ďalšej elektroniky – počítačových systémov, radarov, identifikačných systémov IFF, prostriedkov elektronického boja. Loďe dostanú obnovenú výzbroj. Namiesto pôvodných rakiet Harpoon I, ktoré boli určené na boj na otvorenom mori, prídu Harpoon II s GPS navádzaním, ktoré sú schopné zasahovať aj cieľe pri pobreží. Namiesto starých rakiet RIM-7 Sea Sparrow dostanú loďe úplne nové RIM-162 ESSM, ktoré majú väčší dosah a lepšie manévrovacie schopnosti. Úpravami prejde aj 57 mm kanón, ktorý má byť schopný lepšie zasahovať proti rýchlo sa pohybujúcim cieľom.

Modernizácia fregát

Eagle IV pre Nemcov

Nemecká armáda plánuje v rámci 10-ročného programu GFF získať tisíce ľahkých obrnených vozidiel. Stroje sú kolesové aj pásové a sú rozdelené do štyroch kategórií podľa hmotnosti. V najľahšej, 5,3-tonovej triede, zatiaľ padli objednávky na 1223 štvorkolesových vozidiel Mungo a 125 pásových Wiesler 2. V hre sú ešte kontrakty na 2169 obrnených vozidiel v kategórii GFF 1. V ponuke je napríklad aj štvorkolesový Gaval.

V 7,5-tonovej kategórii GFF 2 ide o približne 5700 vozidiel. Už dávnejšie Bundeswehr objednal 274 pásových transportérov B206S. Teraz v tejto triede získala kontrakt za 92 miliónov eur aj švajčiarska firma MOWAG na dodávku 198 štvorkolesových vozidiel Eagle IV. Súčasťou dohody je aj opcia na ďalších 474 kusov. V prvej várke dostane nemecká armáda 25 veliteľských vozidiel. Tie majú upravenú nadstavbu špeciálnym modulom. Veliteľské stroje môžu niesť aj výzbroj v podobe diaľkovo ovládanej vežičky KMW FLW 100/200 s gulometom alebo 40 mm granátometom.

Eagle IV je dlhý 5,4 m, široký 2,16 m a vysoký 2,4 m. Bežná operačná hmotnosť vozidla je 6300 kg, maximálna hmotnosť by nemala prekročiť 8500 kg. Maximálna rýchlosť je 110 km/h a na ceste má stroj dosah 650 km. Okrem vodiča uvezie ešte štyri osoby.

Aj po týchto objednávkach ostáva v hre v kategórii GFF 2 ešte približne 5000 vozidiel. Okrem Eagle IV sa o kontrakty bude usilovať napríklad Iveco LMV V 12,5-tonovej triede GFF 3. Nemci zatiaľ objednali 220 kusov Dingo 2 a 48 vozidiel Yak. Medzi týmito dvoma sa pravdepodobne rozhodne aj pri zákazkách na ďalších 2000 vozidiel. V poslednej, 25-tonovej kategórii GFF 4 sa rozhoduje medzi vozidlami Wisent a Grizzly.

Tragédia na ponorke

Životy 20 ľudí si 8. novembra vyžiadala tragédia na palube novej ruskej ponorky Nerpa. Počas skúšobnej plavby v Japonskom mori pri Madijostoku došlo k spusteniu hasiaceho systému v dvoch predných oddeleniach. Hasiaci plyn freón vytlačil kyslík a tým spôsobil udusenie obetí. Ďalších 21 ľudí sa priotrávilo.

Na palube bolo v čase incidentu až 208 osôb - 81 námorníkov a 127 civilných technikov z lodeníc. Civilisti nebdi patrične vycvičení a nenasadili si včas masky dýchacích prístrojov, čo tragédiu ešte zhoršilo. Medzi mŕtvymi bolo 17 civilistov a traja námorníci.

Podľa posledných oficiálnych informácií nehodu nemá na svedomí technická chyba, spôsobil ju čen posádky, ktorý bez povolenia spustil hasiaci systém.

Ponoroka K-152 Nerpa patrí do triedy Ščuka-B (Projekt 971), ktorá má v kóde NATO označenie Akula II. Plavidlo začali stavať ešte v roku 1993, ale pre nedostatok peňazí sa práce na takmer celú desaťročie prerušili. Až v októbri tohto roku ponorku spustili na vodu a po skúšobných plavbách by ju mali odovzdať indickému námorníctvu.

India si chce prenajať dve ponorky triedy Akula II. Nerpa by mala slúžiť 10 rokov ako INS Chakra. Na dobu plavidiel sa v Rusku vyvíja 300 indických námorníkov. Je málo pravdepodobné, že tragický incident túto dohodu zásadným spôsobom ovplyvní, keď India si pravdepodobne dôkladnejšie preverí kvalitu použitých technológií.

Nerpa je útočná ponorka určená na stíhanie iných plavidiel. Nenesie preto balistické rakety, ale 14 torpédometov. Loď je dlhá 108 metrov a ponorená dosahuje výtlak 9500 ton. Pohon obstaráva jadrový reaktor s výkonom 190 MW. Rýchlosť na hladine je 20 uzlov (37 km/h), pod hladinou 35 uzlov (65 km/h).

Austrálske M113 sa zmenia

Americký pásový obrnený transportér M113 vznikol v 60. rokoch. Odvtedy bolo vyrobených viac ako 80-tisíc kusov, ktoré dodnes slúžia v takmer 50 armádach sveta. Austrália vlastní vyše 700 kusov vo verzii M113A1 s dieselovým motorom. Z nich je však len okolo 500 v aktívnej službe. Časť z nich prešla generálnou opravou po najazdení 25-tisíc km, inak sú bez úprav. To sa malo zmeniť už v 90. rokoch minulého storočia. Podľa pôvodného plánu malo 537 austrálskych M113 prejsť najprv menšou modernizáciou a potom postupne veľkou prestavbou. Neskôr boli obidve fázy zlúčené do projektu LAND 106, podľa ktorého malo prejsť výraznými úpravami za 400 miliónov austrálskych dolárov iba 350 transportérov. Aj realizácia tohto projektu sa z rôznych, najmä technických príčin odkladala. Prvá jednotka ich mala mať vo výzbroji v roku 2006, overovaciu sériu 16 kusov však dodali až v decembri 2007.

Po zmene vlády v Austrálii sa projekt LAND 106 opäť naplno rozbehol. Labouristický kabinet dokonca najnovšie ohlásil navýšenie objednávky o ďalších 220 miliónov austrálskych dolárov. Za tieto peniaze prejde modernizáciu ďalších 81 kusov, spolu to bude 431 transportérov M113.

Zmeny postihnú prakticky všetky súčasti obrneného. Motor, prevodovka, riadenie, podvozok a pásy budú úplne nové. Transportéry dostanú vonkajší prítlavý pancier. Korba bude zosilnená, aby sa zlepšila ochrana proti mínám. Časť vnútorného vybavenia sa presunie von, aby sa zväčšil priestor v interiéri. Zmení sa aj palivový systém. Vozidlá dostanú novú elektricky poháňanú vežičku s nižším profilom. Bude vybavená guľometom kalibru 12,7 mm a pozorovacími prístrojmi. Vo výbave budú aj nové navigačné systémy.

Modernizované M113 budú v dvoch základných typoch. M113-AS3 má na každej strane päť pojazdových kolies a hmotnosť 15 ton. M113-AS4 je predĺžený o 67 cm, má šesť pojazdových kolies a hmotnosť 18 ton. Tieto dva základné typy budú ďalej rozdelené na sedem verzii – transportér, veliteľské vozidlo, samohybný mínomet, sanitka, odťahovacie vozidlo, žeriav a zásobovacie vozidlo.

Dvojstranu pripravil Miroslav BARIČ
Foto Australian Mod, BAE Systems, RN, US Navy

Krátko

Centrum logistickej podpory americkej armády v Rock Island v štáte Illinois objednalo 20-tisíc pištoľí Beretta 92FS. Zbrojovka ich dodá v priebehu troch rokov. Cena kontraktu je 8,2 milióna dolárov. Americké ozbrojené sily používajú pištole Beretta 92FS už od 80. rokov pod označením M9. Zbraň má kaliber 9 mm, zásobník na 15 nábojov, je dlhá 21 cm a nabitá váži 930 gramov.

Singapurské lodenice ST Marine vyhlásili, že získali kontrakt v blízkej krajine na dizajn a stavbu útočného výsadkového plavidla. Loď s dĺžkou 141 metrov a výtlakom 6000 ton má byť dokového typu. Ona sama nebude prisať pri výsadku k brehu, ale na kormo má veľké vráta, z ktorých vyplávajú dve 23-metrové plavidlá s ťažkou technikou (napr. tankami) a dva menšie, 13-metrové výsadkové člny pre vojakov a ľahkú techniku. Loď má tiež prístavaciu plochu pre dva vrtulníky, 76-mm kanón a 2 odpalovacie zariadenia pre protiletadlové rakety Mistral. Základníkom by mohlo byť Thajsko.

V 80. rokoch brazílsky Embraer a talianska firma Aermacchi vyvinuli cvičné a ľahké bojové lietadlo AMX. Stroj má pomerne dobré výkony, ale vďaka silnej konkurencii v tejto kategórii ho okrem Talianska a Brazílie nezískal do výzbroje žiadny iný štát. Brazília používa 11 cvičných a 42 ľahkých bojových lietadiel. Firma Elbit Systems teraz za 187 miliónov dolárov modernizuje ich elektroniku. Stroje dostanú nové palubné počítače, nové displeje a prostriedky elektronického boja. Práce by mali byť hotové do konca roku 2014.

Americké námorníctvo a námorná pechota rozbehli v roku 2005 program vývoja s dvojitým navádzaním - satelitným i laserovým. Oba typy totiž ponúkajú rôzne výhody. Teraz US Navy prevzalo prvé DMLGB (Dual Mode Laser Guided Bomb). Zbrane sú určené pre stroje F/A-18 Hornet námorníctva a AV-8 Harrier námornej pechoty. Neskôr nimi vybroja aj Super Hornety. Program DMLGB sa má skončiť v roku 2010 po dodaní 7000 navádzacích súprav.

V roku 2006 sa zdalo, že dlhú súťaž medzi vrtulníkmi Ka-50 a Mi-28 vyhral druhý menovaný typ. Ruská armáda vtedy objednala 67 bojových vrtulníkov Mi-28. Ani firma Kamov však neprišla nakrátko. Podľa ruských médií na budúci rok objedná 12 helikoptér Ka-52. Tieto stroje sú dvojmiestnou verziou pôvodne jednomiestneho Ka-50. Majú rozšírený trup a letci v ňom sedia vedľa seba, a nie za sebou, ako je to v iných bojových vrtulníkoch. Ka-52 doplnia Mi-28, takže ruské ozbrojené sily budú používať oba typy helikoptér.

V prvej polovici budúceho roka začne iracké námorníctvo preberať nové hládkové člny. Štyri plavidlá objednal Irak v Taliansku za 105 miliónov dolárov. Lode vychádzajú z typu Saetta Mk. 4. Sú dlhé 53 metrov a majú výtlak 400 ton. Posádku tvorí 38 osôb vrátane 12 príslušníkov námornej pechoty, ktorých úlohou je výsadok na podozrivé lode. Výzbroj irackej verzie tvorí 30 mm kanón a dva guľomety. Zároveň začali Iráčania preberať malé hládkové člny triedy Defender. V októbri dostali prvých šesť z celkovej počtu 24 plavidiel. Defender je 8 metrov dlhý, má dvojčlennú posádku a môže prepravovať osm ozbrojených marínikov v klimatizovanej kabíne. Ich úlohou je podobne ako v predchádzajúcom prípade prehládanie podozrivých lodí. Defender dosahuje rýchlosť 40 uzlov (74 km/h) a na prave môže mať namontovaný guľomet.

Stíhačka Avia S-199 – „Mezek“

Československí bojovníci letci za 2. světové vojny na Západě i na Východě důvěrně poznali německé letadla typu Messerschmitt. A hoci ich familiárne nazývali „mezkami“, čo bola skôr skomolenina ich mena ako narážka na mulice, mali pred nimi rešpekt.

Kvality týchto strojov, ako aj snaha nevliezť hneď po vojne celkom do sovietskeho chomúta, spôsobili, že až do začiatku 50. rokov 20. storočia boli najrozšírenejším typom čs. vojenského letectva stíhačky S-199, „vykloňované“ práve z trofejných Messerschmittov Bf 109.

NIE NAJŠTASTNEJŠIE ROZHODNUTIE

Niektorí autori z bývalej socialistickej éry sa rozhorčovali, že ČSR už v roku 1945 nevyzbrojilo svoju novú armádu sovietskymi zbraňami, ktoré by nám ZSSR určite rád poskytol. Za príklad dávali najmä Poľsko, ktoré hneď po vojne zaviedlo sovietske stíhačky Jak-9P a bombardéry Tu-2, údajne výkonnejšie stroje, ako sme mali my. Lenže, Poľsko, ktoré Sovieti považovali doslova za svoju vojnovú korisť, zrejme inú možnosť nemalo. Československo však až do februárového prevratu v roku 1948 bolo predsa len o čosi slobodnejšie, hoci ani my, limitovaní výsledkami Jalta a Postupimskej konferencie, sme príliš „vyskakovať“ nemohli.

Z dnešného pohľadu grandiózny plán obnovy čs. vojenského letectva z roku 1945 predpokladal vytvoriť

štyri zmiešané letecké divízie, z ktorých každá mala mať dva stíhacie, jeden „bitývný“ a jeden bombardovací pluk. Základom týchto divízií sa stali tri vojnové čs. stíhacie perute RAF z Veľkej Británie (310., 312. a 313.) a 1. čs. zmiešaná letecká divízia zo ZSSR. Zásluhou toho vtedy naše stíhacie jednotky mali 72 lietadiel Spitfire Mk.IX, 26 lietadiel La-5FN a 54 lietadiel La-7, čo však bola sotva štvrtina plánovaných tabulkových počtov. Keďže po vojne na čs. území zostalo mnoho drakov rozstavaných alebo poškodených lietadiel Messerschmitt Bf 109, najmä verzii G a K, padlo rozhodnutie využiť maximum tohto materiálu na stavbu nových stíhačiek. Neskôr sa ukázalo, že uvedené riešenie najšťastnejším nebolo.

ZROD S-199 A CS-199

Začatím čs. transformácie Messerschmittov poverili leteckú továrňu Avia a vo februári 1946 vzlietol pod označením C-10 (neskôr S-99) prvý stroj. V lete vyskúšali i prvú dvojradovú verziu CS-99. Potom nastal vážny problém, keď v dôsledku požiaru skladu pôvodných motorov Daimler-Benz DB 605 s výkonom 1 323 kW (1 800 k) bolo treba zvoliť náhradný pohon. Stal sa nim motor Jumo 211 F, pôvodne určený do bombardérov, s výkonom iba 1 008 kW (1 370 k). To bolo na modernú stíhačku málo, čo sa prejavilo i na jej výkonnosti. Týchto motorov však bolo dosť, a tak ďalšie stroje, označené už ako S-199 a CS-199, sa kompletovali s nimi.

Príprava výroby nových lietadiel bola náročná a vyžiadala si určitý čas. Okrem tovární Avia a Aero sa na nej podieľal celý rad ďalších subdodávateľov. Prvý sériový stroj S-199.4 prevzala komisia Vojenskej správy pre čs. vojenské letectvo 2. februára 1948 a v polovici toho istého mesiaca začali prvé stíhačky prelietať od výroby do bojových útvarov.

V počiatočných etapách výroby vzniklo aj niekoľko konštrukčných zlepšení, napríklad výmena pôvodného olejového chladiča pod prednou časťou trupu za výmenník tepla s chladičmi pod krídlami, nahradenie odklopného krytu kabíny posuvným či rekonštrukcia podvozka. Zostali však aj problémy a najväčším bola vrtuľa s hmotnosťou 235 kg (pôvodná k motoru DB 605 mala iba 150 kg), ktorá sťažovala vzlet a zapríčinila i niekoľko havárií. A tak stará prezývka Messerschmittov – „mezek“ – sa začala skôr vnímať ako narážka na toto ťažko hľavé zviera.

V továrňach Avia a Aero vymobili do roku 1951 celkovo asi 450 strojov S-199 a 82 „spárček“ CS-199. Neboli zdáľka dokonalé a nevyrovňali sa ani svojim nemeckým predchodcom, ale stali sa legendou obnoveného povojnového čs. vojenského letectva.

BLÍZKOVÝCHODNÁ EPIZÓDA

Keď v roku 1948 štát Izrael vyhlásil samostatnosť, okamžite ho napadli jeho arabskí susedia a OSN vyhlásila embargo na vývoz zbraní do tejto oblasti. Jediné Československo zákaz nerespektovalo a okrem iných zbraní dodalo Izraelu 59 Spitfireov Mk.IX, vtedy už vyradovaných z výzbroje, ako aj 25 stíhačiek S-199 (izraelské označenie – Šakin). Za zmienku stojí, že na jednej S-199 bojoval aj neskôrší izraelský prezident Ezer Weizman, ktorý absolvoval výcvik v Českých Budějoviciach. Izraelskí piloti s bývalými čs. strojmi dosiahli 23 víťazstiev (66 % zo všetkých) a možno povedať, že významne prispeli k uhájeniu nezávislosti svojej krajiny.

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

Avia S-199: jednomiestna čs. stíhačka; pohon – 12-ventilový vidlicový kvapalinou chladený motor Junkers Jumo 211 F s výkonom 1 008 kW (1 370 k); max. rýchlosť – 590 km/h; dolet – 980 km; dostup – 10 000 m; hmotnosť – prázdna 2 650 kg, vzletová 3 740 kg; rozpätie – 9,92 m; dĺžka – 8,94 m; výzbroj – 2 x 13 mm guľomet nad motorom a 2 x 7,92 mm guľomet v krídlach alebo 2 x 20 mm kanón v schránkach pod krídlami, 1 x 250 kg bomba alebo 4 x 70 kg bomba na závesníkoch.

Messerschmitt Bf 109G-6: jednomiestna nemecká stíhačka; pohon – 12-ventilový vidlicový kvapalinou chladený motor Daimler-Benz DB 605A-1 s výkonom 1 328 kW (1 800 k); max. rýchlosť – 640 km/h; dolet – 850 km; dostup – 12 000 m; hmotnosť – prázdna 2 247 kg, vzletová 3 400 kg; rozpätie – 9,92 m; dĺžka – 9,02 m; výzbroj – 1 x 30 mm kanón v hriadieli vrtule, 2 x 13 mm guľomet nad motorom, až 250 kg bomb na závesníkoch.

Spitfire Mk.IX: jednomiestna britská stíhačka; pohon – 12-ventilový vidlicový kvapalinou chladený motor Rolls-Royce Merlin 61 s výkonom 1 118 kW (1 520 k); max. rýchlosť – 652 km/h; dolet – 700 km; dostup – 14 400 m; hmotnosť – prázdna 2 550 kg, vzletová 3 401 kg; rozpätie – 11,23 m; dĺžka – 9,47 m; výzbroj – 2 x 20 mm kanón a 2 x 12,7 mm guľomet v krídlach a až 454 kg bomb na závesníkoch.

Jak-9D: jednomiestna sovietska diaľková stíhačka; pohon – 12-ventilový kvapalinou chladený piestový motor Klimov VK-105PF-1 s výkonom 940 kW (1 360 k); max. rýchlosť – 600 km/h; dolet – 1 329 km; dostup – 10 000 m; hmotnosť – prázdna 2 420 kg, vzletová 3 115 kg; rozpätie – 9,74 m; dĺžka – 8,50 m; výzbroj – 1 x 20 mm kanón v hriadieli vrtule a 1 x 12,7 mm guľomet nad motorom, až 200 kg bomb na závesníkoch.

Narodil sa 26. apríla 1909 v Lesnoe-Savasajka vo Vladimirskej gubernii (Rusko), v rodine Samuela a Márie, rodenej Medveckej. Jeho otec, pôvodom z Tsovcu, tam vtedy pracoval ako kšný inžinier na majetku grófký Uvarovovej, príbuznej cárskej rodiny. V rokoch 1919 – 1927 navštevoval osemročné Vyššie gymnázium v Banskej Bystrici, potom pokračoval v štúdiách na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, ktoré 12. decembra 1931 skončil promóciou. Od 11. januára do konca septembra 1932 pôsobil ako právnik v prípravnej sudkovej službe pri okresnom a krajskom súde v Bratislave.

Ako nováčik bol 1. júna 1931 Doplňovacím okresným veliteľstvom v Bratislave odvodený do čs. brannej moci. Na vykonávanie vojenskej prezenčnej služby sa ako vojak 3. októbra 1932 prezentoval v delostreleckom oddiele 253 v Ľberci a krátko nato absolvoval aj školu na dôstojníkov horského delostrelectva v zálohe v Domažliciach. V septembri 1933 ho povýšili na čatára aspiranta a od 9. októbra vykonával prax na dôstojníka justičnej (just.) služby v zálohe. Najskôr na divíznom súde v Bratislave, od januára do konca marca 1934 u bratislavského vojenského prokurátora. Ako aspirant na dôstojníka justičnej služby z povolania bol 1. júla 1934 povýšený na poručíka delostrelectva (del.), zaradený do kmeňového stavu 9. divízie a zároveň premiestnený na divízný súd v Bratislave. Po úspešnom vykonaní vojenskej sudkovej služby ho 17. januára 1935 preložili do skupiny dôstojníkov just. služby a zároveň bol povýšený na nadporučíka. Vo funkcii nárečníka vojenského prokurátora pôsobil od konca januára 1935 opäť na Vojenskej prokuratúre v Bratislave. Rovnakú funkciu zastával aj na Vojenskej prokuratúre v Banskej Bystrici, kde slúžil od 31. augusta 1935 až do rozbitia ČSR v polovici marca 1939. Medzitým bol 1. júla 1937 povýšený na kpt. just., s poradím od 1. apríla 1937. Počas všeobecnej mobilizácie čs. brannej moci, podľa listiny o vojnovom ustanovení, bol od 25. septembra 1938 prednostom brigádneho súdu v Banskej Bystrici a od 28. septembra do 3. decembra 1938 zastával funkciu prednostu Nižšieho poľného súdu III. armády, krycí názov Štefánik, so sídlom veliteľ-

Generál justičnej služby

JUDr. Samuel Karol KORBEL

stva v Kremnici. Ako vyšetrujúci sudca nižšieho poľného súdu pôsobil až do demobilizácie 15. decembra 1938 na veliteľstve Hranického pásma XV. Adam v Banskej Bystrici.

AKTÍVNA SLUŽBA

Po vzniku Slovenského štátu pokračoval v činnosti v službe v slovenskej brannej moci a 15. apríla 1939 bol zaradený do kmeňového počtu Vyššieho veliteľstva 2 v Banskej Bystrici. V polovici mája 1939 nastúpil na MNO – Hlavné vojenské veliteľstvo (HVV) v Bratislave, kde prevzal agendu prednostu justičného oddelenia. 17. mája 1939 ho povýšili na majora just. Po napadnutí ZSSR nacistickým Nemeckom v júni 1941 bol pridelený na Veliteľstvo armády a od 27. júna 1941 sa zúčastnil ťaženia slovenskej armády na východnom fronte. 1. júla 1941 ho povýšili na plk. just. V roku 1942 pôsobil ako prednosta justičnej správy Vojenskej správy v Bratislave. Po reorganizácii slovenskej armády 1. januára 1943 prevzal funkciu hlavného vojenského prokurátora a o rok neskôr, 1. februára 1944, ho vymenovali za prednostu justičnej správy na MNO v Bratislave.

Podplukovník Korbel patril medzi tých slovenských dôstojníkov, ktorí sa zapojili do odbojového hnutia v slovenskej armáde. V lete 1943 nadviazal kontakt s ilegálnou občianskou odbojovou skupinou Dr. Vavra Šrobára. Vo funkcii prednostu justičnej správy MNO podporoval a pomáhal perzekvovaným účastníkom odboja. Bol v spojení s viacerými dôstojníkmi ilegálneho Vojenského ústredia, ktorí pripravovali na Slovensku ozbrojené protifašistické Povstanie. Osobitne však s plk. gšt. Františkom Urbanom, s ktorým sa počas roka 1944 schádzal vždy po jeho návrate z Bratislavy do Banskej Bystrice.

POVSTALECKÉ ROKY

V posledných týždňoch pred vypuknutím Povstania Korbel prichádzal do kontaktu s plk. vet. Mikulášom Ferjenčíkom a plk. gšt. Jánom Golianom, s ktorého vedomím zabezpečil pre Šrobára a jeho najbližších spolupracovníkov vhodný úkryt v horách, ich zásobovanie a potrebnú ozbrojenú ochranu. Počas SNP bol ako vojenský prokurátor pridelený poľnému prokurátorovi 1. čs. armády na Slovensku kpt. just. JUDr. Antonovi Rašovi. Po potlačení Povstania sa spolu s ďalšími predstaviteľmi Veliteľstva 1. ČSA presunul na Donovaly, odkiaľ prešiel s menšou skupinou cez Prahmú do pohoriského údolia. Neskôr sa schovával v Ľubietovej, potom v Banskej Bystrici a Radvaní. Pod falšnými dokladmi sa na sklonku roku 1944 vydal bližšie k frontu. Zdržoval sa v Lovinobani, Veľkej Vsi, Málinci, na málinských lázach. Po oslobodení Lučence 206. kosovsko-ševčenkovskou strelcovou divíziou Červenej armády a jednotkami 4. rumunského armád-

neho zboru 14. januára 1945, sa plk. Korbel hlásil u veliteľa mesta. Na základe povolenia sa mu podarilo dostať cez Maďarsko na východné Slovensko, kde 22. januára 1945 vstúpil do 1. čs. armádneho zboru v ZSSR.

V polovici apríla 1945 bol plk. Korbel pridelený M. (legislatívne) odboru MNO v Košiciach (neskôr v Prahe) a 17. apríla ustanovený za jeho prednostu. 1. júna 1945 ho povýšili na plk. just. Už na jeseň 1945 sa však voči jeho osobe začala ostrá kampaň za údajné zneužívanie služobnej moci, ktorú viedol smutne preslávený náčelník obranného spravodajstva plk. pech. Bedřich Reicin. V tomto služobnom zaradení Korbel zotrval do 3. marca 1948. Medzitým bol 20. februára 1947 prezidentom republiky povýšený na generála just., s účinnosťou a poradím od 1. októbra 1946. Po komunistickom februárovom prevrate 1948 v ČSR ho 4. marca zbavili výkonu vojenskej služby a 1. septembra odoslali na nútenú dovolenku. 1. marca 1949 nasledovalo jeho definitívne preloženie do výslužby so zaradením do kmeňového počtu Vojenskej oblasti 1 v Prahe.

ODCHOD DO CUDZINY

V tejto bezvýhľadovej situácii a z obav pred zatknutím sa Korbel rozhodol opustiť svoju vlasť a v druhej polovici apríla 1949 emigroval do americkej zóny v Nemecku. Zdržoval sa v internáčnom tábore „Valka“ v severnom Nemecku, kde napokon robil veliteľa táborej polície a aktívne pracoval pre americkú protišpiónážnu službu CIC (Counter Intelligence Corps). Koncom roku 1949 sa jeho manželke Věre, rodenej Svobodovej, podarilo spolu s ich tromi deťmi (dcérou Nadeždou, synmi Fedorom a Milanom) odísť za ním do emigrácie. V roku 1951 sa vystaňovali do Austrálie, kde našli svoj nový domov na pobreží Port Phillip Bay v meste Mornington v štáte Victoria na juhovýchode krajiny. Medzitým Samuela Korbela v Československu vyhlásili za zbeha a 20. mája 1950 mu po správnom konaní MNO v Prahe odňali vojenskú hodnosť generála just. vo výslužbe.

V Austrálii začínal ako zametač ulíc, prešiel rôznymi robotníckymi profesiami. Neskôr sa mu ako skúsenému právnikovi podarilo uplatniť v štátnom notariáte, v renomovanej právnickej kancelárii Menzies. Po roku 1989 Korbel v Československu občiansky a spoločensky rehabilitovali a 3. apríla 1991 mu vrátili generálsku vojenskú hodnosť. Po smrti manželky sa odtáňoval do osady pre dôchodcov v Nerangu, v štáte Queensland (Austrália), kde 1. augusta 1997 zomrel. Svoje spomienky napísal v angličtine. Urobil aj slovenský preklad, ktorý je uložený v Archíve Múzea SNP v Banskej Bystrici.

plk. Mgr. Miloš ČAPLOVIČ, PhD.
Vojenský historický ústav

Prvý medzinárodný kurz EOD

V treňčianskom kultúrnom a metodickom centre ozbrojených síl 7. novembra vyvrcholil slávnostným vyradením a odovzdaním certifikátov prvý medzinárodný kurz štábných dôstojníkov Centra výnimočnosti pre oblasť EOD. Certifikáty odovzdal prídelenec obrany Francúzskej republiky na Slovensku plukovník Jean Momard, v prítomnosti zástupcu veliteľa treňčianskeho veliteľstva Síl výcviku a podpory brigádneho generála Juraja Krňátoľáka, vedúceho kurzu francúzskeho majora Bruna Charona, veliteľa Centra výnimočnosti pre oblasť EOD plukovníka Gabriela Meriáka i plukovníka Romana Lackoviča z Generálneho štábu OS SR.

Podľa plukovníka Meriáka bol náš doterajší systém výcviku pre oblasť EOD založený predovšetkým na národných predpisoch. Keďže uvádzame do života aliančné predpisy, musia sa aj naši EOD experti naučiť postupovať podľa štandardizačných dohôd. Práve v tejto oblasti pre nich znamená pomoc aj práve skončený kurz.

NIELEN TEÓRIA

„Naši experti prešli v uplynulých rokoch rôznymi kurzami EOD. Zamerané boli na prieskum, likvidáciu

munície i nástražných výbušných systémov. Našou snahou je, aby takto pripravení odborníci boli schopní veliť svojmu tímu (družstvu, čate), efektívne pôsobiť v medzinárodnom štábe. Preto je medzinárodný kurz akýmsi postgraduálnym pre EOD expertov. Kurz, ktorý trval od 13. októbra do 7. novembra, bol organizovaný na zvýšenie odborných spôsobilostí príslušníkov nielen našich ozbrojených síl, ale aj frekventantov z Poľska a Českej republiky. Jeho účelom bolo, aby účastníci zvládli súhrnné odborné úkony a EOD činnosti nevyhnutne potrebné na odborné riadenie a velenie EOD operácií v mnohonárodnej štruktúre na taktickom a operačnom stupni velenia, konštatuje plukovník Meriák.

Kurz prebiehal nielen v priestoroch Centra výnimočnosti pre oblasť EOD v Novákoch, v pyrotechnickej učebni, na EOD cvičisku, ale aj vo Vojenských výcvikových priestoroch Tureckých vrch a Lešť. Asi 60 percent náplne predstavovala teoretická príprava, zvyšok štábne cvičenia i praktický výcvik. Frekventanti kurzu počas štábného cvičenia na počítačoch namodelovali konkrétnu situáciu. Na jej základe potom hľadali riešenie. Číže najskôr na podklade výsledkov prieskumu spracovali správu, aby sa veliteľ na jej základe mohol rozhodnúť, či je uvedené miesto potrebné vyčistiť od

munície hneď, alebo len neutralizovať a bude sa mu venovať neskôr, alebo sa bude obchádzať. V prípade jeho čistenia EOD expert na základe údajov prieskumu a rozhodnutia veliteľa spracoval celkový zámer. Po splnení úlohy znova spracoval správu o tejto činnosti.

ÚSPEŠNÁ FRANCÚZSKO-SLOVENSKÁ SPOLUPRÁCA

Vedúcim kurzu bol skúsený odborník v oblasti EOD francúzsky major Bruno Charon. Pomáhali mu francúzski inštruktori podplukovníci: Francois Gombaud a Christophe Luxazeau, ale aj slovenskí. Medzi nimi najmä kapitán Alexander Huguár z treňčianskeho Centra výnimočnosti pre oblasť EOD, ktorý má za sebou aj skúsenosti z pôsobenia v misii ISAF v Afganistane.

Kurz sa uskutočnil v súlade so zmluvou o bilaterálnej spolupráci s Francúzskou republikou. Francúzsky prídelenec obrany na Slovensku plukovník Jean Momard vyzdvihol úspešný priebeh kurzu a cenzuroval ho za ďalšie pokračovanie obojstranne výhodnej spolupráce medzi oboma rezortmi obrany. Podľa jeho slov francúzska strana bude v takejto spolupráci pokračovať aj ďalej. Aj preto, lebo sa ukazuje, že v medzinárodných operáciách na ochranu mieru a v boji proti terorizmu od Afganistanu, cez stredný Východ, Afriku až po Balkán je

potrebné množstvo odborníkov práve pre oblasť EOD.

Brigádny generál Krštofovič ocenil vo svojom vystúpení takúto formu spolupráce a vyzdvihol skutočnosť, že na kurze boli prítomní okrem zástupcov slovenských ozbrojených síl aj dôstojníci z Poľska a Českej republiky. Vedúci kurzu major Bruno Charon si najviac pochvaloval úsilie frekventantov čo najlepšie splniť všetky teoretické i praktické úlohy. Medzi najlepšími frekventantmi bol kapitán českej armády Michal Augustin, poľský kapitán Zbigniew Nizioł, kapitán Vladimír Dutka zo ženijnej rotý topografickej mechanizovanej brigády, ale aj major Branislav Zemanovič a podplukovník Jozef Ševčík z trenčianskeho Centra výnimočnosti.

SLOVÁCI, POLIACI I ČECH

Kapitán Augustin pôsobí ako veliteľ rotý EOD v 152. ženijnom prápore v Rakovníku. „V EOD oblasti som novým, preto som uvítal kurz ako vítanú pomôcku čo najlepšie sa oboznámiť so spomínanou oblasťou. V minulosti som pracoval so ženijnými strojmi, absolvoval som v USA kurz ženijného dôstojníka. V danej odbornosti však pre mňa už nebolo miesto, tak som zmenil nielen odbornosť, ale aj posádku. Nelutujem. Na zmeny som pripravil svoju rodinu. Veď ide o oblasť, ktorá sa v súčasnosti v rámci vojensťva búrlivo rozvíja a jej potreba aj z medzinárodného hľadiska je čoraz väčšia,“ hovorí kapitán českej armády Michal Augustin, ktorý má za sebou aj dve pôsobenia v misií KFOR v Kosove.

Kapitán poľskej armády Zbigniew Nizioł pracuje ako vedúci sekcie EOD v 31. leteckej základni v Poznani a nedávno absolvoval v USA odborný kurz EOD. „Na tomto kurze si cením, že okrem teoretických znalostí sme získali aj praktické skúsenosti. Mohli sme čerpať aj z obrovských praktických poznatkov našich inštruktorov,“ hovorí kapitán Nizioł. Jeho kolega kapitán Grzegorz Wierzbicki je vedúcim tímu EOD na 32. leteckej základni Lask a svoju účasť v kurze na Slovensku berie predovšetkým ako výbornú prípravu pred odchodom na kurz EOD v USA.

Kapitán Vladimír Dutka je veliteľom ženijnej rotý topografickej mechanizovanej brigády. „Kurz mi dal veľa predovšetkým v oblasti konštrukcie municie, hlavne delostreleckej a leteckej. S touto som sa vo svojej doterajšej praxi stretol len minimálne,“ konštatuje kapitán Dutka. Má za sebou ročné pôsobenie v Iraku, kurz pokročilého stavebného inžinierstva v USA, britský kurz velenia a riadenia vo Vyškově na Morave, ale aj cvičenia v Nemecku ešte ako príslušník bývalého martinského práporu okamžitej reakcie. Kurz si pochvaluje aj poručík Jozef Vágaský z prešovskej leteckej základne. Medzi frekventantmi kurzu boli aj príslušníci trenčianskeho Centra výnimočnosti pre oblasť EOD. Boli medzi nimi nielen dôstojníci, ale aj civilní za-

mestnanci, ktorí pôsobia v oblasti štandardizácie municie. Medzi účastníkmi kurzu bol aj podplukovník Jozef Ševčík. Pracuje ako náčelník 1. odboru v Centre a má za sebou okrem iného aj dva a pol ročné pôsobenie vo velení misie UNFICYP na Cypre.

CIEĽOM JE KURZ NATO

V tomto roku podľa plukovníka Merňáka v kurze prednášal aj belgický expert na EOD činnosť spojenú s chemickou municiou. V septembri 2009 by sa mal uskutočniť druhý medzinárodný kurz. „Mal by byť už celkom v našej slovenskej réžii, s našimi inštruktorami. Prizvali sme naň francúzskeho experta, ktorý bude dohliadať na jeho priebeh. Dohodli sme sa aj so ženij-

ným centrom v Mníchove a jeho špecialisti na ženijnú municiu budú mať prednášky. Znova príde aj spomínaný belgický odborník na chemickú municiu, z Holandska expert na oblasť velenia a riadenia. Radi by sme privítali aj odborníkov z Baltického centra v Lotyšsku na činnosť EOD pod vodou. Úspešné uskutočnenie budúceho kurzu by nám malo otvoriť dvere. Bude to záverečné potvrdenie našich spôsobilostí v ceste za akreditáciou na kurz NATO,“ s nádejou v hlase zdôrazňuje veliteľ trenčianskeho Centra výnimočnosti pre oblasť EOD plukovník Gabriel Merňák.

Jozef ŽIAK

Foto autor, archív Centra výnimočnosti EOD

Operácia EUFOR Tchad/RCA

Čad sa nachádza v strede Afriky – ide o piaty najväčší štát kontinentu. Jeho rozloha je asi 2,5-krát väčšia než rozloha Francúzska. Nachádza sa v ťažko dostupnom, vzdialenom (cca 4 400 km vzdušnou čiarou z Bruselu do hlavného mesta Čadu Nďžamény) a izolovanom regióne, ďaleko od rozvinutejších častí Afriky. Čad sa zvykne často nazývať „zabudnutým srdcom Afriky“.

Má necelých 10 miliónov obyvateľov, polovica z nich je mladšia ako 15 rokov. Je to bývalá francúzska kolónia, ktorá získala samostatnosť v roku 1960. Krajina je roky veľmi nestabilná, zmietaná nepokojmi, údajne s najväčšou korupciou na svete. Pred nedávnom tu boli objavené bohaté ložiská ropy, zlata a diamantov, čo podstatne zvýšilo atraktivitu regiónu a záujem určitých skupín získvať nadvládu. Celková rozloha oblasti plánovanej operácie má rozmery asi 250 km x 850 km, približne 215 000 km².

Konflikt v tejto časti Afriky sa začal rozvíjať približne v roku 2003 v západnej časti Sudánu nazývanej Darfúr. Postupne sa situácia zhoršovala, často dochádzalo k ozbrojeným stretnutiam o ovládnutie tejto oblasti medzi vládnymi jednotkami, rôznymi skupinami rebelov a rodovými kmeňmi. Väčšina obyvateľstva Darfúru utiekla do iných oblastí, niektorí z nich prekročili hranice do relatívne bezpečnejšieho Čadu. Celkový počet utečencov z Darfúru za celé obdobie konfliktu sa odhaduje na 2 milióny.

K dnešnému dňu je na území Čadu asi 250 000 utečencov (refugees) zo sudánskeho Darfúru a asi 190 000 čadských utečencov (internally displaced persons), ktorí opustili prihraničné územie Čadu a stiahli sa z miest bojovo hlbšie do vnútrozemia. Niektorí sa nastáhovali k svojim príbuzným, iní si vyzbudovali nové domovy, ale väčšina týchto ľudí je

sústredená v 12 veľkých táboroch. Najväčší, blízko mesta Breding poskytuje azyl pre viac ako 40 000 osôb. Situácia pozdĺž hranice medzi Čadom, Sudánom a SAR (Strečafričskou republikou) sa stále neúnosná, čadskej vláde robilo veľké problémy zabezpečiť dodávky potravín, vody a liekov pre také obrovské množstvo ľudí. Preto sa OSN rozhodla riešiť situáciu vydaním špeciálnej misie.

SÚČASNÝ STAV

Krajinu charakterizuje nestabilná politická situácia. Napriek tomu, že prezident Idris Deby vládne Čadu už 18 rokov, má on a jeho vláda len veľmi malú podporu obyvateľstva. Navyše nedávno pobúrili verejnosť zmenou ústavy tak, aby mohol vládnuť ďalšie obdobie. Posledné voľby vyhodnotili medzinárodní pozorovatelia ako zmanipulované a neekorektné. Napriek tomu má prezident Deby stále politickú podporu Francúzska, Africkej únie i OSN, pretože poskytuje aspoň určitú záruku stability a bezpečnosti. V apríli 2006 bol Deby takmer zvrhnutý po silnom útoku povstakov, ale nakoniec svoju pozíciu udržiaval. Pretrvávajú boje medzi čadskou armádou a rebelmi, ktorých výrazne podporuje znepriatelovaná sudánska strana, častejšie sú kmeňové boje medzi „africkými“ a „arabskými“ kmeňmi. V Čade vládne sociálna nezrovnalosť a nestabilita aj vďaka utečencom, častejšie sú ozbrojené konflikty na štátnej hranici so Sudánom. Krajina ohrozuje aj šírenie infekčných chorôb vinou zlej hygieny a slabej lekárskej starostlivosti. Humanitárnu krízu prehĺbuje okrem pašeráctva vysoká kriminalita.

CIEĽ OPERÁCIE

Cieľom schválených operácií OSN v Strednej Afrike je predovšetkým zabrániť prehĺbovaniu krízy v Darfúre a roz-

širovaniu nestability do ostatných susedných regiónov. EÚ chce v úzkej spolupráci s ostatnými organizáciami (predovšetkým s OSN a Africkou Úniou) prispieť k vyriešeniu krízy s použitím politických, humanitárnych a bezpečnostných nástrojov.

Úlohou jednotiek EUFOR, ktoré pôsobia vo východnom Čade a severovýchodnej časti SAR pozdĺž hranice so Sudánom, je predovšetkým:

- ochrana civilných osôb v nebezpečných, zabezpečenie plynulosti dodávok humanitárnej pomoci (najmä potravín a liekov) do utečeneckých táborov,
- zabezpečenie voľného pohybu osôb z humanitárnych organizácií v priestore,
- uláhanie návratu násilne vysídlených osôb do pôvodných domovov,
- v SAR svojou prítomnosťou odrádzať ozbrojené skupiny od tranzitných prechodov zo Sudánu do Čadu a späť.

Jednotky EUFOR nie sú využívané na ochranu štátnej hranice, pri miestnych konfliktoch sa majú správať vojensky neutrálne, zbrane môžu použiť len v prípade vlastného napadnutia alebo na ochranu bezbranných civilistov.

Konečným cieľom je vytvorenie stabilného a bezpečného prostredia, ktoré bude naďalej udržateľné bez podpory medzinárodnej vojenskej prítomnosti. Schválená lehota pôsobenia misie EUFOR je 12 mesiacov od dosiahnutia počiatočných operačných schopností. Situácia počas misie vyhodnocuje a ak ani po roznom pôsobení jednotiek EUFOR nedôjde k uspokojivému upokojeniu situácie v oblasti, mala by humanitárna operácia pokračovať ďalej, ale už pod priamym mandátom OSN.

AKTIVÁCIA SÍLE EÚ

Dňa 25. septembra 2007 bola schválená rezolúcia Rady bezpečnosti OSN číslo 1778 o vojenskej operácii OSN v Čade a SAR pod oficiálnym názvom MINURCAT (UN Mission in the Central African Republic and Chad). Vzhľadom na nedostatok vlastných vojenských kapacít poverila OSN zostavením a vyslaním ozbrojených jednotiek do týchto krajín Európsku úniu. V októbri 2007 vyzval veliteľ operácie írsky generálporučík Patrick NASH predurčených národných zástupcov tzv. „primary augmentees“, aby sa dostavili na EU OHQ na plnenie úloh súvisiacich s pripravovanou misiou. Rada EÚ po schválení dvoch základných dokumentov – konceptu operácie (CONOPS) a operačného plánu (OPPLAN) oficiálne vyslala 28. januára 2008 s úhlaskom začať vojenskú operáciu pod názvom „Operation EUFOR Tchad/RCA“. Tak vznikol oficiálny názov operácie s názvami štátov vo francúzskom jazyku, kde RCA znamená République Centrafricaine.

Nasadenie jednotiek do priestoru operácie však bolo po niekoľkých dňoch zastavené v dôsledku mohutného ozbrojeného povstania proti prezidentovi Debymu, ktoré prebiehalo v dňoch 1. – 4. 2. 2008. Do tejto akcie bolo zapojených približne 3 000 – 5 000 rebelov, ktorí sa pomere hladko dostali do hlavného mesta Čadu Ndžamény a priamo ohrozovali prezidentský palác. Potom sa čadskej armáde podarilo situáciu zvrátiť, časť povstaleckých síl bola zničená, časť rozprášaná a zostatok sa stáhol k sudánskej hranici. Po upokojení situácie sa pokračovalo v rozvíjaní jednotiek EUFOR podľa prepracovaného plánu.

Plné operačné spôsobilosti sa podarilo dosiahnuť 15. septembra 2008, keď sa skončilo rozvíjanie hlavných síl do operačného priestoru.

KRITICKÉ OBLASTI MISIE

Doposiaľ najväčšou vojenskou operáciou EÚ bola operácia ALTHEA v Bosne a Hercegovine v roku 2004. Spočiatku sa na nej zúčastnilo 6 270 osôb, od februára 2007 sa počet znížil na 2 500. Tu bolo všetko oveľa jednoduchšie: európsky kontinent, dobrá infraštruktúra, mierne klíma atď.

Na území Afriky bola najväčšou operáciou ARTEMIS (v Demokratickej republike Kongo), ktorá sa začala v roku 2003 a mala 2 000 vojakov. Ešte uže Afriku, ale bolo tu niekoľko ťažujúcich faktorov: dĺžka misie iba necelé 3 mesiace, časť štátnej hranice Konga tvorí pobrežie s Atlantickým oceánom, čo ťažkovalo prepravu materiálu, pomerne rozvinutá infraštruktúra atď.

Operácia v Čade a SAR je však oveľa zložitejšia, stretáva sa s mnohými inými, nezvyčajnými a o to zložitejšími problémami. Hlavné výzvy, ktoré EÚ musí riešiť:

- **Personálna a materiálna naplnenosť** – kľúčovým problémom bolo predovšetkým naplnenie operácie prostriedkami strategickú dopravu, vrtuľníkmi, logistickou podporou a zdravotníckym zabezpečením. Po niekoľkých konferenciách nakoniec väčšinu prostriedkov poskytlo Francúzsko, vojenskú polnú nemocnicu Taliansko.

- **Strategická doprava do priestoru operácie** – vzhľadom na veľké vzdialenosti z Európy sa transport musí riešiť kombinovaným spôsobom: loďou do prístavu Benghází v Líbyi alebo do prístavu Douala v Kamerune. Z týchto prístavov je potom potrebné pokračovať nákladnými vozidlami ďalších cca 2 000 km do mesta Abedže. Čas prepravy z Európy sa pohybuje okolo 20-30 dní cez Líbyu, 35-45 dní cez Kamerun. Letecky je možné vzhľadom na limitovanú kapacitu čadských letísk prepraviť iba 20 % materiálu.
- **Logistická podpora hostiteľskej krajiny** – v podstate neexistuje, takmer všetok potrebný materiál sa musí doviesť z Európy (od cementu cez ubytovací materiál, PHM, až po proviant a balenú pitnú vodu).
- **Vysoké náklady na operáciu** – predpokladané náklady za celé obdobie misie môžu podľa rôznych zdrojov dosiahnuť až 500 miliónov eur, čo je významná suma aj pre bohatú Európu. Najväčšia časť rozpočtu pôjde na dopravu do miesta nasadenia, vybudovanie potrebnej infraštruktúry, proviant a PHM.
- **Obrovská rozloha versus nížky počet vojakov** – pri ploche 215 000 km² a len 3 400 osôb – je hustota pokrytia menšia než 0,02 vojaka na km².
- **Neexistujúca infraštruktúra** – žiadne železnice, veľmi zlý stav nespewných ciest umožňuje počítať s priemernou rýchlosťou presunu cca 40-50 km/hod. Všetky presuny po pozemných komunikáciách sú vždy niekoľkohodnovou záležitosťou. Napríklad cesta autom z hlavného mesta Ndžamény do FHQ v Abedže (850 km) trvá minimálne 15 hodín. V období dažďov sú cesty takmer nepoužiteľné. Z tohto hľadiska najrýchlejšia a najspohľadlivejšia doprava je pomocou vrtuľníkov, ktoré sa tak stávajú kľúčovým prvkom prepravy, najmä z hľadiska rýchlej zdravotnej pomoci (MEDEVAC) a sil rýchlej reakcie (QRF).
- **Potreba koordinácie s inými operáciami** – v oblasti pôsobí ďalšia operácia OSN: UNAMID (25 000 osôb v Darfúre) a UNIMS (11 000 osôb v južnom Sudáne).
- **Ochrana vlastných vojsk (Force protection)** – ako prejav nepriateľstva rebelov voči EUFOR treba brať do úvahy aj

možné napadnutie menších jednotiek EUFOR, či už s úmyslom symbolického zastrašenia alebo ukristenia rôzneho materiálu, vozidiel, zbraní, PHM, potravín...

- **Národné obmedzenia** – v dôsledku medzinárodného zloženia jednotiek EUFOR treba rešpektovať rôznorodé národné obmedzenia (national caveats) v činnosti vojsk. Niektoré štáty umožňujú úplné využitie schopností svojich jednotiek a techniky, iné štáty majú stanovené obmedzujúce limity.
 - **Tropické podnebie** – v lete denné teploty 35-50 stupňov, v noci 15-25, vlhkosť až 95 %. V zime denné teploty 25-35 stupňov, nočné teploty 5-15 stupňov, vlhkosť 45-60 %.
- Udržiavanie vlastnej životaschopnosti a akčioschopnosti denne vyžaduje od jednotiek EUFOR obrovské úsilie, čas a financie.

ZAPOJENIE ČLENSKÝCH A INÝCH KRAJÍN EÚ DO OPERÁCIE

Do práce na úrovni štábov OHQ, FHQ a jednotiek sa zapojilo 25 štátov: Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Fínsko, Francúzsko, Taliansko, Írsko, Cyprus, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Holandsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Grécko, Rumunsko, Slovenská republika, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Veľká Británia, Albánsko a Chorvátsko.

Slovenskú republiku zastupuje jeden príslušník v OHQ situovanom na predmestí Paríža v Suresnes. Funkciu dôstojníka pre plánovanie a operačné záležitosti oddeľnia personálneho manažmentu vykonáva mjr. Róbert Litavecz.

mjr. Róbert LITAVECZ - OS SR
pplk. JAROSLAV PRŮCHA - AČR
Foto autori

Počet ľudí žijúcich v táboroch

250 000 utečencov - Sudáncov na území Čadu
180 000 utečencov - domácných obyvateľov na území Čadu
15 000 utečencov - Sudáncov na území SAR

Spokojnosť na oboch stranách

Primátor mesta Rožňava MUDr. Miroslav Ladiak dňa 10. novembra z rúk veliteľa Pozemných síl OS SR generálmajora Milana Maxima prevzal Pamätnú medailu, ktorú mu udelil minister obrany Slovenskej republiky Jaroslav Baška na návrh veliteľa pozemných síl. Medailu k 15. výročiu vzniku Ozbrojených síl Slovenskej republiky odovzdal veliteľ pozemných síl spoločne s veliteľom práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany podplukovníkom Jaroslavom Štečkom.

Primátor mesta vo svojom príhovore vyjadril poďakovanie ministrovi obrany Slovenskej republiky za medailu, ktorá predstavuje ocenenie práce riaden primátora, ale aj všetkých občanov mesta Rožňava. Vyjadril presvedčenie, že dobrá spolupráca medzi zložkami pozemných síl dislokovanými v meste Rožňava a vedením mesta bude ďalej pokračovať.

(red)
Foto Marek KOLTAŠ

So študentmi o armáde

Banskobystrické regnutačné stredisko zorganizovalo 20. novembra regnutačno-informačnú kampaň ozbrojených síl - RIKOS v Europa Culture Center v Banskej Bystrici pre 240 študentov z piatich banskobystrických stredných škôl. Vo vstupnej hale ich víťala Vojenská hudba Banská Bystrica pod taktovkou kapitána Petra Bibzu. Najmä ženské publikum zaujal show program Čestnej stráže OS SR. Ukážkami sebaobrany študentom zvrchlili tep príslušníci z Leteckej základne generálmajora Otta Smika Sliač pod vedením kapitána Petra Šoltéša. Nadrotmajster Peter Koričok, reprezentant v chôdzi a džudista rotmajster Zoltán Palkovics predstavili líšeri olympionikov - Vojenské športové centrum Dukla Banská Bystrica. Súťažili i samotní stredoškôlci. V karaoke sa pred skupinou zo SPŠ stavebnej umiestnil duet študentov zo Spojenej strednej školy. Prvú cenu si piesňou "Dnes" od Tublatanky vyspievala šestica chalanov zo SOŠ elektrotechnickej. Víťazov odmenil náčelník Regnutačného strediska Banská Bystrica kapitán Ing. Patrik Novotný. Skvelú náladu až do konca kampane udržával "živel" z bratislavského regnutačného strediska Ľatár Bc. Ján Balážik. Najbližšie sa s regnutačnými na podobnom podujatí stretnú študenti zo Zvolne.

Text a foto rtn. Zuzana MILDEOVÁ

Príručka pre školákov

Od nového roku budú žiad základných škôl vedieť o Ozbrojených silách SR a o Policajnom zbore SR oveľa viac ako doteraz. Ministerstvo obrany v spolupráci s Prezidiom Policajného zboru pre nich pripravili informačnú brožúrku, ktorá prístupnou a pútavou formou poskytuje základné informácie o vojakoch a príslušníkoch Policajného zboru. Útla knižka bude slúžiť ako cenný zdroj informácií na hodinách občianskej výchovy. Nenásilnou formou poskytuje základné informácie o význame ozbrojených zložiek - Ozbrojených síl SR a Policajnom zbore SR. Školákom sa prihovára jazykom, ktorý im je blízky a poskytuje im aj silný vizuálny zážitok prostredníctvom dynamických fotografií. Podáva najdôležitejšie informácie o základnej filozofii, fungovaní, organizačnej štruktúre a špecifikách ozbrojených zborov, o ich úlohách a medzinárodných aktivitách, vrátane zahraničných misii. Publikácie budú postupne distribuované do všetkých základných škôl na Slovensku.

(red)

Letisko sa osvedčilo

Priestory Dopravného leteckého krídla Kuchyňa poskytujú ideálne podmienky na špeciálny výcvik psov vo vyhľadávaní zbraní, drog či výbušnín. Potvrdil to už nejednen kurz zameraný na túto činnosť. Aj ten, ktorý prebiehal v stredu 19. novembra. Na pôde letiska sa zúčastnili príslušníci policajného zboru MV SR pod vedením nadporučíka Jána Lova zo služobnej kynológie policajného zboru, ktorý na výcvik frekventantov priestory letiska pravidelne využíva. „Profitujem z výbornej spolupráce s veliteľom Dopravného leteckého krídla Kuchyňa podplukovníkom Igorom Brandaburim, ktorý sa nám vždy snaží vyhovieť. Uvedomuje si, že letisko má ideálne podmienky na náš výcvik a my vitáme jeho ústretovosť. Letiskový klub, netradičné priestory, letecká technika, to všetko vytvára frekvenciu a ich štvornohým zvercom reálne podmienky, ktoré ich čakajú pri výkone svojej služby,“ vraví npor. Ján Lov.

Text a foto por. Martin URBAN

Trenčianske jubileum

V priestoroch trenčianskeho Kultúrneho a metodického centra ozbrojených síl si 14. novembra pracovníci akadémie spoločnosti Vojenský opravárenský podnik Trenčín a hostia pripomenuli 90. výročie najstaršieho opravárenského podniku rezortu obrany. Medzi hosťami nedýbali predstavitelia ministerstva obrany, zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Gajdoš, veliteľ pozemných síl generálmajor Milan Mazim, veliteľ síl výcviku a podpory generálmajor Miroslav Kováč, ale aj bývalí riaditelia podniku a nestor vojenského opravárstva generálmajor v. v. Rudolf Tvaročka.

Generálny riaditeľ spoločnosti Ing. Milan Mutala vo svojom príhovore pripomenul, že história spoločnosti sa začala písať ešte 26. decembra 1918, keď v priestoroch dnešného ministerstva obrany (v objekte Kultúrových kasární) vznikli Hlavné autodelne pre západné Slovensko. Po pár mesiacoch boli presťahované do Trenčína, kde sa postupne transformovali do dnešnej podoby. Pracovníci podniku zabezpečovali v uplynulom období opravu najskôr automobilovej, neskôr aj kolesovej a pásovej obrnenej techniky. Pre potreby činnosti našich ozbrojených síl v zahraničných misiách zaisťovali opravy a údržbu techniky na troch kontinentoch, ale aj rôzne druhy kontajnerov. Trenčania vyrobili aj strážne veže pre potreby misie UNPROFOR a zabezpečovali prevádzku pontónového mosta cez rieku Neretvu na tzv. Ceste života zo Sarajeva do jadranských prístavov.

Text a foto Jozef ŽIAK

Protokol v praxi (35) Servírovanie vína

Pri rôznych spoločenských podujatiach, ale aj v domácnosti, ak máme vzácnu návštevu, vyžaduje sa správne servírovanie. Na recepciách alebo pri degustácii vína v podnikoch víno podáva skúsený odborný pracovník. Najskôr sa musí hosťom predstaviť. Podávajúcim oznámi názov vína, jeho ročník, odrodu, prípadne pôvod vína, niekedy aj spôsob spracovania. Ak ide o víno vo fľaši, dá hosťom prečítať aj etiketu. Čašník alebo podávajúcí naleva víno najskôr tej osobe, ktorá si ho objednala. Ak je hosť s vínom spokojný, obdĺži v súlade s protokolárnym poriadkom všetkých hosťov pri stole. Základnou zásadou je, že víno sa nepije, ale vyhŕtáva.

Veľkú pozornosť si vyžaduje nalevanie z veľmi starých fliaš, dlho uskladených vín, napríklad archívnych vín. Po rokoch zrenia a ležania vo fľašiach sa môžu v červenom víne usadiť vyražené farebné látky s trieslovinami. V starších bielych vínach sa môžu vyskytnúť kryštalické usadeniny, ktoré vznikajú zraňaním soli kyseliny vínnej pri nižších teplotách. Vo veľmi starých a vysoko kvalitných vínach sa usadenina toleruje.

Osobitnú pozornosť pri podávaní vína si vyžadujú vína šumivé a šampanské. V spoločnosti sa tieto vína otvárajú veľmi opatrne a nepovažuje sa za správne, aby zátka výbuchla pri otvorení. Veľmi dôležité je, aby bolo víno pri otvorení správne vychladené.

Víno na významných spoločenských podujatiach sa otvára pred očami prítomných. Na bežných podujatiach je to však neobvyklé, víno servíruje obsluhujúci personál. Pri dopíí sa siahá po ďalšom pohári, pričom prázdny sa ukladá na určené miesto alebo späť na podnos obsluhujúceho personálu.

Pri každej príležitosti platí, že pohár s vínom sa drží za stopku, nie za telo. Uchopenie prstami za telo, ako to často vidieť na rôznych spoločenských podujatiach, je prehrávkou. Prsty zanechávajú na čistom skle nevkusné odľahky sriedujúce farbu a čírosť vína. Pri menších pohároch sa v polke oproti palcu uchopí stopka dvomi prstami, pri väčších kalichoch tromi alebo štyrmi prstami.

S chladom na vonkajšiu teplotu (hlavne v letnom období) je potrebné rešpektovať tieto zásady temperovania: - šumivé víno 6 až 8 °C, - (vínické) rékové biele, ružové, korenisté a dezertné víno 10 až 12 °C, - červené (vínické) rékové víno 14 až 18 °C, pre staré, vyreté vína je vhodná vyššia teplota ako 20 °C, často až 22 °C. Temperovanie vína na požadovanú teplotu má byť pomalé, počas niekoľkých hodín. Veľmi rýchlym chladením alebo chladením sa prírodné biele a červené vína rozbijú a stávajú sa často neharmonickými.

Dolievanie vína sa stáva spoločenskou, ale trochu aj taktickou záležitosťou, môžeme postupovať podľa stanovených pravidiel, ale tiež podľa vysloveného želania hostiteľa alebo podľa situácie pri stole. Skoršie pravidlo o dolievaní výlučne vyprázdnených pohárov sa už nemusí prísne rešpektovať. Dolievať začneme po vyprázdnení prvého pohára a môžeme doliať aj tým hosťom, ktorí majú v pohári menej ako polovicu obsahu. Doliatim môže víno v pohári iba získať na duri. Ak si to hosť neželá, nedolievame ani na pokyny hostiteľa. Obvyklým znamením je natiahnutie ruky nad pohár.

Dolievanie vína je výsadou čašníka, iba na neformálnych stretnutiach môže vo výnimočných prípadoch doliať víno hosťiteľ, pri významných spoločenských podnikoch je to nepripustné.

kpt. Ing. Miroš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMO

Medzinárodné cvičenie

Nie je nič neobvyklé, že sa slovenskí vojaci zúčastňujú na medzinárodných cvičeniach v zahraničí spolu s ďalšími armádami NATO. V čom bolo jesenné cvičenie Crystal Eagle 2008 iné? Azda každý z desiatich slovenských vojakov zaradených v štruktúrach Mnohonárodného zboru severovýchod v Štetine pocítil zvláštny pocit z atmosféry v nemeckom Wildflecken, miesta s pozoruhodnou históriou.

Rhón lasáme, to je pôvodný názov objektu známeho teraz ako Armádne bojové simulačné centrum (AMCS), v rokoch 1937-1945 využívali ako základňu jednotky SS. Po druhej svetovej vojne slúžili americkým vojakom. Známymi sa stali aj tým, že sa tu počas svojej vojenskej služby mihol kráľ rock'n'rollu Elvis Presley a kde v rodine amerického vojaka vyrastal svetoznámy basketbalista Shaquille O'Neal. Stredisko sa v súčasnosti využíva predovšetkým ako výcvikové centrum Bundeswehru na prípravu pred nasadením do zahraničných misií.

Ako prvá sem dorazila Brigáda podpory Mnohonárodného Zboru - Command Support Brigade (CSB), ktorá pripravila ubytovacie a výcvikové priestory približne pre 1 200 cvičiacich. Najväčšou výzvou bolo vybudovanie počítačovej siete od základu pre všetky jednotlivé časti velenia, bezdrôtové spojenie s jednotlivými brigádami, ako aj satelitné internetové spojenie. Po CSB pricestovali štáby 1. estónskej, 37. nemeckej, 1. lotyšskej a 7. poľskej brigády a Mnohonárodný zbor, ktorý cvičenie organizoval. Scenár bol klasickým príkladom Peace Support Operation - stabilizovať imaginárnu krajinu po nedávných bojoch vyvolaných etnickou nenávisťou podporovanou záujmom okolitých krajín o nerastné suroviny.

Samostatnou kapitolou bolo testovanie systému velenia a riadenia SZAFFRAN. Tento systém poskytuje v reálnom čase informácie o podriadených jednotkách, ich rozmiestnení v teréne, pláne presunov, bezpečný systém výmeny informácií a mnohé ďalšie funkcie, ktoré zefektívňujú rozhodovací a plánovací proces. Slovenskí vojaci úspešne pracovali v rôznych pozíciách, a tak získali cenné skúsenosti v prostredí, kde spolupracovalo 18 krajín, na

cvičení rozsahom podobnom reálnym podmienkam pri zahraničných operáciách. Bola to výnimočná príležitosť spolupracovať pri tvorbe moderných operačných postupov, s tímom odborníkov s praktickými skúsenosťami z velenia operáciám. Na vlastné oči sa o tom mohla presvedčiť delegácia tvorená generálmajstrom Jaroslavom Vyšekom, brigádnym generálom Miroslavom Kocianom a plukovníkom Ladislavom Hlavom, spolu s ďalšími významnými zástupcami armád NATO. Vývoj postupuje vpred aj vo vojenskej problematike. Mení sa druh ohrozenia i prostriedky, ktorým musia vojaci čeliť. Treba sa týmto zmenám prispôbiť a efektívne na ne reagovať. A práve v tomto bolo cvičenie Crystal Eagle 2008 iné.

rotný Robert KRAMPL, Štetin

Dobrá práca

V súlade s Uznesením Národnej rady SR č. 901 z 19. júna 2008, na základe ktorého OS SR navýšili počty profesionálnych vojakov pôsobiach v misii ISAF v Afganistane, vznikla súčasne potreba založiť Národný podporný prvok (NSE), ktorý zároveň plní úlohu velenia slovenského kontingentu v priestore operácie.

Stalo sa tak začiatkom septembra tohto roku. V súčasnosti pokračujúce práce na opevňovaní, ako aj ohradzovaní celého tábora SLOWCON v mieste pôsobenia na základni KAF v Kandaháre preveria nielen fyzické, ale aj psychické danosti všetkých. Na našich môžeme byť právom hrdí – na prácu ženistov v minovom poli, stavbárov, ako aj na ostražitosť Martinčanov v palebnom postavení v nebezpečnom URUGANE. Chvály a uznanie sa počúvajú zvlášť dobre najmä z úst veliteľa základne KAF britského air commodora Judsona či veliteľa holandského kontingentu commodora Builenga. Popri všedných povinnostiach nezabúdame ani na prezentáciu OS SR – na posedení pri príležitosti dňa Ozbrojených síl SR v priestoroch tábora SLOWCON sa zúčastnili zástupcovia takmer všetkých národností pôsobiach v KAF – Kanadania, Američania, Česi, poľskí veliteľ kontingentu so svojím štáбом, ale aj Belgičania. K ďalším novozníknutým spôsobilostiam pribudla aj ekumenická činnosť nového príslušníka NSE – staršieho kaplána. Z najdôležitejších udalostí za posledný mesiac spomeniem výmenu na poste veliteľa základne KAF za účasti veliteľa slovenského kontingentu ISAF a veliteľa multifunkčnej ženijnej roty, návštevu nového veliteľa základne KAF air commodora Andrewa Fryera na odmiňovacích prácach a jeho ocenenie práce slovenských ženistov, ako aj návštevu veliteľa slovenského kontingentu našej jednotky v provincii Urugan. Všetci velitelia vyjadrili maximálnu spokojnosť s doterajšou prácou časti kontingentu dislokovanou v tomto kúte Afganistanu, osobitne ocenili vysokú pripravenosť našej his-

Na foto zľava: des. Reč-operátor, mjr. Melega-veliteľ kontingentu, air cmndr Andy Fryer (GBR)-veliteľ základne, npoj. Matis-veliteľ zc, kpt. Miholvič-veliteľ rez, plk. Morgan (CAN)-base ENG.

toricky prvej bojovej jednotky nasadenej na plnenie úloh v zahraničí. Nezanedbatelné sú výsledky našich ženistov, ktorí v súčasnej rotácii odmiňovali takmer 120-tisíc metrov štvorcových plochy základne letiska Kandahár a pomocou odmiňovacieho kompletu Božena zničili viac ako 30 protipechotných min, čo vysoko ocenil súčasný veliteľ základne KAF. Doslova povedal, že bez práce a potu slovenských ženistov na letisku Kandahár by plnenie operačných úloh spojencov ISAF nebolo vôbec mysliteľné. Všetkým príslušníkom slovenského kontingentu v operácii ISAF – Afganistan patrí za ich prácu a vzorné reprezentovanie Slovenska náš obdiv a uznanie.

mjr. Adrian MELEGA
veliteľ slovenského kontingentu ISAF, Kandahár, Afganistan

Medzi plukovníkmi, ktorí na konci augusta 2008 dostali na náplecníky generálsku ratolesť, bol aj plukovník gšt. Juraj Kríštofič, dnes zastávajúci funkciu zástupcu veliteľa Sil výcviku a podpory GŠ OS SR. Predstavujeme vám tretieho z povýšených vysokých dôstojníkov ozbrojených síl – entuziastického a energického brigádneho generála Juraja Kríštofiča.

Na funkciu zástupcu veliteľa Sil výcviku a podpory nastúpil 2. septembra 2008. Príšiel z funkcie veliteľa Veliteľstva logistiky v Trenčíne. Čím všetkým prešiel počas 20-ročnej vojenskej kariéry?

DO UNIFORMY CEZ PREKÁŽKY

Juraj Kríštofič sa narodil 22. 11. 1963 v Trenčianskych Tepliciach. Od detstva snívaj o povolání vojenského pilota. Sen začal uskutočňovať hneď po základnej škole, keď v roku 1979 nastúpil na Vojenskú strednú odbornú školu leteckú do Prešova. V rodine bol prvým vojakom. „Už od malička som chcel byť samostatný. Táto škola mi to umožňovala. V 15. rokoch som vyštartoval z domu do Prešova a vracal som sa domov asi štyrikrát do roka. Pamätám sa, na vlakovom nástupisku nás mamy odprevádzali, mievali nám. A my šťastní, sedeli sme vo vlaku, ktorý nás unášal do diaľky, preč od domova.“ Po dvoch rokoch zmarila zámeň mladého pilota vážna choroba – dostal zápal srdcového svalu a musel zo školy odísť ako neschopný výkonu služby. Zmaturoval na civilnej priemyselnej v Bratislave. „Lietadlá, motory, autá, všetky technické veci ma stále zaujímali, preto som sa rozhodol študovať na Vojenskej akadémii Antonína Zápotockého v Bme,“ opisuje svoje rozhodnutie predsa len spojiť svoj život s armádou. „Otec aj mama ma podporili v tohto záre. Jedinou podmienkou bolo, aby som si to dobre rozmyslel a vo svojom rozhodnutí vytrval, lebo vtedy takisto ako dnes, ak si to študent počas školy alebo po škole rozmyslel, musel hrať finančné náklady na štúdium.“

Vyštudoval technický smer, tankové a automobilové vojsko na Fakulte vojenskej inžinierstva a výstroja. Na vy-

sokú stále spomína s úsmevom. „Táto škola nebola až taká prísné vojenská ako dobre známy Vyškov, priestory na výučbu aj internáty boli rozhádzané po celom meste, žili sme teda voľnejší vysokoškolský život.“ Škola ma bavila, nemal som problém s technickými vecami. Fyzika sa nabitovať nedá, človek tomu musel rozumieť...“ Po ukončení štúdia bol k dispozícii určitý počet voľných miest a poradie sa robilo podľa prospechu. Štúdium mu šlo od ruky, volil ako tretí v poradí. Samozrejme, voľba padla na Slovensko.

KARIÉRA NA SLOVENSKU

Poručík Juraj Kríštofič nastúpil 1. 11. 1988 na funkciu náčelníka tankovej a automobilovej služby Tretieho distriktového pluku v Senici nad Myjavou, ktorý bol súčasťou tankovej divízie v Topoľčanoch. Ako sám hovorí, od začiatku kariéry mal šťastie na nadriadených. „Hneď na mojom prvom mieste som mal dobrého veliteľa, zástupcu veliteľa i zástupcu pre výstroj. Všetci ma učili a posúvali dopredu po odbornej aj ľudskej stránke. Zároveň som pomaly prenikal do spôsobov velenia a riadenia ľudí. V Senici bol aj výborný kolektív a musím priznať, že sa mi odľahľovalo odhádzalo.“ Zdravotné problémy v rodine a manželkino želanie byť nablízku rodičom ho priviedli k rozhodnutiu požiadať o prevelenie bližšie domov. Po štyroch rokoch odišiel zo Senice nad Myjavou do Nemšovej, kam sa práve sťahovala brigáda materiálového zabezpečenia z Čiech. Tu nastúpil znovu na funkciu náčelníka automobilovej služby a povýšili ho na kapitána. V tom období boli v posádke v Nemšovej distrikované až štyri útvary, jedným z nich bola 5. základňa tankového materiálu. Prešiel viacerými veliteľskými funkciami. V roku 1995 bol povýšený na majora a ustanovený do funkcie

zástupcu veliteľa pre technické ved na tejto základni. Po dvoch rokoch postúpil o funkciu výššie a stal sa veliteľom Multifunkčnej zásobovacej základne západ, neskôr veliteľom Veliteľstva logistiky. V roku 2008 sa stal zástupcom veliteľa sil výcviku a podpory, generálmajora Ing. Miroslava Kozáča. „Veľmi často som počas mojej kariéry prišiel niekde, kde sa vytvárala alebo modifikovala posádka a ja som stál pri zrode všetkých logistických štruktúr týchto prvkov. Som celým srdcom logista – iné ako logistické ČVO v mojej osobnej karte nikdy nebolo a som na to hrdý,“ usmial sa brig. gen. Kríštofič, keď sa v spomienkach vracal na svoje predchádzajúce pôsobiská.

BYŤ VŽDY V PREDU

„Moje krédo, ktorým sa riadim od začiatku, je: Buď na mieste vždy o päť minút skôr, ako tam máš byť,“ hovorí J. Kríštofič. „Za svoj úspech, ktorý som dosiahol, vďačím dodržiavaniu tohto kréda. Všetko, čo robím, robím včas a poriadne. Pri pozitívnej práci sa výsledky ukážu. Do školy aj do práce som šiel s tým, že ma baví. Práca je pre mňa zábava. Je rôznorodá. Predtým to bola práca s technikou, dnes je to práca s ľuďmi, ktorá je oveľa náročnejšia,“ prídližuje svoju filozofiu úspechu. „Pracovať s ľuďmi neznamena len tvrdo veliť, ale uvedomiť si, že každý vojak je dnes profesionál. Už to nie je človek, ktorému sa len vydávajú rozkazy, ale musím im aj vysvetliť, prečo od nich chcem splnenie určitej úlohy a musím ich pre túto prácu získat.“

Aký je jeho pohľad na profesionálnu armádu? „Je veľkou dychbou nazývať profesionálnu armádu žoldnieri,“ vysvetľuje. „Nie sme žoldnieri, sme profesionáli. Pre každého vojaka musí byť jeho práca aj naplnením, nie iba prostriedkom na zarabovanie peňazí a v tom tkvie základný rozdiel.“

Juraj Kríštofič je ženatý, má jedného syna a dcéru.

Text a foto Michala FARKAŠOVÁ

Vojenská prehliadka očami verejnosti

Ro niekoľkých rokoch sa v nedeľu 21. septembra v Bratislave konala slávnostná vojenská prehliadka Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Prehliadku sledovalo niekoľko tisíc divákov priamo na Vojarského nábreží a prostredníctvom prenosu v televízii ju mohla sledovať celá republika. Názor na konanie takejto vojenskej parády bol vhodným predmetom výskumu sociológov, ktorí sledujú verejnú mienku o armáde. Výskum sa konal v októbri 2008 a realizovala ho nezávislá agentúra AS4, s. r. o.

Aký je názor verejnosti na konanie tejto prehliadky?

Väčšina obyvateľov Slovenska súhlasí s názorom, že je dobré, že sa konala a bola to chyba, že sa tradícia vojenských prehliadok v predchádzajúcich 12 rokoch zrušila (54%). S konaním vojenských prehliadok, aká bola v septembri v Bratislave, nesúhlasí len 30% obyvateľov Slovenska, zvyšných 16% respondentov výskumu sa k tejto otázke nevyjadrilo.

Väčšina respondentov októbrového reprezentatívneho výskumu verejnej mienky sa domnieva, že vojenská prehliadka vzbudzuje vo verejnosti pocit hrdosti na našich vojakov a armádu, pozitívne zviditeľňuje našu armádu na verejnosti (63%). Z pohľadu armády je dobré, že len menšia časť verejnosti si myslí, že takéto prehliadky sú zbytočné, pretože armáda nemá čo ukázať (29%), naopak, dominujú tí, ktorí takýmto názorom nesúhlasia (58%).

Význam takýchto prezentácií armády vidí verejnosť aj v tom, že posilňuje pocity vlastenectva v občanoch (58%).

Čo si myslí verejnosť o financovaní prehliadky?

V súvislosti s vojenskou prehliadkou, usporiadanou pri príležitosti 15. výročia vzniku Ozbrojených síl SR, sa vo verejnosti diskutovalo aj o finančnej efektívnosti takéhoto podujatia.

Výsledky výskumu ukázali, že v otázke financovania vojenských prehliadok je verejnosť rozdelená na dve skupiny. Mierne prevažujú tí, ktorí nesúhlasia s názorom, že vojenská prehliadka sa nemala konať, lebo to stojí štát veľa peňazí (47%), opačný,

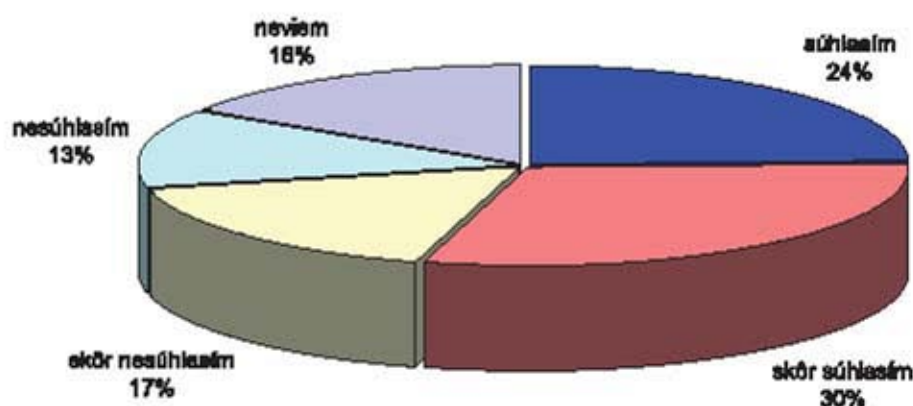
teda odmietajúci názor na prehliadku z dôvodu finančnej náročnosti, má 43% dospelé populácie Slovenska.

Výsledky výskumu verejnej mienky ukazujú, že slávnostná vojenská prehliadka, ktorú vojáci pripravili pre verejnosť pri príležitosti dňa ozbrojených síl a 15. výročia ich vzniku, pozitívne zviditeľnila našu armádu.

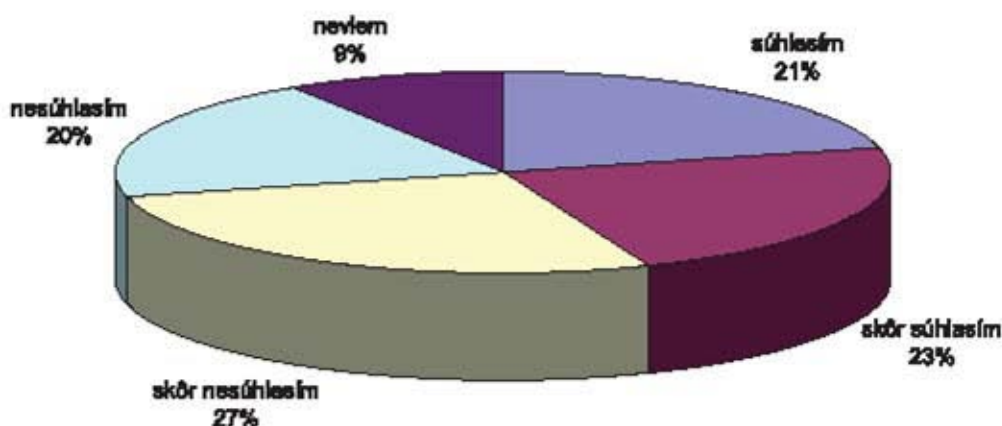
Vojenská prehliadka sa stretla skôr s pozitívnym ako negatívnym ohlasom obyvateľov Slovenska. K pozitívam tejto udalosti treba pripočítať aj to, že verejnosť chce vidieť, akých má vojakov a armádu.

Karol ČUKAN

Súhlas alebo nesúhlas s názorom, že je dobré, že sa konala vojenská prehliadka (n = 1103)

Súhlas alebo nesúhlas s názorom, že vojenská prehliadka sa nemala konať, lebo to stojí štát veľa peňazí (n = 1103)

Od zahanbenia k hrdosti

„Ja som sa ako vojak za uniformu hanbil, mal som z nej zlý pocit a keď som sa dostal na dovolenku, snažil som si ju prezliecť ešte vo vlaku,“ spomína na svoje vojenské pocity televízny moderátor Válo Rozboril. „Teraz je to iné, mladí ľudia sú v armáde dobrovoľne, je to ich práca a majú byť na čo hrdí,“ dodáva muž, s ktorým sme sa stretli pri nakrúcaní vojenského príbehu manželov Čorbovov v misii UNFICYP na Cypre. Odvysielaný bol začiatkom decembra v relácii Modré z neba. (strana 2).

AKO „VYBABRAŤ“

„Svoju dvojročnú vojennú službu som začal v roku 1987 v Karlových Varoch ako pisár v motostreleckom pluku. Ďalej ma už hľadali a poslali, nemohli,“ spomína s ironickým tónom rodák z Novej Dubnice. Pred vojnou pôsobil ako herec v divadle v Spišskej Novej Vsi, takže zanedlho sa z neho stal konferencier karlovarskej posádlovej hudby. „Už cez vojnu som sa ženil a narodila sa nám dcéra. Poslal som žiadosť, aby ma previedli na Slovensko. Odpovede však boli výhradne v zmysle – „nežehovieť“ – doteraz krúti hlavou. V. Rozboril sa o čosi ďalej na východ predsa len dostal. Jeho talent zažiaril na Armádnom umeleckom súbore v Prahe. Po roku ho previedli do hlavného mesta. „Konferovať v takom súbore už bola zaujímavá vec, ale samostatná podstata môjho vzťahu k vojenskej základnej službe bola tak či tak o tom, ako s ňou vybabrať. Bol som skrátka vojakom z donútenia

a okrem toho by som bol oveľa radšej s dcérou a manželkou,“ priznáva moderátor, ktorý sa vrátil do civilu 25. septembra 1989. Patril teda k posledným, ktorí si na základnej vojenskej službe odslúžili dva roky. Až potom sa dostal na vysokú školu.

PREČO BYŤ HRDÝ

„Ak som mal kedysi s nosením mundúru naozaj problém, dnes keď stretne vojak v uniforme, vnímam ho ako človeka, ktorý má svoju vážnosť, ktorý je profesionál a slúži v armáde. Mnohí dverujú veľkú časť ľudí vrátane mňa,“ pokračuje. Hovorí aj o profesionalite, korektnosti, ústretovosti a aj zmysle pre humor, ktoré zažil pri nakrúcaní niekoľkých dielov Válovenin či teraz v rámci Modrého z neba. „Spolupracoval som aj s inými rezortmi či s desiatkami všetkých rôznych inštitúcií a hoci nebudem robiť žiadny rebreň, nikdy to nebolo také, ako s vojakmi. Tiež ma veľmi teší, že po príbehoch vojakov máme vždy dobrú odozvu,“ usmieva sa V. Rozboril. Hovorí aj o tom z Cyporu: „Tento námet sme si vybrali preto, lebo má vo sebe svoje vnútorné smútky, ale aj veľkú nádej. Je o odlúčenosti, o manželke, ktorá ostala na všetko sama, o dvoch malých deťoch, ktoré vyrastajú bez otca-vojaka. Raz však ten otec príde a aj keď je preč, je pre svoje deti vzorom. Napríklad keď som sa u Čorbovov prvý raz objavil, malý Kubo ako stráža rodiny na mňa vybehol v maskáčoch...“ zasmie sa moderátor a ešte raz ocení ústretovosť a spoluprácu hovorcu aj nášho ministra, vďaka ktorým mohol byť projekt zrealizovaný.

„Aké boli vaše vojenské Vianoce?“ pýtame sa ho. „Tie prvé som strávil na vojnovej, druhé už som bol s rodinou. Teraz nespomínam v zborní ani na tie vojenské, hoci vtedy som mal len šestť týždňov po svadbe a keď mi povedali, že ma nepustia domov, málo chýbalo, aby som sa v tom extrémnom rozčúlení nestal samovražedným atentátnikom. Ten pocit absolútnej zlosti sa postupne transformoval do smútku a napokon som ho vnímal ako zvláštny zážitok do života. Tých pár sviatočných dní nás dalo s chalánmi viac do hromady. Bolo to o vášom zblúžení, vášom kamarátsve do ďalších mesiacov, takže napokon som neľutoval.“

„Určite nie som pacifista, pretože viem, že súčasťou demokratického sveta sú aj ozbrojené sily, ktoré tu však nie sú na to, aby svojich obyvateľov strašili a ideologicky balamutili aj tých, ktorí v armáde slúžiť nechcú, ale aby nás chránili. Vzťah k vojakom, ktorí sú financovaní daňovými poplatníkmi, sa samozrejme odvíja od ich činnosti. Osobne sa rád stretnem s každým profesionálom, ktorý robí svoju robotu dobre, pričom takú zvláštnu hrdosť pociťujem najmä v kontexte ich účasti v misiách, kde sa usilujú o väčšiu bezpečnosť a mier,“ celkom vážne hovorí inak na obrazovke vždy veselý Válo Rozboril, nadporučík v zálohe. A potom už len prízvukuje, aby sme aj v jeho mene zažili všetkým vojakom a vojakom šťastné a veselé a šťastný a veselý...

Text a foto Pavol VITKO

Organizačné zmeny prinášajú zmeny

V nadväznosti na plnenie uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 856/2006 k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2007 až 2009 rozhodol minister obrany o znížení stavu zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, štátnych zamestnancov a profesionálnych vojakov minimálne o 20% oproti súčasne schváleným tabulkovým počtom. Na zabezpečenie personálnych opatrení určil v súvislosti s organizačnými zmenami vedúci služobného úradu MO SR presný postup. Publikované informácie sme spracovali podľa Metodického pokynu vedúceho služobného úradu MO SR na zabezpečenie personálnych opatrení so zamestnancami pri výkone práce vo verejnom záujme súvisiacich s realizáciou organizačných zmien.

Personálne opatrenia so zamestnancami pri výkone práce vo verejnom záujme (ďalej len „zamestnanec“) sa musia vykonávať v súlade s príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a internými normatívnymi aktmi. Sú to: zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“), zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, zákon č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 553/2003 Z. z.“), nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 1/2006 o poverení na právne úkony v pracovnoprávných vzťahoch v znení nariadenia ministra obrany Slovenskej republiky č. 67/2007 (ďalej len „nariadenie ministra o poverení“), Pracovný poriadok Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky a Ozbrojených síl Slovenskej republiky z 1. apríla 2008 (ďalej len „pracovný poriadok“), Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre zamestnávateľov, ktorí pri odmeňovaní postupujú podľa zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších pred-

pisov na rok 2008 (ďalej len „kolektívna zmluva vyššieho stupňa“) a Kolektívna zmluva na roky 2007 – 2008 uzatvorená medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Slovenským odborovým zväzom zamestnancov obrany v znení dodatku č. 1 (ďalej len „kolektívna zmluva ministerstva“).

Pri určovaní nadbytočnosti zamestnancov musí zamestnávateľ zohľadniť dosiahnuté vzdelanie a získanú odbornosť, osobné, rodinné a sociálne problémy.

HROMADNÉ PREPÚŠŤANIE

Ak sa skončí pracovný pomer výpovedťou podľa § 63 ods. 1 písm. a) a b) Zákonníka práce, alebo ak sa pracovný pomer skončí z iného dôvodu, ktorý nespočíva v osobe zamestnanca počas 90 dní najmenej s 20 zamestnancami, ide o hromadné prepúšťanie.

Vedúci zamestnanec organizačnej zložky ministerstva, v ktorej sa uskutočňuje organizačná zmena, spracuje a predloží osobnému úradu prehľad o zamestnancoch s ktorými bude skončený pracovný pomer z organizačných dôvodov. Vedúci služobného úradu Ministerstva obrany Slovenskej republiky ako zástupca zamestnávateľa, ktorým je ministerstvo, prerokuje najneskôr jeden mesiac pred za-

čatím hromadného prepúšťania so Slovenským odborovým zväzom zamestnancov obrany opatrenia umožňujúce predísť hromadnému prepúšťaniu zamestnancov a prerokuje možnosti ich umiestnenia v iných organizačných zložkách alebo u iných zamestnávateľov. Odborovú organizáciu písomne informuje o dôvodoch hromadného prepúšťania, počte a štruktúre zamestnancov, ktorými sa má pracovný pomer rozviazať a celkovom počte a štruktúre zamestnancov, ktorých zamestnáva. Informuje ďalej o lehote, počas ktorej sa bude hromadne prepúšťať a kritériách na výber zamestnancov s ktorými sa má pracovný pomer rozviazať.

Samostatná organizácia prerokuje s príslušnou odborovou organizáciou hromadné prepúšťanie a písomne ju informuje o daných skutočnostiach. Ministerstvo obrany SR (ďalej len „ministerstvo“) spíše s príslušnou odborovou organizáciou písomnú informáciu z rokovania o hromadnom prepúšťaní.

Ak ministerstvo alebo samostatná organizácia nedodrží povinnosti ustanovené v § 73 ods. 2 až 4 a 6 Zákonníka práce pri hromadnom prepúšťaní, zamestnanec bude mať nárok podľa § 73 ods. 9 Zákonníka práce na náhradu mzdy najmenej v sume dvojnásobku jeho priemerného zárobku.

PERSONÁLNY POHOVOR

Príslušný vedúci zamestnanec organizačnej zložky ministerstva a priamy nadriadený urobí so zamestnancom, ktorého pracovné miesto bude zrušené, personálny pohovor. V zázname o personálnom pohovore sa uvedie ako dôvod personálneho pohovoru názov a presné označenie nariadenia ministra obrany SR, ktorým bolo pracovné miesto zrušené. Pri personálnom pohovore sa zamestnanecovi ponúkne voľné pracovné miesto, na ktoré spĺňa predpoklady, ak takéto pracovné miesto existuje. Ak zamestnanec súhlasí so zmenou pracovnej zmluvy v časti – druh práce – uvedie písomný súhlas na tlačive personálneho pohovoru. Pracovné miesta, ktoré aj po ponukovom konaní v organizačnej zložke ministerstva zostanú voľné, príslušný vedúci zamestnanec oznámi osobitným úradu na ďalšie ponukové konanie.

Ak je ponúknuté pracovné miesto v pôsobnosti inej organizačnej zložky ministerstva, súhlas na tlačive personálneho pohovoru musí viesť aj vedúci zamestnanec organizačnej zložky, do ktorého pôsobnosti ponúknuté pracovné miesto patrí.

POTREBNÁ ADMINISTRATÍVA

Zamestnancovi, ktorý nesúhlasí s ponúknutým pracovným miestom, alebo zamestnancovi pre ktorého nebolo vhodné voľné pracovné miesto (ďalej len „nadbytočný zamestnanec“) dá ministerstvo výpoveď podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce z dôvodu, že sa stal nadbytočným, alebo skončí s ním pracovný pomer dohodou z tých istých dôvodov. Osobný úrad, alebo zamestnanec zabezpečujúci personálnu prácu za organizačné zložky vopred prerokuje s príslušnou odborovou organizáciou laždu výpovedi zamestnancovi a zabezpečí o tom písomný záznam. Potom spracuje návrh výpovedi nadbytočnému zamestnancovi podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce. Výpovedná lehota je podľa § 62 ods. 1 Zákonníka práce dva mesiace, resp. tri mesiace, ak zamestnanec odpracoval u zamestnávateľa najmenej päť rokov. Musí zabezpečiť doručenie výpovedi nadbytočnému zamestnancovi spravidla na jeho pracovisko až po uplynutí jedného mesiaca odo dňa doručenia písomnej informácie príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o hromadnom prepúšťaní a to tak, aby výpovedná lehota uplynula dňom nadobudnutia účinnosti organizačnej zmeny. Vypracuje dohodu o skončení pracovného pomeru z dôvodu organizačnej zmeny, ak o to po doručení výpovedi požiada nadbytočný zamestnanec, alebo ak sa skončenie pracovného pomeru dohodou z dôvodov organizačných zmien podľa § 60 Zákonníka práce dohodlo pri personálnom pohovore. Zodpovedný personálny pracovník oznámi zamestnancovi, na ktorého sa vzťahuje zákaz výpovedi podľa § 64 Zákonníka práce, že jeho pracovné miesto bolo zrušené a po skončení ochrannej doby s ním rozviaže pracovný pomer výpoveďou z dôvodu nadbytočnosti. Zároveň mu oznámi, že aj počas trvania ochrannej doby môže požiadať o skončenie pracovného pomeru dohodou z dôvodu organizačnej zmeny. Vypracuje nadbytočnému zamestnancovi potvrdenie o zaradení pre nového zamestnávateľa, odhlási nadbytočného zamestnanca z príslušnej pobočky sociálnej poisťovne a príslušnej pobočky zdravotnej poisťovne a urobí záznam o skončení pracovného pomeru v SAP.

Priamy nadriadený určí podľa možnosti nadbytočnému zamestnancovi čípanie dovolenky a na jeho požiadanie vypracuje pracovný posudok. Zabezpečí, aby si nadbytočný zamestnanec urobil výstup podľa platného vzoru a určil iného zamestnanca, ktorému nadbytočný zamestnanec odovzdá dokumentáciu, ktorú mal vo svojej pôsobnosti.

ODSTUPNÉ A ODCHODNÉ

Nadbytočnému zamestnancovi patrí odstupné podľa § 76 Zákonníka práce v sume najmenej dvojnásobku jeho priemerného mesačného zárobku. Ak pracovný pomer trval najmenej päť rokov, patrí mu odstupné v sume najmenej trojnásobku jeho priemerného mesačného zárobku. Podľa kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa sa odstupné zvyšuje nad rozsah ustanovený v Zákonníku práce v sume najmenej jedného funkčného platu a podľa kolektívnej zmluvy ministerstva o počet násobkov funkčného platu v závislosti od odpracovaných rokov v rezorte ministerstva obrany. Odstupné patriace nadbytočnému zamestnancovi na základe Zákonníka práce a kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa sa zvyšuje podľa kolektívnej zmluvy ministerstva o násobky uvedené v tabuľke:

ĎALŠIE ODSUPNÉ PODĽA KOLEKTÍVNEJ ZMLUVY MINISTERSTVA		
odstupné zvýšené o	ODPRACOVANÉ ROKY	
	najmenej	menej ako
jedennásobok	-	2 roky
dvojnásobok	2 roky	5 rokov
trojnásobok	5 rokov	8 rokov
štvornásobok	8 rokov	11 rokov
päťnásobok	11 rokov	14 rokov
šestnásobok	14 rokov	17 rokov
sedemnásobok	17 rokov	20 rokov
osemnásobok	20 rokov	-

Pri poskytovaní ďalšieho odstupného sa postupuje podľa časti VII. kolektívnej zmluvy ministerstva. Zvýšené odstupné sa podľa kolektívnej zmluvy ministerstva nevzťahuje na samostatné organizácie, ktoré poskytujú zvýšené odstupné podľa svojich kolektívnych zmlúv.

Odchodné – pri prvom skončení pracovného pomeru po nadobudnutí nároku na predčasný starobný dôchodok, alebo starobný dôchodok, patrí nadbytočnému zamestnancovi odchodné najmenej v sume jeho priemerného mesačného zárobku. Ak požiada o poskytnutie dôchodku pred skončením pracovného pomeru, alebo bezprostredne po jeho skončení. Podľa kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa má nárok aj na odchodné najmenej v sume jedného funkčného platu.

ZÁKAZ VÝPOVEDE

Podľa § 64 Zákonníka práce zamestnávateľ nesmie dať zamestnancovi výpoveď v ochrannej lehote, keď je zamestnanec uznaný dočasne za práceneschopného pre chorobu, alebo úraz. Ak si však neschopnosť úmyselne nevyvolal, alebo nespôsobil pod vplyvom alkoholu, omamných látok či psychotropných látok a v čase od podania návrhu na ústavné ošetrovanie, alebo od nástupu na kúpeľnú liečbu až do dňa ich skončenia. Nesmie dať zamestnancovi výpoveď ani pri povolaní na výkon mimoriadnej služby v období krízovej situácie odo dňa, keď bol zamestnanec povolaný na výkon mimoriadnej služby doručením povolačného rozkazu, alebo keď bol na výkon mimoriadnej služby povolaný mobilizačnou výzvou alebo mobilizačným oznámením. Ani v prípade, že bol zamestnancovi výkon mimoriadnej služby nariadený, až do uplynutia dvoch týždňov po jeho prepustení z tejto služby; to platí rovnako v prípade výkonu alternatívnej služby podľa osobitného predpisu. Výpoveď nemôže dostať ani tehotná zamestnankyňa, keď je zamestnankyňa na materskej dovolenke, keď je zamestnankyňa a zamestnanec na rodičovskej dovolenke, alebo keď sa osamelá zamestnankyňa alebo osamelý zamestnanec starajú o dieťa mladšie ako tri roky. Výpoveď nemôže zamestnanec dostať ani v prípade,

ak je dlhodobo uvoľnený na výkon verejnej funkcie.

Ak je zamestnancovi daná výpoveď pred začiatkom ochrannej lehoty tak, že by výpovedná lehota mala uplynúť v ochrannej lehote, pracovný pomer sa skončí uplynutím posledného dňa ochrannej doby okrem prípadov, keď zamestnanec oznámi, že na predĺženie pracovného pomeru netrvá.

Podľa § 66 Zákonníka práce zamestnancovi so zdravotným postihnutím možno dať výpoveď len s predchádzajúcim súhlasom príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny inak je výpoveď neplatná. Tento súhlas sa nevyžaduje, ak ide o výpoveď dávajú zamestnancovi, ktorý dosiahol vek určený na nárok na starobný dôchodok.

(okkončenie v budúcom čísle)

Vladislav VAVRINEC
Ilustračné foto autor

POVINNOSTI NEZAMESTNANÉHO:

1. do 7 dní po skončení pracovného, resp. štátnozamestnaneckého pomeru je potrebné prihlásiť sa na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny príslušnému podľa miesta trvalého bydliska, kde vám vydajú doklad o zaradení do evidencie nezamestnaných
2. ak nezamestnaný chce poberať dávku v nezamestnanosti, doklad o zaradení do evidencie nezamestnaných musí odovzdať sociálnej poisťovni
3. nezamestnaný je povinný oznámiť najneskôr do 8 dní svojej zdravotnej poisťovni, že už nepracuje – predložiť fotokópiu dokladu o zaradení do evidencie nezamestnaných
4. nárok na podporu vzniká v nezamestnanosti v prípade, že zamestnanec odpracoval aspoň 3 roky po dobu 6 mesiacov. Podpora sa stanoví vo výške 50 percent z priemerných vymeriavacích základov (väčšinou z hrubej mzdy) za posledné 3 odpracované roky pred evidenciou na úrade práce.

Pamätná tabuľa

V novembrových dňoch, keď si všetci pripomíname pamiatku zosnulých, sa v priestoroch práporu radiačnej chemickej a biologickej ochrany v Rožňave uskutočnil pietny akt. Príslušníci útvaru si uctili pamiatku svojich bývalých kolegov, ktorí zomreli. Tabuľu odhalil veliteľ práporu podplukovník Stanislav Štecák. Vo svojom príhovore nezabudol zhromaždeným vojakom a zamestnancom pripomenúť hodnotu ľudského života, potrebu dobrých medziľudských vzťahov, sebadisciplínu pri plnení služobných povinností v útvaru, počas poľného výcviku vo výcvikových priestoroch aj v zahraničných misiách. Zdôraznil, že tabuľa je prejavom úcty k zomrelým príslušníkom práporu.

Text a foto **kpt. PaedDr. Jozef PALUBA**

Stretnutie duchovných

V priestoroch práporu radiačnej chemickej a biologickej ochrany v Rožňave sa 19. novembra uskutočnilo posledné tohtoročné odborné stretnutie vojenských duchovných pod vedením generálneho vikára plukovníka Františka Počureka. Vojenski duchovní z celých ozbrojených síl sa oboznámili so špecifikami života práporu, navštívili aj novozriadené múzeum chemického vojska. V následnej výmene skúseností sa sústredili najmä na problematiku práce s príslušníkmi svojich útvarov. Vojenski kapláni, ktorí pôsobili v zahraničných misiách, sa zaoberali predovšetkým špecifikom práce medzi vojakmi v Kosove, na Cypre a v predchádzajúcom období aj v Iraku. V tomto období v súvislosti so zvyšovaním počtu našich vojakov v misii ISAF v Afganistane vzrastá aj význam pôsobenia vojenského kaplána v tejto misii.

Nechýbali ani poznatky z práce s vojenskými rodinami, najmä tých vojakov, ktorí sú v zahraničnej misii. Ale aj z organizovania rôznych podujatí pre príslušníkov útvarov v predvianočnom období. Rodina, upevnenie a skvalitnenie života vojenských rodín je veľmi dôležité z hľadiska celých ozbrojených síl. Nie náhodou aj nadchádzajúci rok 2009 bude v rámci Ordinariátu ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR venovaný práve téme rodiny.

Text a foto **kpt. Jozef PALUBA**

Zádušná bohoslužba

Na základni Šajkovac, v operácii KFOR Kosovo, sa 1. novembra uskutočnila spomienková zádušná bohoslužba. Všetkých prítomných privítal kaplán základne prečítaním úryvku z evanjelia podľa Matúša. „Spomeňme si na všetkých tých, ktorí už nie sú medzi nami, nekráčajú naďalej s nami po zemi, ale pozerajú na nás tam z hora. Naďalej však s nami ostávajú v našich srdciach, myšlienkach a spomienkach. Sú to všetci tí, ktorí navždy odišli a už sa nevrátia...“ Spoločnou modlitbou sa všetci preniesli vo svojich myšlienkach k svojim blízkym a spolu s nimi zaspomínali na tých, ktorí nás opustili. Zapálením sviečky na symbolickom kríži preukázal každý z prítomných úctu a pamiatku na zomrelých.

Peter GAŽO

Foto **Mikhal PREJZEK, AČR**

Vojenský kataster

Výkon špecializovanej štátnej správy na úseku vojenského katastra nehnuteľností je realizovaný v zmysle § 8 ods. 1 písm. c) zákona č. 281/1997 Z. z. o vojenských obvodoch podľa § 18 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov a § 4 ods. 3 a ods. 4 zákona č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii.

Tento výkon špecializovanej štátnej správy na úseku vojenského katastra nehnuteľností plní Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) prostredníctvom Vojenského katastrálneho úradu MO SR a jemu priamo podriadených vojenských katastrálnych úradov so sídlom v Bratislave, v Banskej Bystrici a v Košiciach (ďalej len „VKAÚ“).

Územia vojenských obvodov boli definované na základe zákona č. 168/1949 Zb. o vojenských obvodoch. Nehnuteľnosti a práva k nim prešli do vlastníctva štátu. Prechod nehnuteľností na štát bol zaznačený v pozemnoknižných vložkách, ktoré sa neskôr stali podkladom pri zakladaní vojenského katastra nehnuteľností.

Tri vojenské katastrálne úrady boli zriadené v roku 1997 na základe zákona č. 281/1997 Z. z. o vojenských obvodoch - dislokované v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach a jeden VKAÚ MO SR ako nadriadený úrad priamo na ministerstve. Prvotnou úlohou bolo prevzatie operátov katastra nehnuteľností (mapy, pozemnoknižné vložky a i.) zo správ katastra z územi, z ktorých vojenské obvody vznikli. Z týchto podkladov VKAÚ založili operát vojenského katastra nehnuteľností v digitálnej forme. Úloha bola riešená lustrovaním pozemnoknižných vložiek, map pozemkového katastra a tvorbou databázy parciel registra „E“ a registra „C“.

V súčasnosti VKAÚ MO SR vykonáva koncepčnú, metodickú, riadiacu, rozhodovaciu, koordinačnú a kontrolnú činnosť štátnej správy na úseku geodézie, kartografie a katastra nehnuteľností. Riadi budovanie a prevádzku Katastrálneho informačného pod systému (ďalej len „KIPS“) a zároveň je jeho odborným garantom. Ďalej plní úlohy štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností pri rozhodovaní v katastrálnom konaní, zápise práv k nehnuteľnostiam vkladom, alebo záznamom, spravovaní a aktualizácii vojenského katastrálneho operátu v katastrálnom informačnom pod systéme v súlade so skutočným stavom v súčinnosti s oprávnenými osobami, obcami a štátnymi orgánmi, pri vydávaní verejných listín potvrdzujúcich práva k nehnuteľnostiam, kontrole geodetických prác na území vojenských obvodov, pri overovaní geometrických plánov, zmien hraníc katastrálnych území, spracúvaní súhrnných údajov o pôdnom fonde, poskytovaní potvrdených informácií z grafickej a písomnej časti katastrálneho operátu, pri zisťovaní zmien a prešetrovaní údajov katastra,

výhradne na území vojenských obvodov Javorina, Leš, Valaškovce a Záhorie. Odborne a metodicky riadi činnosť podriadených vojenských katastrálnych úradov.

V rámci vlastnej činnosti VKAÚ MO SR predkladá pripomienky k vládnym materiálom k vyjadreniam vojenského stavebného a vojenského lesného úradu z oblasti katastra nehnuteľností. Spolupracuje pri tvorbe návrhu na zmenu hraníc vojenských obvodov, pripravuje podklady pre rokovanie KoMO a Rady obrany štátu. V spolupráci s VKAÚ Bratislava, B. Bystrica a Košice spracováva a predkladá podklady na vyhlásenie území potrebných na obranu štátu.

V rámci vlastnej činnosti VKAÚ MO SR podľa § 4 ods. (5) zákona č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii a § 64 zákona 215/2004 Z. z. o utajovaných skutočnostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov vydáva súhlas na vykonávanie leteckého meračského snímokovania a leteckého diaľkového prieskumu Zeme na území Slovenskej republiky.

Hlavnou úlohou VKAÚ MO SR v súčasnosti sú úlohy spojené s rušením Vojenského obvodu Javorina. Spočívajú v príprave katastrálneho operátu v rozsahu 31 600 ha a cca 40 tis. parciel registra „E“ s príslušným počtom pôvodných vlastníkov a ich dedičov, v riešení reštitučných nárokov pôvodných vlastníkov a ich dedičov, v zápise rozhodnutí Obvodného pozemkového úradu v Kežmarku o navrátení vlastníckych práv pôvodným vlastníkom a ich dedičom a vo vydávaní listov vlastníctva pre fyzické osoby ktorým boli vrátené nehnuteľnosti z územia Vojenského obvodu Javorina pre právne úkony spojené s predajom nehnuteľností, alebo ako podklad pre dedičské konania po pôvodných vlastníkoch.

Samostatným druhom pracovnej činnosti sú práce na realizácii a prevádzke KIPS-u. KIPS je informačný systém pre potreby evidovania nehnuteľného majetku v správe, držbe a nájme ministerstva, rozpočtových a príspevkových organizácií zriadených MO SR a štátnych podnikov založených MO SR a zároveň slúži ako informačný systém vojenského katastra nehnuteľností na evidovanie nehnuteľností z územia vojenských obvodov v súlade so zákonom 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení

neskorších predpisov (katastrálny zákon). KIPS umožňuje súčasne zobrazenie písomnej a grafickej informácie o parcele a vyhľadávať grafické údaje podľa písomných údajov a opačne. Má dve databázy „CK“ - civilný kataster a „VK“ - vojenský kataster. V databáze „CK“ sú údaje o nehnuteľnostiach v správe, držbe a nájme ministerstva, rozpočtových a príspevkových organizácií zriadených MO SR a štátnych podnikov založených MO SR totožné s údajmi správ katastra. V databáze „VK“ sú údaje o nehnuteľnostiach podľa databázy „CK“ a údaje, ktoré nie sú predmetom evidovania v databáze „CK“ a nie sú evidované ani v operátoch správ katastra. Údaje databáz „CK“ a „VK“ sú aktualizované na základe doručených oznámení od správcov majetku. Z území vojenských obvodov je zmena údajov vojenského katastra nehnuteľností vykonávaná v súlade s katastrálnym zákonom.

Nadstavbový modul KIPS-u - správa majetku, obsahuje údaje vyplývajúce zo správy nehnuteľného majetku štátu, ako sú napr. číslo vojenského alebo stavebného objektu, jeho názov, užívateľ, výmera užitočnej plochy, nadobúdacía cena, rok nadobudnutia, počet poschodí a iné, naviazané na údaje vojenského katastra nehnuteľností.

Do projektu KIPS sú zapojené útvary a zariadenia MO SR na celom území SR prostredníctvom rezortnej siete. Prezerací údaje KIPS-u je možné prostredníctvom webportálu. Prístup je obmedzený na použítie mena a hesla a viazaný na existujúci počet licencií.

Pod Vojenský katastrálny úrad Ministerstva obrany SR patria VKAÚ so sídlom v Bratislave, v Banskej Bystrici a v Košiciach. VKAÚ Bratislava s územnou pôsobnosťou na území VO Záhorie, VKAÚ Banská Bystrica na území VO Leš a VKAÚ Košice na území VO Valaškovce a VO Javorina. Vykonávajú rozhodovaciu, koordinačnú, kontrolnú činnosť na úseku vojenského katastra nehnuteľností podľa katastrálneho zákona. Sú správnym orgánom na prvom stupni. Aktualizujú údaje KIPS-u z území vojenských obvodov a z území mimo vojenských obvodov podľa katastrálneho zákona a podľa Metodického pokynu generálneho riaditeľa sekcie majetku a infraštruktúry pre evidovanie nehnuteľností v správe, v držbe alebo v nájme rezortu ministerstva obrany v katastri nehnuteľností a Katastrálnom informačnom pod systéme.

Ing. Martin TRSTENSKÝ
prednosta Vojenského katastrálneho úradu MO SR

Symbol úcty a zmierenia

Dôležitým znakom národa sú aj jeho duchovné hodnoty v podobe tradícií. V súčasnosti je dôležité obnovovať a udržiavať aj tradície kresťanskej úcty k padlým vojakom, ktorí bojovali a hynuli pod vlajkami inonárodných vladárov.

Nesmieme sa zliekať vojakov, ktorí bojovali na oboch stranách nejdného frontu. Aj oni sú súčasťou našich vojenských dejín. Proti sebe sa neraz ocitli synovia jedného otca, ktorí stáli aj na strane cisárskej Viedne, pretože slubovala možnosť národnej emancipácie aj vo vojsku Košúta prahnúceho po slovenskom národnom zániku. Aj v prvej svetovej vojne nás akoby zasiahla kľatba Svätoplukových prútov a slovenskí vojaci zostali v hrobkách od Francúzska až po ruský Vladivostok. Tragédia bratovraždy pokračovala v druhej svetovej vojne – vojak východného i západného frontu okúsil vierolomnosť a nestálosť ideálov, hodnôt a národných záujmov, za ktoré tak veľa obetoval.

Nový štát a jeho armáda od roku 1993 potrebovali „staronové“ pietne spomienkové a oslavné podujatia. Jednoducho slávnosti, ktoré predstavujú silný prístup k základným ľudským a stavovským hodnotám a sú výrazom ľudskej a profesionálnej spolupráčnosti. Na tieto aktivity a aj na pochovanie historických kŕíd a neva života bol potrebný pevný bod na zemi. Stal sa ním „Pamätník zmierenia“. Tvorcov viedla k jeho postaveniu idea zmierenia a začiatok novej tradície a úcty k padlým slovenským vojakom. Dôležitou pohánkou na jeho vytvorenie bola prvá účasť slovenských vojakov na medzinárodnej vojenskej púti vo francúzskych Lurdoch v máji 1995. Zmierenie vojakov Francúzska a Nemecka prezentované pred Jaskyniou zjavenia na prvej vojenskej púti v roku 1958 a pripomínané každoročne na stretnutí asi tridsiatich armád sveta silne zapôsobilo na všetkých prítomných. Kreatívny vplyv malo

aj na vedúceho slovenskej delegácie genmjr. Ing. Jána Repaslého. Zásadným spôsobom sa zasadil o vybudovanie Pamätníka zmierenia. Slávnostne bol odhalený 28. augusta 1996 v areáli Ministerstva obrany SR. Požehnali ho vojenský duchovní plk. Mgr. Ignác Junž, riaditeľ ÚVD a jeho zástupca Mgr. Tomáš Semko. Nabáda všetkých k tichej modlitbe, ktorá nech sa ako voňavý tymián vznáša nad dušami všetkých padlých slovenských vojakov.

Pamätník zmierenia je najposvätejšim miestom, kde sú uložené prsty zeme z mnohých bojísk a cintorínov Európy, kde prelial svoju krv a večne odpočívajú slovenskí vojaci. Je miestom, kde by si mali štátnici a politici uvedomiť zodpovednosť za rozhodnutia, za ktoré môžu zomierať nevinní vojaci a občania. Tri prúty Svätopluka, ktoré sú symbolom Pamätníka zmierenia, jasne hovoria o jednote i nesvomosti Slovákov. Týmto aktom sa utvorilo príkladné ústretové riešenie zásady odpustenia a zmierenia. Bez tohto hlbokého a definitívneho procesu sa môžu morálne škody minulosti vyčítať aj všetkým nepriamym vinníkom, ich potomkom a tiež nespravodlivo a aj veľmi dlho.

Vojenské konflikty sú, žiaľ, znamením aj našej súčasnosti. Mnohým vojakom, ktorí boli príkladom a oporou iným, sa však uznanie za ich života nedostalo a niektorí odšli z aktívnej služby, ba i zomreli bez toho, že by si to ostatní všimli. Musíme to ľutovať, lebo sme pokračovateľmi ich práce, ktorú oni, čo už nie sú medzi nami, svojimi úsilím a oddanosťou armáde a vlasti vykonávali a nám, ako zúšľachtenej hodnote odovzdávali.

Pamätník zmierenia so symbolom Svätoplukových prútov nás nabáda vyrovnávať sa s dejinami, zbližiť svoje osobné pohľady na hodnotenie našej histórie, aby sme sa mohli zodpovedne zhodnúť a rozhodnúť pre naše smerovanie do budúcnosti.

Alojz GOLSKÝ
Foto Vladislav VAVRINEC

V PAMÄTNÍKU ZMIERENIA JE ULOŽENÁ PRST ZEME ZO:

Slovenskej republiky:

Dukla
Banská Bystrica
Jasenie / Chabenec
Liptovský Mikuláš
Martin Priekopa
Späské Podhradie
Telgárt
Zborov
oblasť Myjav

Českej republiky:

Ostrava / Hrabíně

Ukrajiny:

Kyjev
Bila Cerkev
Lipovec

Srbskej republiky:

Kragujevac

Spojeného kráľovstva

Velkej Británie
a severného Írska
Brookwood

Rakúskej republiky:

Kaisersteinbruch

Itálskej republiky:

Stradella
San Dona di Piave

Maďarskej republiky:

Hejce

Cypus:

Farragusta

Poľskej republiky:

Nowosielce

Francúzskej republiky:

La Targette
Dunkergue

5 x odpovedz

- V ktorom roku vznikla známa koleda Jingle Bells?
a) 1857
b) 1902
c) 1923
- V ktorom meste sa nachádza najväčší Betlehem na Slovensku?
a) Nitra
b) Levoča
c) Rajecká Lesná
- Anglické spojenie „christening party“ znamená v preklade:
a) vojenská štedrovečerná večera
b) krst kadetov - nováčikov
c) krstiny
- Vysnívaný zámok Neuschwanstein leží:
a) v Bavorských Alpách
b) pri Berlíne
c) pri Drážďanoch
- História mierových operácií a misií sa datuje od roku:
a) 1948
b) 1956
c) 1969

Správne odpovede: 1a), 1b), 2d), 3c), 4a), 5d).

„Tour de vojenčina“

Niektorá spomína s pozitívne ladenou nostalgiou, iní s ne-skrývanou nechuťou. Ide o vojenskú základnú službu. Ktorých je viac? Z tých, čo ňou prešli, azda predsa len tých prvých. „Čím je vojenčina dlhšie za nami, tým viac sa človeku v myslí vynárajú pozitívne zážitky, kamarátstva – a hlavne mladosť,“ usmieje sa Eduard Bodo. S bratom Robertom a kamarátom Dušanom Orešanským si preto dali dlho plánovaný darček. Nazvime ho „Tour de vojenčina“. Po troch desaťročiach sa traja Bratislavčania vybrali do posádkových miest, kde slúžili dva roky, respektíve ako absolventi vysokoškolských

vojenských katedrií jeden rok. „V Domáziach prestavali kasárne na bytovky. V Horšovskom Týne je zo strelnice zber, triedenie a likvidácia zberných surovín. Kasárne ostali akurát v Jindřichovom Hradci. Ostali však aj námestia, kultúrne pamiatky a vďaka kníroch, ktoré nám pripomenuli nielen službu v armáde, ale priateľov, mladosť a všetko, čo k tomu patrí,“ hovorí Eduard Bodo za trio kamarátov, ktorí na armádu ani zďaleka nezanevrelí. „A čo bývalé lásky s tými ste sa stretli?“, pýtame sa ho. Zavrtí hlavou. Je jasné prečo. Nebola to totiž pánska jazda. O miesta svojej mladosti v zelenom sa chceli podeliť aj so svojimi manželkami...

pv
Foto archív eb

ZASMEJME SA ...

Správca jazera upozorňuje rybára, že loví na zakázanom mieste. Previnilec sa snaží vykrútiť:

- Ja nelovím, ja uďím plávať červíka.

Správca sa nedá:

- Pokiaľ zaplatíte aj tak, lebo ako vidím, červík nemá záchrannú vestu!

+++

Tria stroskotanci na pustom ostrove ulovia zlatú ryбку, ktorá im hovorí:

- Keď má pustíť, splním každému jedno želanie.

Pustí ju a prvý hovorí:

- Ja chcem, aby si postavila veľký most, po ktorom sa dostanem na pevninu.

Rybka vykonala. Druhý hovorí:

- Ja chcem veľký balón, v ktorom doletím až na pevninu.

Rybka vykonala. A tretí hovorí:

- Čo tu budem sám? Nech sa vráti!

+++

- Prečo si nenájdete?

- Lebo dýťam ryby.

- Ale ja som počula, že to upokojuje.

- To áno, ale nie bez rybárskeho listku.

+++

- Včera som chytil dva metre dlhú štiklu!

- A ja som z vody vytiahol horiacu sviečku!

- Kľameš, sviečka vo vode nehore!

- Ty skráš štiklu, ja zhášam sviečku!

+++

- Podhodnu som s tou rybkou bičovať, kým som ju vytiahol!

- Chváli rybár kamarátovi.

- Hm... to aj ja poznám. Tiež mám problémy s otváraním náložiek!

Díler v zelenom

Príslušníci Obvodného oddelenia PZ Michalovce si pri výkone služby v uliciach mesta všimli podozrivé správanie jedného mladíka a preto sa ho rozhodli skontrolovať. Mladenec mal pri sebe 18 kusov papierových skladačiek penivitu s obsahom metamfetaminu. Aké bolo ich prekvapenie, keď zistili, že ide o vojaka profesionálnej služby Martina Š. príslušníka VÚ 1102 Michalovce. Všetovaním celého prípadu, ale najmä na základe čiastočného dooznania páchateľa, ktorý samozrejme priznal iba to, čo musel, sa zistilo, že Martin Š. si aspoň v 10 prípadoch zakúpil v Košiciach od nestotožnenej osoby menom Patrik najmenej 30 dávok penivitu a extázy, ktoré prechovával a následne rozpredával viacerým občanom v Michalovciach. Keďže viedol náročný život, takýmto spôsobom si chcel priliepiť k služobnému príjmu.

Kriminalistickou expertízou a na základe znaleckého posudku sa preukázalo, že penivit obsahoval 36-40% účinnej látky metamfetaminu, ktorá patrí do druhej skupiny psychotropných látok v zmysle zákona č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch, z ktorých by bolo možné vyrobiť 18 obvyklých jednorazových dávok.

Keďže s týmto dílerstvom začal ešte v roku 2005 a Trestný zákon, účinný od 1.1. 2006 by bol na posúdenie jeho skutku podstatne prísnejší, vojenský súd ho uznal vinným z pokračujúceho trestného činu nedovolennej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekursora a obchodovania s nimi podľa § 187 ods. 1 písm. b), c), d) Tr. zák., v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1, § 187 ods. 1 písm. d) Tr. zák., účinného do 31.12. 2005. Keďže išlo o jeho prvý prípad, teda o prvý, ktorý mu bol preukázaný, súd mu za toto konanie uložil trest odňatia slobody na spodnej hranici trestnej sadzby vo výmere 24 mesiacov, ktorý ešte bolo možné podmienčne odložiť na skúšobnú dobu 5 rokov. Treba len dúfať, že páchateľ sa poučí a do budúcnosti sa vyvaruje takéhoto konania, pretože pri opakovanom dílerstve by ho už čakal nevyhnutne veľmi prísny nepodmienečný trest odňatia slobody.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Netradičné Vianoce

Vianoce sa stali aj sviatkom mieru, pokoja a najmä rodiny. Je to čas, keď sa rodiny stretávajú, sadajú si k spoločnému stolu. Vojakom, ktorí sú v službách a vo vojenských misiách, chýbajú vrodinnom kruhu. V období povinnej vojenskej služby to bolo až 80 % príslušníkov ozbrojených síl, ktorí väčšinou po prvýkrát trávi Štedrý večer v kasárňach mimo svojej rodiny.

Snahou veliteľov bolo vytvoriť prostredie, ktoré by čiastočne vytvorilo aj v kasárenskom prostredí vianočný náladu. Večera bola spoločná s tradičnou rybkou a zemiakovým šalátom. Poprední herci a umelci navštevovali vojakov na Štedrý večer a usilovali sa im ho spríjemniť. Týdeň pred Štedrým večerom som sa dozvedel, že velenie pluku prideliť na vystúpenie k mojej rote poprednú recitátorku – herečku Pražských divadiel. Bol som prekvapený, lebo vojenský kolektív nie je veľmi naladený na počúvanie poézie. Vojaci roty na čele s čatárom Filipom, aby si spríjemnili večer, vymysleli vlastný program. Začalo sa tradičnou večerou a rozdávaním darčiek. Okrem rôznych osobných pozorností tam boli dva väčšie balíky. Prvý bol adresovaný vojakom prvého ročníka (ľazantom) a druhý vojakom druhého ročníka (mazákom). Aj na moje prekvapenie v prvom balíku boli zabalené kefy a handry na dlažbu a ďalšie čistiacie prostriedky, čo vzbudilo úsmev prítomných. V druhom okrem tradičných mazáčych metov bol 4 litre vína, čo vzbudilo úsmevná tvár. Pretože Vianoce sú sviatkom pohody a pred herečkou z Prahy som prijal hru, ktorú vojaci začali, nemohol som sa správať ako vojenský despota. Víno sme otvorili, keď číže sú to štyri litre pre 42 vojakov. Po pripitku sa začal program. Vojenská „produkcia“ sa striedala s vystúpeniami herečky. Tá výber prednesených básni prispôbila náladu. Po každom výpitol poháriku bol odváženější. Nálada bola výborná a ani som si nedať uvedomiť, že máme stále plné poháriky. Čas ubíhal veľmi rýchlo a po vianočných kolediach sme začali spievať známe moravské ľudové pesničky. Boli dve hodiny ráno, keď prišiel dozorný pluk a upozornil nás na to, že to s tým Štedrým večerom preháňame a rušíme pri odpočinku ostatných. Boli sme nútení sa rozísť...

Kolektív vojakov dokázal vytvoriť atmosféru Vianoc, ktorá sa stala nezabudnuteľná pre nich, pre mňa, ale isto aj pre renomovanú herečku. Z jej plánovaného oficiálneho vystúpenia sa stalo neformálne, pri ktorom sa všetci dobre bavili. Keď sme sa na druhý deň stretli, s nadšením spomínala na netradičný Vianočný večer, na ktorý nikdy nezabudne a nezabudol som ani ja.

Ing. Tomáš ŠVEC

Vianočný všetok čítateľom	pohánala	propagačné tačivo	judejský kráľ	ECV okr. Vranov nad Topľou	druh lode	zn. pla- tových stoliček	Resolúcia Aras, ESAD ANEO, Kado, Adria, sa	autorov, po rusky	nie som ešte plešný, holý	Karolína (dom.)	zn. medeckej techniky	Obrana	rímske číslo 600	atómová elektrárň (skr.)
časť ručných zbraní							ženské meno (aj kanadský spevák)					ruský súhlas okr. nár. výbor (skr.)		
1							2							
značka čistidla				čínska droga kujiny nerast			náš básnik a bývalý tvrežer						pracovateľ Peru	Akadémiá mužských umení (skr.)
3							4							
keď			rieka pri Orslo			rieka vo Venezuele	značka abvohtu				rároch, po poľsky	značka nanometra sústo		
Pomník lad, tek Yonick Teresa	košícky herec, humorista	5	strogický boh lásky							6	obolo (bás.)			
losk autor: vojtech KUNDEL				stotina hektára			obec v okr. Nové Zámky zotváraj v spánku						rímske číslo 149	dým (bás.)
mongolský pastier dobytka					Ústavný súd (skr.) matná zemina			angl. meno Juraj ordbné zámeno						
7							8							
obsl						druhý					zlato, po nemecky			

Enterprise pomaly končí

USS Enterprise (CVN-65) bola prvou atómovou lietadlovou loďou na svete. Nosič vstúpil do služby v roku 1961 ako ôsma americká loď s týmto menom. Dlhá kariéra plavidla sa chýli ku koncu. V tomto roku síce vyčlenili 453,3 milióna dolárov na jej 18-mesačnú údržbu v suchom doku, zároveň však firma Northrop Grumman dostala kontrakt na plánovanie a prípravu deaktivácie reaktorov lode a odstránenie jadrového paliva. Enterprise by totiž mali niekedy v rokoch 2012 až 2014 vyradiť zo služby a v tom čase musí byť všetko nadhystané na patričné odstavenie jej ôsmich reaktorov. Tieto prípravy môžu spolu stáť až 282 miliónov dolárov.

Po vyradení Big E (Veľkého E) sa z lode možno stane múzeum. V službu ju nahradí USS Gerald R. Ford (CVN-78), prvá lietadlová loď novej triedy.

USS Enterprise meria 342 metrov a je najdlhšou vojnovou loďou na svete. Jej plný výtlak 93 500 ton je však o niečo nižší ako pri nosičoch triedy Nimitz. Posádku tvorí 3 000 ná-

morníkov a 1 800 príslušníkov leteckého personálu. Loď nesie 90 lietadiel a po viacerých zmenách sa jej obranná výzbroj ustálila na dvoch odpalovadách zariadení rakiet Sea Sparrow, dvoch odpalovadách zariadení pre rakety RIM-116 a dvoch systémoch Ithalax s rýchloupalnými kanónmi kalibru 20 mm.

V rokoch 1965 až 1973 sa Enterprise podieľala na vojne vo Vietname. V januári 1969 na nej došlo k veľkému požiaru, ktorý si vyžiadal 27 životov a vyše 300 zranených. V roku 1974 sa na jej palube objavili prvé operačné stíhačky F-14 Tomcat. V roku 1988 útočila na iránske cieľe a v období 2001 až 2007 sa podieľala na operáciách v Afganistane a v Iraku. Od apríla 2008 je v dokoch v Newport News vo Virgínii.

Miroslav BARIČ
Foto US Navy

REGINA
Slovenský rozhlas 2

Plná poľná

Oblíbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.10 hod. do 18.30 hod. Približne aj v reláciách Nložná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Teší sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Replová a Bernard Roždecký.

(1)

Armádný magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 16.20 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielací čas sledujte
na internete

Vojenski chemici zo základne v Zemianskych Kostoľanoch a študenti Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského (UK) v Bratislave prehliaba vzájomnú spoluprácu. Zmluvu o vzájomnej spolupráci podpísali 1. decembra minister obrany Jarošlav Baška a rektor UK František Gahér. Dohodou sa ministerstvo obrany a bratislavská univerzita okrem iného zaviazali k obojstrannej výmene skúseností v oblasti detekcie, vzorkovania a dekontaminácie nebezpečných a vysoko toxických látok, ako i kontaminovaného priestoru. Študenti prírodovedeckej fakulty budú môcť využiť vybavenie Výskumného a testovacieho centra radiačnej, chemickej a biologickej ochrany v Zemianskych Kostoľanoch, ktoré je jediné svojho druhu na Slovensku pokiaľ ide o výskum (RCHBO), na praktické práce s nebezpečnými látkami a ich dekontamináciu. Ide o prvú zmluvu medzi ministerstvom a univerzitou.

(red)

